

Размишљања, запажања и гноме

о неким садашњим и овдашњим

црквено-народним темама

*Јер ишчилеше као дим дани моји,
и кости моје као топионица огореше.*

*Дани су моји као сен који пролази,
и ја као трава изсахнух (Псалам 101, 4, 12).*

Авај мени!

*Јер сам као кад се обере летина,
као кад се набирчи после брања виноградскога, ... (Михеј 7, 1).*

Предговор

Наша размишљања, запажања и гноме по избору тема и по њиховој важности првенствено су везани за личну савест и одговорност којима смо обавезани повереним нам службама у Цркви. Догађаји ради којих се оглашавамо по сили преплићу се и условљавају, и њима због актуелности време не намиче вео бледила, нити вео заборав. Пре би се рекло да их оно стално враћа у центар нашег интересовања. Још би се могло рећи да су неке од ових тема, односно дешавања граничне линије којима су као браздама изорана плећа нашег црквено-народног организма. Зато се и поставља питање: како најпре ублажавати, а затим зацељивати и уклањати трагове, сејане и утискиване дуж тих плећа? Како убудуће избегавати стварање и загађење рана које се морају лечити?! И да се притом не уплашимо, како псалмопевац каже, од мноштва народа који нас около нападају ... од безакоња која су превазишла наше главе, која су нас као тешко бреме оптеретила ... постала кадра да изазову у нама сваковрсна растакања.

О медијима

Глас народа вапијућег у пустињи

Онако како су некада Јудејци гунђали на Христа када је рекао: *Ја сам хлеб који сиђе с неба*, и Он им одговорио: *Не гунђајте међу собом, ... Ја сам хлеб живи*

који сиђе с неба; ако ко једе од овога хлеба живеће вавек; и хлеб који ћу ја дати тело је моје, које ћу ја дати за живот света ..., и како су се Јудејци препирали међу собом говорећи: *Како може овај дати нама тело своје да једемо?... а Господ им рекао: Који једе моје тело и пије моју крв у мени пребива и ја у њему ...*, те многи од ученика његових, чувши то, да су казали: *Ово је тврда беседа. Ко је може слушати? ... па отидоше натраг, и више не иђаху с њим ...* (Јн. 6, 41, 43, 48, 50-52, 60, 66), тако се данас извесни, рекло би се, новојудејци по духу у помесним Православним Црквама (па и у Српској – неки свештени пастири, монаси и лаици – и од њих незнатни и незнавени, у међувремену изопштени из Српске и осталих Православних Цркава) препиру о литургичком Предању: теорији и пракси – међусобно и са другим пастирима и клирицима, литургичким харизматицима и разумним ревнитељима. Ови дакле, готово новојудејци по духу, радије се измештају из Православних Цркава (из Српске такође) у изолацију и парасинагогу, и радије се одвајају од својих пастира и архипастира, неголи што налазе храбрости да упознају православну литургичку теорију и праксу, и у њихове се ризнице – ризнице неисцрпивога светодуховског богатства, доброте и красоте укључе, и погрузе. А најстарији и најекстремнији, па тако и најнеразумнији међу овим добровољним отпађеницима (у Српској Цркви) започели су пут свога опадања, и помрачења, најпре као митингаши, па наставили као збораша и завршили као неразумни зилоти. Они су дакле завршили у некој врсти антицрквеног и медијског андерграунда као изопштеници, самозвани и чемерни борци за веру и медијска заморчад, новинарски букачи, клеветници и хулитељи. Док њихове капоње, у међувремену устоличене на медијским порталима Америке и Европе, хушкају своје послушнике, рецимо попут пустоашне дружине Novinar-a de. и гериле *Бораца за веру*.

Док дигитално медијско подземље у Србији доприноси стрпоштавању у пакао јавног српског мњења, злоћи његове крви доприноси број острвљених пискарала и зановетала која многе црквене главе желе да претворе у своју ловину.

Ако ћемо им нешто остати дужни то ће бити наша одбојност према њима као према медијској секти; наш праведни гнев према њиховој облапорности да нас учине својим питомцима; да нас уцењују својом суперправославношћу; да нам подељују своје сертификате о правоверности и старотаријанству.

Ако би требало додати још нешто, па никада више, то би биле речи идентификације: да су они свесни и несвесни послушници који делују из заседе, и опет по наруџбини прекоморских, једнако тако и немачко-швајцарских налогодаваца и мрежних финансијера. Наравно, са задатком да делују: кад као медијски батинаши, каткада као ружитељи или инструктори за разапињање православних епископа и клирика, каткада опет као расписивачи потерница за свима њима. И свагда правећи партијашку селекцију: себе самих као *старотараца*, других као нечистих и *новотараца*, трећих по нечијем, тојест по сопственом укусу.

Иначе сва пустоашност код идентификованих и лоцираних моралних катара и чистунаца, црквених беземљаша и ловаца на главе потиче од њихове неспремности да лично и коначно напусте своју незнавеност и одбаце своје сујете, узму на себе крст хришћанског и богословско-литургичког Предања –

теорије и праксе, и да пођу за својим народом и са њим ка неисцрпивим изворима живе воде; ка ризницама неописиве доброте и красоте и препорода литургичкога, за којим сав наш народ толико чезне, и има за њега непогрешиво духовно чуло.

После свих диверзија хушкачке медијске камариле у нас да се констатовати чињеница да је њихов случај попримио и пословичан исказ: *Стално у чколу идеду, а зулум свему народу чинеду.*

Старотарци су и новотарци

Савремене хришћане овде, пробуђене за литургичко богословље, као и ревнитеље за вишевековну литургичку праксу и предања неке незнамене људекаре и анонимуси упорно тиранишу. Они су себе овластили да свима издају признанице о православности. Па би и да приморавају људе, као што су некада гониоци приморавали тајне хришћане, да се потајно окупљају у импровизованим катакомбама ради литургијских Анафора. Некада је то бивало тако због крволочних гонитеља, а данас бива због неразумних, и повремено крволочних ревнитеља, фарисеја и самопроглашених старотараца, и наравно, неизбежних „бораца за веру“. Док сви они у ствари, ноторни су новотарци.

Што се паки жртва за Свету Литургију наше епохе тиче, у њих свакако треба уврстити покојног епископа жичког Хризостома и јеромонаха Давида, сабрата Црноречког манастира, а у исповеднике: јеромонахе, преподобног Серафима из Будисаваца и преподобног аву Софронија из Есекса.

Медијска клоака

Данас је самопроглашеним борцима за веру тесно у редовима са свим осталим борцима за веру. Они би све друге да претворе у издајнике вере и да их тако победе, па да све венце победе присвоје себи. Али борба прса у прса није *њихов начин борбе*. Они бирају лак и јефтин и безбедан начин: по директиви, да устима као клоаком гађају из потаје, па кога погоде, и где га погоде.

Ми најдобронамерније подсећамо нахушкане и самохушкане домаће медијске јастребове и макању на катастрофу која је задесила Седму силу у целини: да се један њезин део и у планетарном, и у домаћем опсегу изметнуо у Седму нечисту силу. Последице? Пример: Најскупља, и најкрвавија цена српском крвљу плаћена! Због CNN-ових крвожедних фантазија, Маркала, Рачка, режираних кампова са албанским избеглицама; одмах затим почетак бомбардовања Србије и Црне Горе због наводног одбијања Србије да сарађује: лаж!, а не сарадње Србије са међународном заједницом да оне не би биле бомбардоване: истина!; па Сребреница у којој су сахрањени убијени, али ради што већег броја и давно умрли, као и живи који данас лутају Европом; па наводне логорске жице и ограде, снимане са унутрашње стране према споља са окупљеним групама људи; бомбардовања Сарајева, наводно, без Срба цивила у њему; па Хашка

апокалипса над Србима; Жута кућа у Албанији; Холивуд и Срби-лоши момци, ... та маните! Ко ће све режиране лажи толиких наших усређитеља излистати?! Ко ће болан, те и такве чини, урокљивог и уклетог магичног ока камере окренутог спроћу нас, избећи?! Јер, то окце не зна ни за стид, ни за срам, а душу нема!

О Старој Србији/Косову и Метохији

Многи и многи од нас с правом су узнемирени, и саблажњени темама *разграничења и граница Србије* (њиховим значењима и моделима), а затим *дарвиноманијом на месту светом*.

Зато пођимо редом.

Садашњи и будући такозвани унутрашњи,

најсвеобухватнији дијалог,

те народно изјашњавање или референдум

о Косову и Метохији, разграничењу и новим границама

Прва Стара света Србија, залог цара Душана Силног, територијално је отуђена од себе и од народног српског корпуса, и Срби су је прежалили: дакле у Републици (да ли будућој Новој, Северној, Горњој, Вардарској, Словенској, Скопској, Илинденској, Крушевској или ... ипак Северној Македонији од скоро...?!) незванично постоје Срби у већини, али су они помакедончени и побугарашени, као што су то и тамошњи Грци, док су сви званично преплављени Албанцима и Арнауташима, и зато су малобројни.

Друга Стара света и мученичка Србија, или Велика Србија Династије Карађорђевић, раскупусана је од стране масонства и стаљинизма, титоизма и комунизма; најзад, од стране корпоративног либерализма и финансијског хегемонизма.

Трећа Стара света Србија, Стари Рас са Полимљем, и Дежевом у срцу, празни се од Срба незванично, док фактички постаје Санцак; она као да је у целини муслимански и арнауташки вилајет и дуњалук, са мањином Срба у себи, но која ипак располаже већинском територијом.

Четврта света Стара Србија/Косово и Метохија не постоји *de facto* него *de jure*, и она територијално нестаје насиљем светских сила, док присуством малог постотка Срба она ипак постоји, и за сада опстаје. Останком постојећих Срба и урачунавањем повратника она би донекле могла да ојача, и таква да остане у границама Републике Србије. И то под следећим условима: да сви ми Срби,

налазећи се свуда ~ издржимо све притиске, и одбијемо све нападе уперене против нас, како своје унутрашње, тако и туђе спољашње.

А све то опет под сличним условом: да ни један од нас Срба не пристане на отуђење Старе свете косовско-метохијске Србије ради евро-атлантских интеграција! Отуђење путем сецесије, поделе, прекрајања, замене територија, корекција границе или независности, и то на апсолутну корист Шиптара или Арнауташа или Албанаца, а само на *привидну штету*, односно привидну корист свих Срба, данашњих и будућих!!! Ето зашто спољашњим и унутрашњим факторима и оверивачима нашег битовања не треба дозволити да они по ко зна који пут заваде Србе у Србији; због њиховог циља: да се Срби опет искољу,

да опет добију ракете по глави,

и буду отровима запрашени у својим генима

и по својој зеленој трави;

затим да буду окупирани, и да на крају изгубе преостале делове своје отаџбине.

Сви ми, ~ колико год нас има, ~ и где год се налазили расејани по Земљиним шару, а битијући у опасностима од пропасти која се као многоглави и многоруки Голијат надвила над нама, ~ треба да се заклињемо речима светог пророка и цара Давида:

Ако заборавим тебе, Јерусалиме,

~ Стара света Србија Косовско-Метохијска ~

нека ме заборави десница моја (Пс. 137, 5).

Инако, сва наша браћа ~ преосвећени архијереји Српске Православне Цркве ~ већ су се заветовала у Божићној Посланици за 2018. годину. Потписали су је појединачно и саборно, па су је неустрашиво и упутили свој својој духовној деци, широм васељене, и даље ~ до Светих Небеса, и до Свете Небеске Србије. И све досад они стоје при тој одлуци као на бранику.

Наставак и разрада епонеје

нашег досадашњег потирања и даљег нестајања

На сва даља геополитичка настојања америчко-европске, политичко-војне Алијансе да се Србија даље понижава, комада и пљачка, требало би Срби да покрену сама Небеса, јер они то могу. На крају крајева, када им је бивало најтеже они су само њима вапијали за помоћ, и помоћ је стизала.

С тим у вези, апстраховање, па и изругивање најсветијег српског црквено-народног Предања: Косовског завета и Царства Божјег, или проглашавање српских светиња митовима из прошлости: могло би Србе да кошта губитка идентитета. Сада када су нам Небеса насушно потребна, све гарнитуре намештеника на власти које одлучују о свему, и које ће одлучивати, не би требало да протерују света Небеса у *митологију прошлости без везе са стварношћу*. Ма откуда то њима?! Очигледно се заборавља, или се нема жеље за чути: да је корен Српског народа на Небесима, и да се сви неувенљиви плодови његови пружају ка земљи, и по њој. Зато нас сваки пут и зачуди путања стреле прогреса при помену Српског народа, поготово када она лети кроз историјски контекст, са циљем да у њему сами стрелци оставе свој траг. Али зар то не сведочи чињеницу да нико није имун на митове и митологију. Бригу за историју српски народ неће никоме оспорити у будућности, али небригу око духовне вертикале, око срца Српског народа итекако хоће ~ срца које је итекако на небесима, због чега се народ и даље нада, и верује да ће и Света Косовска и Метохијска земља остати тамо где јој је досад било место.

Зато се треба чувати мундијалистичког модернизма и прерастегљивог прагматизма у разговорима о виталним интересима Српског народа.

Шта би нам непогрешиви силогизам показао:

Све заветно у Срба непролазно је и користи будућности Српског народа.

Косовски завет и Царство Божје нису пролазне вредности, и зато оне користе како садашњости Србије, тако и њеној будућности.

Према томе, све заветно у Срба нема пролазну вредност, већ трајни залог њихове будућности и, коначно, вечности.

Запитајмо се још, шта по питањима овог актуелног и насушног силогизма треба да чине делатници државе Србије у сваком времену?

Сви они заједно, не изузимајући никог од садашњих и будућних, не смеју дозволити, нити поспешивати туђинчеву неумољиву одлуку да нам он, туђин мења и промени етос и идентитет! Идентитет Српског народа:

Етос Светосавски у протестантски, светолазарички у лутерански, Косовски завет у Мамонов, и мамона новца!

Да ли нам је потребан извештај вид разраде или појашњења или поговора, сада и овде изнетих теза и ставова?

Ако их ставимо у следећи поредак, свакако.

Изједначавање славне српске црквено-народне историје са апстрактном митологијом, а себе као намештеника и делатника изједначавање са историјским личностима митских размера отвара питање: Како неко ко се сада заветовао, и који ће се и у будућности заветовати на верност служењу Српском

народу, може да апстрахује суштину српске народне историје и народног завета?!

Можемо се и радикалније запитати: Они који у принципу не желе личности и вредности српске свештене историје у свом делокругу и програму, зар већ не губе право на њу? Па откуда им идеја да се сами у њу смештају, и то запамћени по имену, делу и заслугама? Верујемо да им је усађена чињеница да је народ све оне који су пристајали на позицију бескореновића назвао *репом без корена*?! А то није лако поднети.

Стрелу прогреса треба пажљиво одапињати према Старој Србији/Косову и Метохији, да она не би пала у трње политичко-финансијских замешатељстава и честара. И још бринути о целовитој Србији, да она не би постала полигон глобалне стрељане и раскрсница глобалних војски.

Српска дедовина и бабовина и потомство са свим ликовима и догађањима светим, честитим и миломе Богу приступачним, са свима подобним, подобјима и подобштинама, никада не сме бити доведена у питање, нити анулирана. Само у њој таквој онда може бити места, и може бити вакта за свенародно исправљање и покајање, јунаштво и славу; односно данас за суживот са свима људима ~ што је Господу, верујемо и знамо, угодно. То би другим речима био смисао оног нашег обраћања земље Небесима за помоћ; обраћања кога смо се претходно били сетили као оног насушног и у овој, баш као и у свакој другој свенародној прилици и неприлици; наравно, увек заједно са актуелним, и са свима будућим старешинама наше Србије-рајске бакче.

Референдуми, односно *историјско-митски* Газиместани држани у турбулентним месецима скрећу пажњу на чињеницу да они који нису са народом од његовог искона, него су са њим од оточ, па неки и без косовског заветног етоса, неће бити препознати од народа као његови доброжелатељи. Тако, сви они који не знају довољно, или не желе да знају о живом, незастаривом предању и вредностима Српског црквеног народа и његове Српске Цркве него га индоктринизују, у опасности су, понављамо, да му мењају идентитет и етос и онтологију. А после тога би, не дај Боже, било тешко, ако не и немогуће одбранити се од свих бодила којима бисмо сви ми неумитно и перманентно бивали излагани. И тако без кончине, односно до наше кончине!!!

Чињенице сведоче да је наша Стара Србија/Косово и Метохија окупирана територија, и да се она не може трампити ничим својим за своје, него да се мора чувати, и сачувати!

Тако опет пред свима нама неумитно искрсава питање: Којем ћемо се царству приклонити(?!) Земаљском ли, које је замалена, или оном које је увек и довека?! А будемо ли се приклањали најпре оном Небеском, ми ћемо опстати и у овом земаљском.

Кад је испуштен наш жезал?

Опредељивати се увек за Стару Србију или Косово и Метохију, да! ~ Али је то требало чинити и на време! ~ Кад нас је тамо било много више, када је требало, и када се могло тамо и остати. Наравно да треба мислити о томе и сада у

невремену и избеглиштву. Отуда су неоправдане критике да нам наши садашњи захтеви за повратак изгледају нереални и узалудни. Они су итекако оправдани, и смислени, и ургентни.

Било да је све у сагласности са нашим жељеним, било у супротности са нашим реалним стањем, сада као да нам, сходно чињеницама недостаје храбрости, трпељивости и сталне молитве Господу Сведржитељу и Животодавцу. Молитве примењиве на наше садашње свенародне невоље и муке; велике, вишекратне и вишеслојне молитве. Рецимо попут ове молитве косовско-метохијског новомученика у савести, Патријарха Павла:

За милост Божју нама недостојним слугама Његовим, да сачува све нас од мржње и злих дела и да усели у нас љубав несебичну, по којој ће сви познати да смо ученици Христови, народ Божји, као и свети преци наши, те да се увек знамо определити за истину и правду Царства небескога, Господу се помолимо.

За све оне који учинише неправду ближњима својима, било да сироте увелише или невину крв пролише, мржњом узвративши на мржњу, да им Бог подари покајање, просветли ум и срце и обасја душу светом љубављу и према непријатељима, Господу се помолимо.

Господе, како је много непријатеља који војују против нас и говоре: Нема им помоћи ни од Бога ни од људи. Господе, Ти нам пружи руку Своју да останемо народ Твој и по вери и по делима. Ако морамо да страдамо, нека то буде на путу правде Твоје и истине Твоје ~ не допусти да буде због неправде наше или мржње ма према коме. Рецимо сви усрдно, Господе, помилуј.

Још се молимо Богу, Спаситељу свих људи, и за непријатеље ~ да их Господ човекољубиви одврати од насиља над православним народом нашим; да нам не руше свете храмове и гробове, децу не убијају и народ не прогоне, него да се и они обратe на пут покајања, правде и спасења. Рецимо сви усрдно, Господе, помилуј.

У поговору о будућности Старе свете Србије или Косова и Метохије, каква год да ће она бити и ми јој радо подајемо свој прозбени одушак са надом:

Господе Исусе Христе, Који си војевао за све људе, и победио грех, смрт и ђавола, помози и нама, народу Твоме (Српском) да се одбранимо од свих непријатеља наших, видљивих и невидљивих, а да руке своје не огрешимо.

Реч Твоја кад изађе из уста Твојих к нама, Господе Боже Сведржитељу, да се не врати празна, него да саврши оно на што је пошаљеш; да нас води у миру, да покори моћнике, а замке које су они замислили и разапели да би нас заробили, сама Она, Реч Твоја да разори. Амин.

Природно је прозбу закључити речима:

Сви Свети рода нашега православнога, помозите нам да се не одрекнемо своје православне душе и вере, косовско-метохијске земље и светиња, и да нам не budete супарници на Страшном Суду Христовом.

Подривање Српског престола

Поуздани знак да су велике и моћне државе настајале и опстајале на штету малих и насилно смањиваних држава видимо на примеру Турске и Аустро-Угарске, Немачке, Италије и Совјетског Савеза, па Америке, с једне стране, ~ и Србије, на пример, с друге стране.

Док су се поменуте велике државе у свом опстанку и развоју по сваку цену крепиле савезима државно-религијским, често помоћу метода и поступака које не бисмо могли назвати часним, дотле се наш мали национ крепио поштењем и Видовданом.

А када би Срби применили који од метода туђих његовом етосу, укључујући унутрашње и династичке борбе за један те исти, увек подривани државни престо, они би губили и своју садашњост, и своју будућност. Због тих губитака Србија се у наставку редовно смањивала. Тако је она пропуштала своје прилике да се конституише, и да стане на своје ноге! Њој дакле вапајно недостају слога и јединство!

Зато јој је такав и садашњи ерзац и субститут, такав кобац и прут. Дакле, свако ко жели да има своје неприкосновено место у историји, мора да држи уједначен, и истрајан корак у ходу и трци са њом.

У супротном: *se laisser faire* (пристати на све, не опирати се). Народним језиком речено: *Пиши пропало!*

Старе и нове бољке

Прадедове су нам уништиле династичке распре, инати и обрачуни.

Дедове су нам уништиле страначке распре и обрачуни.

Очеве нам је уништио државни, једнопартијски комунизам и његове унутрашње и спољне чистке.

Синове нам је уништила међурејубличка и међудржавна либерална економија и корупција.

Унуке нам је уништило глобално тржиште, глобални криминал и наркоманија.

Праунуке нам уништавају корпорације, глобална наркоманија, мундијални медији и видови демонизма ...

Ко ће од нас, и како опстати ... запитајмо се, и просудимо најразложније?!

Аутосрбоцид

Резултати српске унутрашње и спољне политике су ови, и овако устаљени:

Када је нека национална мањина која живи међу Србима у питању, па јој је потребно да прерасте у народ, узима се од Срба: који ће јој чак помоћи у томе?!

Када иста мањина, или сада већ нација, жели сопствену територију на српској територији, Срби ће и њу дати, и у томе ће јој помоћи?!

Када је нека друга религија, или друго веровање у питању, Срби ће и за то дати пристанак, па ће и у томе помоћи?!

Када неко, или исти они којима је чињено добро, планирају холокауст и геноцид над Србима под условом да Срби о томе ћуте, Срби ће и то дозволити, и на то ће пристати?!

Када се Србима нареди да потисну етнониме и топониме својих историјских територија и области, као што је то било на пример са Старом Србијом и Војводином: прво, са територијама српских краљева и царева, односно манастирских имања Косова и Метохије; друго, са територијама Бачке и Барање, Срема и Баната, ... (о чему је епископ бачки Иринеј снажно говорио у више наврата), Срби ће и на такав однос и третман пристати.

А када се Срби ретко сете да затраже своја права и поставе питање свог опстанка, места у међународној заједници и степена интегритета, опет ће то Србима бити забрањено, замерано, и они ће се са тим, наравно, помирити?!

Тако су Срби за све друге око себе мед и млеко, па пчелица и кравица и плазмица! ~ Док према себи самима и међусобно, они су као: ...!

Гуске у магли

Срби су вековима избегавали унију са Западом чија је конституанта сами Ватикан Стејт, а данас хрле у Европску Унију, и све њене законе унапред прихватају, и то опет када је Ватикан итекако присутан у њој.

Ако Срби то већ чине, зар они по њеним законима тако већ и не живе? Чему онда улазак у гвоздени загрљај закона који их унапред, и већ увелико окива?

Не чини ли се то можда да би се огласила српска самопредаја са каматом, и да би то било обзнањено?

Нису ли то питања која наводе на помисао да се Срби доводе у ситуацију да се понашају као гуске у магли? Тојест да су већ постали конзументи Бриселског гео-политичког сплина и спина?!

*

Свет се толико изменио да се ни Гарашинови, ни Титов ни Александров концепт не могу данас применити. Ваља осмислити нешто ново и прилагодљиво суровом свету данашњице. Има ли српски народ таквог сина?, свима нам поставља питање проф. Радош Љушић (Nedeljnik, 368), наш познати историчар, инако носилац ордена Светог Саве Првог степена. Ми бисмо му одговорили да Српски народ свакако има сина и у оваквом времену, али би овога требало слушати, уважавати и поштовати. Тај син је увек Патријарх Српске Православне Цркве: онај Предстојатељ Српске Цркве који је прејемник у Духу и служитељ Истине, који се труди да следује српском Првојерарху Светом Сави (З. П.).

Претходник нашег садашњег Патријарха Иринеја, Патријарх Павле, посаветовао је Српкиње као своје кћери да не врше абортус да не бисмо ишчезли као народ, али је он био дочекан од њих на нож! И садашњи Патријарх Иринеј саветује Србе и моли их као своју децу да буду јединствени и сложни да их завађене не би задесила пропаст, али и он бива од истих дочекиван на нож! Поставља се овакво питање: *Уколико би (маса) данашњих Срба који једним оком гледају на Вашингтон а другим на Москву сам Свети Сава покушао да уразуми, постоји ли бојазан да би и он доживео фијаско? Није онда ни најмање чудно што садашњи Патријарх Иринеј Србе пропагандном машинеријом заведене да изазову балканско пролеће за рачун Нато-налогодаваца подсећа на оно шта им је чинити. Да ли ишта више закључивати сада када нам је више пани него стани? Ипак можемо закључити тако што ћемо репликовати професору Радошу Љушићу: да Српски народ има сина, али да син нема ...?! Погађајмо кога.*

Две највеће српске недоумице

Када други сатиру Србе путем геноцида и холокауста, свет ћути, као да је то сасвим природна ствар. Док сами Срби за то као да слабо, или недовољно маре. Међутим, једна друга ствар би Србима требало да буде такође саблажњива: када сами они сатиру себе кроз абортус-цид или анфанто-цид и мемори-цид! О томе пак Срби најрадије ћуте, и опет поступају тако као да о томе не би требало да се зна, и да се говори! Питамо се: какве су то једначине, какво је то србовање својој штети у рачун?!

*

Треба нагласити још једну чињеницу: Већина Срба јавно говори о Косову и Метохији као о својој земљи, док један део њих са Косова и Метохије и јавно и тајно, вишеструко продаје своју имовину, односно бабовину. Кога ту све онда прозивати, а кога кривити и осуђивати за све што нам се збило и збива, питање је сад?!

*

Чича Мирољуб Јевтић, проф. Политикологије религије на ФПН-у поседује непогрешиво чуло за косовско-метохијску апокалипсу; у вези са њом он

поседује чуло за сеизмологију *дубоке државе* којом господаре *цијаши* на челу са донедавним евангелистом, *религијске маскоте* на челу са *радикализованим исламистима* и оним секташима који не верују у *оваплоћење Логоса Божјег*.

Што се фразе и синтагме *безгрешно зачеће* тиче, коју је ча-Мирољуб употребио у свом новинском обраћању читаоцима, ми му добронамерно скрећемо пажњу на следећу чињеницу: он као признати научник који се бави политикологијом религије (гео-политиком, социологијом, историјом,...) требало би да се искобеља из ове одреднице и да ју не употребљава без наводника и објашњења, јер је она у ствари заврзлама римокатоличке Мариологије, и не води нигде другде до у хулу и јерес. Док, уместо ње треба употребљавати израз *бесемено, односно девствено зачеће*, и *девствено рођење* (свети Григорије Палама-Беседа на Сретење 24), јер оно има сасвим друго значење, и одраз је правилног исповедања догматске истине Православне Цркве о Оваплоћењу Логоса од Духа Светога и Марије Дјеве; и наравно, гарант је остајања на путу спасења.

У оне који се климају по питању других ствари, ча-Мирољуб убраја и оне које он назива *врхунским српским теолозима – дарвинистима*.

О дарвинизму

Први део

Позадина дарвинистичке афере

Дарвинова философско-космолошка теорија еволуције и њена планетарна проповед које су његови следбеници претворили у лжеучење и хулу на Бога временом су постали основа за дилему морала и неморала; правде и неправде и жртве и злочина; протегнули се од еволуције, преко мутације до деградације; слободе и колонијализма; братољубља и братоубиства; империјализма и расизма, нацизма и геноцида, с једне стране, и човекољубља с друге; затим сврхе и бесмисла; Бога Творца, и оца лажи ђавола.

Односно ескалационизованих, то су сви они, Папом Пијом Дванаестим (Енциклика *Humani Generis ~ О људској раси*) подстакнути; дакле сви у делу хришћанског света прелашћени атеизмом и богоборством, па погинули у агностицизму и ниҳилизму.

Заглибљеност искушењем дарвинизма

и покушаји самооправдања

Као што смо чули и видели на нашем претпрошлогодишњем Архијерејском Сабору, у перипетију са дарвинизмом уплела се и група професора ПБФ-а у Београду. Сами потписници Апела за улазак у њу, у ту перипетију, понудили су га на потписивање и Архијерејима СПЦ-е. Али тај чин није им уродио плодом. Претходно пак, истом покушају биле су изложене и све неутралне колеге Православног богословског факултета, али су се и оне одржале-држањем себе по страни.

О самоизвиканим

младоумним свезнадарима

Свим дарвинистима и свима прелашћеним дарвинизмом и болећивим на дарвинизам требало би најпре сугерисати упућивање молитве светом Праоцу Адаму: да им он опрости што су због силне жеље, рецимо за титулом васељенских богослова, остали без тачног и лепог православног умовања, расуђивања и обазривости. Сугерисати им молитве да им он, Праотац Адам сада помогне да се ману Дарвиновог планетарног племена и ујдурме и јереси! Да се у ту заврзламу поготово богослови, презвитери и епископи не упетљавају, и да не постају перјанице те пропале и обрукане ствари.

*

Теолози и коментатори који су гадљиви на Адама и Еву као на конкретне личности апстрахују библијска казивања о Прародитељима у Рају сладости; они дакле апстрахују саме тамошње личности-протагонисте и саговорнике. Али судећи по томе, зар они не апстрахују и све свете црквене тумаче, химнографе и зографе рајске епопеје, и зар их ипак не сврставају у (Боже опрости!) ... схизофренике! Јер сви ови свети црквени ерминевтичари ~ по схватањима дарвиниста и нетрезвених заговорника дарвинистичке перипетије ~ дало би се закључити да не знају довољно шта говоре, пишу, певају и проповедају; уопште, у шта то сами они коначно верују?!

Пркосни дарвинофили

који не маре за библијска казивања

Ако за дарвинофиле праотац Адам није историјска, већ само симболичка и фигуративна сподоба, чак живуљка, дакле никако не христолика личност, онда им ни Откривење и Предање, па сви библијски извештаји о свима и свему тамошњем нису довољно исторични, ни есхатолошки убедљиви као адути? И то адути протолошки и онтолошки! Зар им напослетку и сав Домострој Спасења неће бити потпун, и по себи несавршен?!

Унутрашња сведочанства о Прародитељима и Потомцима, Родослови и Тајне, пансведочанства ~ литургијске Анафоре, ...? Па све и сва у Цркви?! Шта рећи о ономе што је у апсолутној вези са свиме што се догодило у самоме Рају?!

Дарвинов ђаволак-паклени богослов дакле, данас поново куца на врата свих лакоумних, знајући их као неутврђене у вери! Баш онако како је својевремено сам применио чешагију за ушеса афтоидолима, неизлеченим зоистима и сотировцима: *еротоманима, неокартезијанцима и библистима-православним протестантима*. Истом чешагијом је он и код једног броја православних богослова на меридијанима Православља пронашао подобне за безрезервно следбеништво и епигонство богословствујућима на придумку.

У праву су они који се бусају у прса слоганом да све што није христолико то није ни православно ни спасоносно! Тако је, и тако јест! ~ Али где је онда у стварима еволуције моментална реакција, непоколебива одбрана прашног Адама (?), створеног Богом по образу и подобију Божјем! Никако не еволуцијом по моделу примата, нити по развојној еволутивној инерцији и хазардерству!

Ево крунских исказа против свих двојаца, тројаца или тројанаца, па против епигона, те измечади и прочих дарвино-маниста:

Човек од праха

Човек, земљанко (1. Кор. 15, 47), животије, није створен најпре као прах па затим као животиња или живуљка, да би временом еволуирао у Адама као лично биће, да би му се Бог рецимо, могао обратити као личности почастованој Божјим обличјем, па у односу и општењу са њим уготовити све оно о чему читамо у Књизи Постања да се догодило, и ушта смо сви ми поверовали (Постања 1, 26-29. 2, 7-8, 15-25. 3, 1-24. 5, 1-2). Адам је добио своје име у дану стварања (Постања 5, 3), и оно је придевска, описна именица, баш као и сва друга библијска имена, почев са Господњим, и опет завршившем са оним Исуса Христа. Није дакле било интермеца између чинова стварања од праха и оживотворења по имену (само недоучке и преучењаци умећу чин оживотињења пре Адамова оличноснења), јер се тада збивао сами стваралачки акт човека Адама, те његове другине Ребре, односно Еве-Живане, која је настала од бића Адамова (од ребра му), а да ни она сама није имала животињску фазу. Фазу коју нам лига дарвиниста и дружина дарвиноманичних подмукло и упорно подмеће на верификацију.

Бог је дакле општио са Адамом и Евом као са словеснима и личноснима и у Рају, и по изгнању из Раја: као са савесним и одговорним бићима, никако са бесловесним; њима су се и очи отвориле да виде да су обнажени од благодати. То јест да су се огрешили, и огреховљени постали, па да су и покајнички заплакали. То је од кључне важности; сведочанство нераскидиво повезано са Домостројем Спасења и са Христом-Кога лига дарвиниста ипак несвесно и потмуло не воли, него Га ружи, и намере је да против Њега смишља нове тактике на штету библијског богословља.

Неко нас дакле утерује у беду! Прво библијскога казивача Постања, па самога Христа ~ носиоца Домостроја! А то постаје утеривање у схизофренију и сумњу! Једно незнање: Мојсија шта пише, Христа шта говори и ради?! Авај!

Ето како се Пакао продубио и проширио за још један беочуг, Дарвинов беочуг!

Није дакле постојала еволутивна фаза, и (не)одређени период „животињарења“ Прародитеља, а нису постојали ни таква фаза, нити такав период! Божја благодат нас је руком светог пророка Мојсија ~ известила о томе да су *два словесна бића* била непријемчива за њу, и необухваћена њоме (!) Адам и Ева да су саздани као реални људи пријемчиви за Божју благодат, и да нису били хипотетичке живуљке, подобне звероликим бићима! Опет се дакле чудимо како чешљарима ушеса ни целокупна домостројитељска црквена мисао није била довољно афирмативна, сажета и чињенична за њихово поимање праве предањске вере о стварању Адама по икони и подобју Христовом и Божјем!

Опет ево Књиге Постанка као доказа да је Бог створио људе, у дан када је Он створио Адама по лику и обличју своје, односно Христовом, да их је створио мушко и женско и благословио их (*Постања 5, 1-2; 9, 6*), а да су се деца Адамова рађала *по обличју* Адамовом за његова живота-живота који је трајао 930 година или преко 9 векова. Тако: „ ... поживе Адам сто и тридесет година, и роди сина *по обличју своје, као што је он*, и надену му име Сит. А родивши Сита поживе Адам осам стотина година, рађајући синове и кћери (дакле синове и кћери, не живуљке или еволуциону недоношчад! -н. п.). Тако дакле поживе Адам свега девет стотина и тридесет година, и потом умре.“ (*Постања 5, 3-5*).

Све лепо пише, али се написано не чита са духовним разумом, па се зато и ваљано не тумачи!!!

Крунски доказ против дарвиниста

Оваплоћени Логос Исус Христос, Нови Адам није приликом свога оваплоћења узео тело мајмуноликог примата, који као антрополошки метаморф тада није ни постојао, нити је постојао икада после тога, као што ни у будућности никада неће постојати, него се Он оваплотио у прашњаво тело свога претка и земаљског праоца старог Адама, чинећи своје тело нетрулежним; а Адама је сами Он био, и јесте потомак. Потомак му је била и Његова мати Пресвета Богородица која је такође носила тело од истог праха од којег и њен предак, праотац Адам, односно њен Господ и Син, Нови Адам и Емануил, најављиван преко пророка.

Декодирање Христовог лика

Оно што произилази из читања омилије Светог Василија Великог *Против савелијанаца и Арија и аномејаца* а што се дотиче иконе (4-6), јесте утисак да дарвиноманични људи настоје да у православно библијско богословље учитају

врсту декодизације Христовог лика или иконе. Једноставно, они као да настоје да докажу следеће: Ако је и било стварања Адама по лику, није га било на самом његовом почетку него у потенцији, и са одоцнењем, и то после иживљења примордијалне, животињске фазе његове (Адамове), којој је ето последовала фаза иконичка, када се он коначно и иконизовао као сподоба.

Наш предак Земљанко није био најпре анонимна и неидентификована особа, односно збирна именица за људски род, јер је постао личност одмах када је створен по лику. Бог је са њим разговарао а није са приматом из друге врсте бића-врсте животињске. Адаму је дакле као личности Бог рекао да даје имена животињама, он да обрађује Рај, он да буде глава жени, ... Због тога овде треба нагласити важеће правила *име је ознака*. Јер се ради о случају преименовања тафтолошке ознаке земљанка и Адама у лично име Адам; или, поистовећења ознаке и означеног у тафтономасији, односно библијској оноματοлогији.

Географске и климатске, историјске и генетске чињенице при доцнијем утицају на људски лик само су условне, сингуларне и толерантне. Чак и тада када пред собом имамо зверолику сподобу у чију припадност људском роду при њеном крштењу нисмо сигурни, ми је третирамо као људску личност, која долази од родитеља људског порекла. Таква појава никако не може да служи као хипотеза и аргумент да се порекло човека може изводити из животиње која је некада, наводно, еволуирала у човека. С обзиром на овај изузетно редак данашњи феномен, неке би могла пасти на памет инверзна аналогија: да из човека изводи порекло животиње. Али тиме се опет не би одмакло у унапређењу ове ствари. И то не само због неизводљивих и небивалих *ординарних* скокова из врсте у врсту, већ и због тога што су те промене резултат мутација, а оне се и у овом случају показују као деградационе а не као стваралачке, као што су веровали еволуционисти. Вратимо се у епицентар теме. Библијска историја нам нуди још један крунски доказ о централној улози христоликог човека и његове заједнице са припадницима истог рода, и то на почетку друге епопеје човечанства. Тако нам библијска историја нуди доказ о поновљеном антропосу и људима као о још једном од наших предака, а не о примату-животињи и чопорима. Реч је најпре о људима и живим бићима у Потопу несталим са лица планете Земље, сем патријарха по имену Ноје, и свег дома његовог (супруга, синови, кћери, снаје; заједно са примерцима свих животиња и живих бића појединачно и по врстама: *Од сваке животиње чисте узми себи седам (и) седам, мушко и женско, а од животиња које су нечисте, по двоје, мушко и женско његово. Такође од птица небеских седам (и) седам, мушко и женско, да живи семе по лицу све земље* (Књига Постања 7, 1-3; о истом, ст.: 8-9; о истом: 14-16; о истом: гл. 8, 16-20). Затим бива реч о људима из чијег ће рода произаћи ново човечанство (тамо: 9, 1-2). После Потопа дакле човеку и људској врсти ће опет бити дато родоначелништво, а не примату и чопору, колико год ови изгледали хуманоидно (тамо: 9, 2, 7-10).

Зашто дакле стрепети због божанског промислитељског фаворизовања људског капацитета и потенцијала? Јер, тако стрепе дарвинисти у својој планетарној фарси и јереси. Чак самим укључивањем неандерталца и хомосапиенса у своју крунску аргументацију ништа дарвинисти и дарвиноманични неће добити на својим теразијама или на свом талону! И тада ће неки други фактори бити примарнији: географско и климатско поднебље, генетика, болести, аномалије, инцести, идолопоклонства, магије ... Отуда ће дакле и каквоћа људског изгледа

произилазити. Данас, и у овом тренутку доказ за то су разнолики урођеници који се стално откривају по забитима Планете. Но они су по правилу и оригиналу људи, и људског су порекла; па и тада када би одрастали са животињама, и када би их оне неговале.

Дублет:

прилежно читање Библије,

ваљано разумевање исте

Живи Бог створио је небо и земљу и море и све што је у њима (Дела апостолска 14, 15).

Потом рече Бог: Нека земља пусти из себе жива бића по врстама њиховим, стоку, гмизавце и звери земаљске по врстама њиховим. И би тако. И створи Бог звери земаљске по врстама њиховим, и стоку по врстама њеним, и све гмизавце на земљи по врстама њиховим. И виде Бог да је добро. (Постања 1, 24-25).

(Очевидно да је и примат-мајмун врста живог бића створеног од земаљског праха и да се ту свака аналогија са стварањем човека завршава. А да је тако и да је човек једино живо биће које задобија лични печат од Бога у стварању види се из следећих речи: Потом рече Бог: Да начинимо човека по своје лику, себи слична, који ће бити господар од риба морских и од птица небеских и од стоке и од целе земље и од свих гмизаваца што гмижу по земљи.

И створи Бог човека по лику своје, према лику Божјем створи га, мушко и женско створи их.

И благослови их Бог, и рече им Бог: Рађајте се и множите се, и напуните земљу, и владајте њом. И будите господари од риба морских и од птица небеских и од свега звериња што гмиже по земљи. (Постања 1, 26-29).

(Човек и жена створени су Божјом силом а не силом земљаном, или силом анималном, и њима је дато да владају и врстама мајмуноликих бића).

А створи Господ Бог човека од праха земаљскога, и дуну му у лице дух животни, и поста човек душа жива. И засади Господ Бог врт у Едему на истоку, и онде настани човека, кога створи. (Постања 2, 7-8).

И узевши Господ Бог човека настани га у врту едемском, да га ради и да га чува (Постања 2, 15).

(Господ Бог је створио човека од праха земаљског и у њега удахнуо свој животворни дах, и утиснуо му Прволиков лик, чиме је он постао душа жива која ће живети у рају, радити у њему и чувати га).

И рече Господ Бог: Није добро да је човек сам. Начинићу му друга (помоћника) према њему. Јер Господ Бог створи од земље све звери пољске и све птице

небеске, и доведе их Адаму да види како ће коју назвати, па како Адам назове коју животињу онако да јој буде име. И Адам надену име сваком живинчету и свакој птици небеској и свакој звери пољској, али се не нађе Адаму друг (помоћник) према њему (*Постања 2, 18-20*).

(Господ Бог је дао знање Адаму да и примату-мајмуну и врсти мајмуна надева имена, али се не нађе Адаму друг према њему, јер сва та жива бића бејаху бесловесна, а Адаму је било потребно да гледа неког лицем у лице. Господ Бог Адаму ствара **д**ругу, Еву! Дакле Господ, а не еволуциони процес у коме би се овде и њено омајмуњење од примата временом преокретало у њено очовечење).

И Господ Бог створи жену од ребра, које узе Адаму, и доведе је Адаму. А Адам рече: *Где, это кост од мојих кости, и тело од мога тела. Нека јој буде име Жена (Живана), јер је узета од човека.* (*Постања 2, 22-23*).

(И жена је, дакле, створена од човековог ребра и Божјим животним дахом, никако не од примата приматизацијом).

Библијска антропологија

спрам асиметрије и скоковитости

Еволуционисти и материјалисти имају засторе па не виде истину у библијском извештају о стварању човека; при свом исповедању јереси о еволуцији примата у човека; при сукцесивном сједињењу душе и тела код човека; при чињеници нееволуирања тела примата и нееволуирања квалитета његове душе у тело и душу човека!

*

Сличан изглед зигота и ембриона човека и животиње, рецимо мајмуна, никако није априоран доказ порекла човека од животиње. Сличност не указује ни на какву могућност генетског миксовања у утроби, како би изван ње произошдио само готов доказ еволуциониста за сопствену тврдњу.

*

Сва створена твар претходи Адаму као најавна стварања њега ради њеног возглављења и царовања њоме, никако пак не Адама као њезиног еволутивног изданка *суи генерис*. Стварање Адама је тројични свечан и посебан чин; то је стварање од праха земаљског и са иконичким и омиоматичким потенцијалом, а никако не преобликовање Земљанка од приматовог телесног састава са еволутивном потенцијом. Потрага и потеря дарвиниста за еволутивном везом или кариком примата-претка и праоца Адама-антропоса остаће добровољни, уклетни или Сизифов посао научника; да они као леви разбојник до конца времена раздиру Христов лик са предње и са средишње стране Адамове главе. Наравно, без успеха! И све тако до конца самога тога неостваривог и неблагочестивог циља. Зато њима само једно треба предочавати. Никада се у

будућности неће, све док буде постојао људски род у овом стању, ма и један једини мајмун преобразити у човека, као што се ни до сада није преобразио, нити ће се ма и један човек икада у будућности преобразити у мајмуна, као што се ни до сада, ни потенцијално ни реално није преобразио. Него ће свако остати на своме месту и у својој врсти, и у односу са оваплоћеним Логосом, Који је Сам осмислио врсте свих живих бића и природа, и Који је своје односе засновао са њима.

О самом том нашем човеку вели Псалмопојац: *Заметак мој видеше очи Твоје ...* (Пс. 39, 16). Ја сам личност у Тебе од мога почетка, и замишљен сам таквим кад још није било ниједнога мога дана.

А свети пророк Захарија би на то: „Говори Господ који је разапео небеса и основао земљу, и створио човеку духа који је у њему“ (12, 1).

Промена матрице

Опет и опет читамо из *Књиге Постања: Господ Бог начини Адаму и његовој жени кожне хаљине и одену их у њих ... И Господ Бог одасла га из раја сладости, да обрађује земљу, од које је узет ... А Адам позна Еву жену своју, и зачевши роди Кајина ...* (Постања 3, 21, 23. 4, 1).

Све до *истеривања* Адама из Едемског врта однос Адама и Бога био је благодатан, и са повећавањем или променом степена облагодаћености код Праоца. Према томе, никакав међучин између стварања, наводно, безличног човека, како би еволуционисти хтели, није постојао. Нити се, по баснословљењу и хтењу истих, након еволуције примата у човека, и у наставку по именовану Адама ликом и подобјем догодило то да он постане душа жива односно духовна. Тај међучин не налази себи ни места, ни корена у реалности!

Промена матрице Адама из стања благодатног *тропоса и парксеос* у стање психофизичке трауматизованости и плегматичности, неуролошких, хематолошких, хемијских, физиолошких и полних промена, порива, нагона, комплекса и карактера, односно деобе на области *логикона, тхимикона и тхимитикона* испољиће се, и почети да доминира у ДНК- сетовима тек у Адамовом *новом свету* – ***ексорији*** или ***изгнанству***, што је по светим Оцима еквивалент за наш свет страсти.

Исповедање

православне онтолошке антропологије

против дарвиниста

Почетак бића ми је

по Твојој наредби.

*Јер Ти усхтеде
да ме од непостојања
у живо биће приведеш,
од земље ми тело саздав
и Својим божанским
и животворним надахнућем
да ми душу подариш, и јеси.
Зато Спаситељу
у земљи живих,
и под кровом праведних
упокој слуге Твоје.*

(На Стиховњу, Слава гл. 6, Суботе месопусне на вечерњу Посног Триода).

Човек Адам из Анафоре

Навлачећи наруквицу на леву руку, свештеник говори: *Руке Твоје створише ме и саздаше ме: ...*

*

У молитви светог Узношења Анафоре светог Василија Великог свештеник приклоњене главе над дискосом вели: (...) *створио си човека узевши прах од земље и почаствовавши га ликом твојим, Боже, настанио си га у рају радости, (...) изагнао си га праведним судом твојим, Боже, из раја у овај свет, и вратио га у земљу од које је био узет, (...)*. Ми указујемо на чињеницу да је овде реч о једном и истом човеку, створеном од праха земљиног и настањеног у рају радости, и изагнаног из раја и враћеног у земљу од које је био узет; и опет, да је тај исти човек био почаствован ликом Божјим, којег исти он никада није изгубио. Зар ови искази који су заузели своје трајно место у Литургији-најизворнијем богословљу Цркве-остављају место за псевдонаучни волунтаризам дарвиноваца-еволюциониста и манипулатора епопејом првосазданог човека? И то човека кога је Бог не само створио, него га је и личношћу учинио! Чиме је и сваку помисао на примата-човековог наводног претка, који се наводно намерачио, да у наводном неодређеном временском периоду наводно еволуира у човека-земљанка. А ко је тај човеков примат, ми наводно, још не знамо, јер су научници наводно изгубили карику за коју су га

држали чврсто везана. И опет, када ће је они наћи, то баш нико на свијету не може да зна?!

Првочовек и његова природа по логосу

У односу на историјског човека или човека искуства првочовек је био богообразан и непрекидно богоопштећ, тела или бића светлог и сунчаног; (видети *Предговор* у: Свети Григорије Ниски, Догматски списи 1, Беседа, Нови Сад, 2016, 39). Дакле никако не он у процесу трансформације из примата у првочовека, или пак у историјског човека-човека искуства.

Међу бићима никада није постојала, нити постоји, нити ће уопште постојати нека природа која је по своме логосу била нешто што сада није, нити сада јесте, или ће касније бити нешто што раније није била. Она бића дакле, чији су логоси од Бога заједно са постојањем попримили и савршенство, имају саздавање и осуштињење у складу са логосима, и не попримају никакав додаток или недостатак у односу на оно што она јесу по свом битију. (Видети *О томе да свака природа, саобразно сопственом логосу, сигурно има свршетак*, у: Свети Максим Исповедник, *О разним недоумицама* 1, Беседа, Нови Сад 2017, 337). Макар неки изучаваоци текста *О разним недоумицама* светог Максима Исповедника помоћу критичког метода *Недоумицу 122* сматрали *нотха* или неаутентични кименом, ма и сама она била неаутентичном, и тада би сваки уплив *теорије о еволуцији врста* био неефективан. А када је стварно реч о *нотха* или неаутентичном спису неког црквеног писца и богослова, увек треба имати на уму чињеницу да је тај анонимни писац некада припадао кругу или био у близини свог узора славног писца, и да се везивао за његово име или неки његов текст било као његов слушаалац, подражавалац, тумач! Према томе, на те примедбе и запажања не може се реаговати подметањем оригенизма на штету природе, а у корист персонализма, чему иначе систематски прибегавају Зизјуласовци! (*Наша напомена*).

Црквене консеквенце које део хришћана

и део људи сноси

за хулу на Бога

у вези са Божјим стварањем света

и Домостројем спасења

У Синодику Православља (Молебану у Недељу Православља за обраћење оних који су заблудели и отпали од Православне Цркве) ми

први *Анатематизам* изричемо:

Онима који поричу Божје постојање, и тврде да је свет самопостојећи, и да су све ствари у њему настале случајем, без Промисла Божјег;

пети Анатематизам изричемо:

Онима који одбацују благодат и искупљење проповедано Јеванђељем као јединим средствима нашег оправдања пред Богом;

девети Анатематизам изричемо:

Онима који се одричу Сабора Светих Отаца и њиховог Предања, које је у сагласности са Божанским Откривењем, и побожно је чувано од стране Православне Саборне Цркве;

десети Анатематизам изричемо:

Онима који вређају и хуле на свете иконе, које Црква прима у спомен дела Божјих и оних који су му угодили да би оне који их гледају надахнуле побожношћу и подстакле их да се угледају на њихове примере, и онима који кажу да су оне идоли.

До којих резултата нас доводи анализа селектованих анатематизама, повезаних са страним и домаћим дарвинистима и еволуционистима? За шта су они одговорни, односно виновни?

Према првом они су нихилисти, периптосиолози или казуисти;

према петом секташи христорборци;

према деветом неправославни хришћани, по конфесији протестанти;

према десетом иконоборци.

Есхатолошки доказ

против еволуције и дарвинизма,

те тине и против њихових заговорника

Сходно црквеном Предању и библијској хронологији, једног Марта, пролећног месеца, у будућности, седам тисућа петстоте године од стварања света, Господ ће покренути свеопште васкрсење, сазвати Свеопшти Суд и васпоставити потпуно и неуништиво стање целокупне твари. Пружимо овде хипотетичку могућност и животињама да се и све оне по врстама или приматима и у паровима појаве у постваскршњој стварности; а то исто да важи и за наводно мајмуна-примата, на кога иначе еволуционисти, наслоњени на Дарвина, упиру прст да би означили човековог претка. Шта би се могло догодити када би то било тако? Догодило би се да Праотац Адам угледа живуљку чију је он тајну као бића већ созерцавао и именовано у Рају; док бисмо ми људи угледали свога претка Адама, од кога иначе водимо своје људско порекло, а он би нам из

Божјег стваралаштва био познат из чина званог *антхропониџис* и *адамониџис*. На хипотетичко питање: шта је са међуврстом на релацији мајмун-човек и човек-мајмун – не би било одговора, јер се такав процес еволутивног преласка из врсте у врсту: животиње у човека никада није ни био догодио у историји настанка живих бића, него се догодило само то да је свако остао у својој врсти неокрњен: мајмун-примат и четвороножац у својој, човек двоножац у својој. Зар све до овога часа није и не бива тако?! Да!, и да свако наставља да пребива у својој врсти; мајмуни наводном еволуцијом у човека, не смањујући се бројчано ни за једног свог представника, људи наводном еволуцијом од мајмуна, не повећавајући се бројчано ни за једног свог представника! Ето како би ова ствар стајала у хипотетичкој ситуацији, и како би еволуционисти-дарвинисти у њој опет и опет остали кратких рукава.

*

Парафразирајмо младог научника европских размера М. Д., који расуђује да посезање за дарвинизмом није ни из каквог научног мотива. Него да је социјалдарвинизам принцип по коме *велика риба прождире малу рибу*, и опет гесло неолибералног капитализма који еколошки уништава планету.

*

Нагласимо да је још један наш научник, редовни професор на Катедри за Православну догматику Православног богословског факултета у Источном Сарајеву, проф. др Здравко Пено међу првима у нас стручно, и најсавесније деконструисао основне идеје и поставке теорије и дарвинизма и еволуције, показавши да се тамо ради о прелести и јереси! Нашој богословско-патролошкој савременој баштини он прилаже три своја бриљантна сочињенија:

1. *Критика учења теолога дарвиниста.*
2. *Против теолога – дарвиниста аргументима светог Максима Исповедника (Апел на апел – наставак. Београд, 2017 год.).*
3. *Критика учења теолога Дарвиниста/Зачеци и темељи филодарвинизма.*

О Дарвинизму и Теорији еволуције

Део други

*Отворићу у причама уста своја,
казаћу сакривено од постања света.*

(Мт. 13, 35. Псалам 49, 4; 78, 2).

Који сије добро сјеме,

то је Син Човјечију (Мт. 13, 37).

Заговорници дарвинизма су повредили свети Символ Вере у свим његовим слојевима: тријадолошком, христолошком, антрополошком, еклисиолошком, пневматолошком, есхатолошком, ...

Бога Оца Творца неба и земље и свега видљивог и невидљивог дарвинисти су искључили из Символа,

Они су искључили Сина Једносушног Оцу кроз Кога је све постало, и рекли су да Он по својој вазнесењу на небеса није могао да седне одеснују Оца,

Даље, по њиховој логици размишљања Дух Свети се не може сапоштовати нити сапрослављати са Оцем и са Сином, не може бити животворан, ... не ни Творац човека по образу и подобију Божјем; као ни Онај који је учинио да се Логос оваплоти од Њега и од Марије Дјеве и да постане човек.

Заговорници дарвинизма су отишли даље од свих религија и јереси укључујући и ислам; религија које нису доводиле у питање стварање света од стране Бога, па су и Христа помињале (ислам). Свако миголјење из замешатељства које су нам дарвинисти и заговорници Теорије еволуције приредили, и при том многобројне у њ погрузили, све дубље и дубље открива његову гностичку позадину. То да она нема никакве суштинске додирне тачке са црквеним Откривењем и Предањем. Рецимо да их нема са овим јеванђелским исказима: *Јер Њиме би саздано све, што је на небесима и што је на земљи, што је видљиво и што је невидљиво, били пријестоли или господства, или началства или власти: све је Њиме и за Њега саздано. (Кол. 1, 16). Јер Његов и род јесмо (Дјела 17, 28); Његов род! Не род приматов!*

А план појаве и стварања човека текао је овим правцем: *Да начинимо човека по својој слици, себи слична, који ће бити господар од риба морских и од птица небеских и од стоке и од целе земље и од свих гмизаваца што гмижу по земљи. И створи Бог човека по слици својој, према слици Божјој створи га, мушко и женско створи их (Постања 1, 26-27).* Дакле човек је директним тројичним чином створен, а не у међуфази током чијег трајања би се одиграо трансфер од примата до човека.

Томе човеку биће намењена и ова компетенција: *Учинио си га мало мањега од анђела, славом и чашћу венчао си га, поставио си га господаром над делима руку својих, све си метнуо под ноге његове, овце и волове све, и дивље звери, птице небеске и рибе морске, што год иде морским путевима (Псалом 8, 5-8).* Најпре је човек упоређен с анђелом, што ће рећи да је он изначално био биће светлосно и сунчано, и да је све било метнуто под ноге његове, укључујући и претпостављеног примата, или манкија.

Уђимо зато што дубље у срж библијске ктисиологије: *Први човек је од земље, земљан; други човек је Господ са неба. Какав је земљани, такви су и земљани, и какав је небески, такви су и небески (1. Кор. 15, 47-8).* И опет: *Није свако тијело исто тијело, него је друго тијело човјечије, а друго тијело животињско, а друго рибље, а друго птичије. И постоје тијелеса небеска и*

тјелеса земаљска, али је друга слава небеских а друга земаљских (1. Кор. 15, 39-41).

Бог речју својом: *Да начинимо човјека по своме лику, себи слична, ...* (1 Мојсијева 1, 26) најављује потоње: стварање човека по лику оваплоћеног Бога Сина чији ће лик бити обликован Духом Светим путем осећења и конституисања елемената тела Пречисте Дјеве Марије, како је Бог осенио и Адама и како га је иконизовао ликом Христовим; Христовим-Који ће уствари бити Архетип Адамов или његов Кенуриотип-Кенотип-Девтеротип.

На почетку стварања човека

беше умни и сунчани Адам

У Првој књизи *Догматских списа* светога Григорија Нисијскога аутор уводног текста епископ Тијатирски и Великобритански Атинагора (Кокинакис), бавећи се темом *стварања света и првочовека* истиче да чулно опазива бића обухватају све што је видљиво: елементе природе, животиње, биљке, птице и друго. Но божанска сила обједињује ове две категорије бића и благоизвољева да оне богозаједниче. Зато безоблична земља приликом саздања човека прима мешавину умног и чулног, то јест при узимању праха земаљскога и удубавања у њега даха живота или задахњивања. То је и тренутак настанка мешавине умне и чулне природе која ће бити у међусобној саобразности (в.: *О саздавању човека*, РГ 44, 129С; такође *Предговор* у: Свети Григорије Ниски, *Догматски списи* 1, Беседа, Нови Сад, 2016, 32). Беочуг или карика што спаја две супротне природе, умну и чулну јесте човек (в.: *Исто*, 32).

Свети Григорије Ниски приступио је излагању својих ставова *у виду вежбања ума*, са намером да се умом приближи иперватичном или трансцендентном стању живота првородног човека. И шта је спознао? То да човек јесте *богообразан* и обдарен бестрасним блаженством и могућношћу *заједничења у Богу*. Он украшава природу божанском лепотом која се у њему огледа. Наличан је анђелима, јер тада када се појавио није било ни старости, ни детињства, ни болести, нити невоље ... (в.: *О души и васкрсењу*, РГ 46, 148. *О саздавању човека*, РГ 44, 188-189).

Тело првородног човека није било напаћено попут данашњег, него је било тело попут тела Господњег на Преображењу или по Васкрсењу. Оно је постојало између чулног и умног – као поседник оба својства. И није било једносушно са *кожним хаљинама*, какво ће постати по сагрешењу. По речима Панајотиса Христуа *првочовек* је у односу на историјског човека, или човека искуства био *богообразан*, а самим тим и слободан и способан да заједничи у слави Божанскога Прволика, с обзиром на то да је његово тело било *сунчано* и *светлосно*, што је опет било својствено богодоличним особинама Прволика (в.: Панајотис Христу, *То Антхропинон плирома, ката тин дидаскалиан тоу Ниссис Григориоу*, Периодикон Клирономиан, Солун 1972, т. 4, стр. 41. Такође К. В. Скоутери), *Синепеиаи тис Птосеос каи Лоутрон*

Палиггенесиас, Ек тис Антхропологиас тоу Агиоу Григориоу Ниссис, Атина 1973, стр. 28-38.

Дотично тумачење првочовека које није засновано на учењу и духу Светога Писма показује одређену недоследност у односу на став који је сам свети Григорије изнео о томе да законом и правилом сматра Свето Писмо, јер ми хришћани немамо такву власт, односно не можемо чинити све што пожелимо, будући да правилом и законом свога учења сматрамо Свето Писмо (в.: *О души и васкрсењу*, 22). Ипак, ми смо и даље кадри оцењивати ово антрополошко схватање, јер проводећи богословско промишљање ван историје и прихватајући неизмењивост Бога и свесилу Његове премудрости ми не можемо спречити ум да замишља онострано постојање и да се усуђује да га описује онако како нам је приказао ум св. Григорија Нискога. Независно од платоновских и оригеновских утицаја овај антрополошки елемент Григоријевог богословског система не може се лакомислено одбацити само зато што није у потпуности сагласан с Књигом Постања. Коначно, као књига тајни Свето Писмо не исцрпљује откривени Божји Ум, а човеку као заједничару благодати и као подобију Логоса допуштено је да се приближи тајни. Умна природа првочовека није произвела противречност у богословском систему св. Григорија у којем се човек проматра као јединство умног и чулног; то јест, његова телесна природа као чулна и материјална у поређењу са бесконачним Духом (в.: св. Г. Н., Догматски списи 1, *Предговор*, стр. 40-1).

Силазак првочовека Адама у простор историје

Првочовек Адам променио је своје првобитно стање и обрео се у историји, попримивши ново обличје, јер се зло помешало са његовим извољењем. Човеково материјално тело као да је постало другородно, за разлику од његовог првородног стања богообразности и светлообразности. Казивање или учење светог Пророка Мојсија о Постању односи се дакле на првобитно стање, а не на потоње. Зато је оно описано као обавијено *загонеткама*. Те загонетке садрже у себи изражајне поуке (видети *Велико катихетско слово*, 8, PG 45, 33). Ово учење је артикулисано кроз тумачење *кожних хаљина*. Наиме Исцелитељ нас самих од зла положио је у људе могућност умирања, док је смрт постала последицом удаљавања од добра. У складу са божанским домостројем нашој природи саздаој за бесмртност саму смрт је наметнула бесловесност у којој се сама обрела. Смртност пак покрила је спољашњи део човека, но не и унутрашњи, и она се распространила на његов чулно опазиви део; што значи да се смртност није дотакла самог божанског образа у човеку (в.: *Исто*, 35D).

Међутим, код човека је дошло до замене првобитног тела плотским, које ће као привремено имати склоност к распаљивости, но не и к нестајању. *Чулно опазиви део човека се разлаже, али не нестаје. Јер, нестајање јесте прелазак у небиће, а распадање је разлагање на праелементе света од којих се биће састоји (Исто).*

Само тело опет, јесте привремено, и промењиво како по спољашњем изгледу тако и по унутрашњој структури. Зато сматрамо да човек није увек исти по физичком устројству; неки његови делови трајно умиру. Ово гледиште св. Григорија наука данас потврђује: наше тело се временом мења тако што се обнавља кроз метаболизам, па човек после одређеног времена више није исти; обновили су му се ћелије. *Живот који је у телима одвија се кроз кретање и поседује силу постојања по којој никада не прекида кретање* (в.: *О саздавању човека*, PG44, 163).

За нашу тему битно је да не мешамо два стања: стање првочовека и стање историјског човека. Сам свети Григорије, у зависности од околности на овај начин прилагођава своје тумачење:

Бића и све у вези са њима он посматра са становишта бесконачности која једино Богу припада,

вековност везује за умна створења,

а временост за земљана створења, лишена бесмртности, која се крећу ка смрти (видети спис *О деци која су нам прерано одузета*, PG 46, 175, А).

Одважност Григоријевог мислилаштва

И свети Григорије Ниски спада у ред изучавалаца претхришћанских и ранохришћанских књижевних ризница из којих је наизменично захватао благо. Зато су у његовој мисли присутни и Платон и Филон и Плотин и Ориген, односно свети Оци Атанасије, Василије, ... Карактеристично је за њега да он ни једно ни друго учење не усваја некритички. Свако мишљење тумачи, и ако оно доприноси разумевању јеванђелске истине он њиме брани хришћанско учење као аргументом (в.: *H. F. Sherniss, Platonism of St. Gregory of Nyssa*. University of California Publications in Classical Philology, vol. II, 1930. – G. Bebis, *Gregory of Nyssa, „De vita Moysis”*. A. Philosophical and Theological Analysis. The Greek Theological Review, vol. 12, 1967).

Свети Григорије се на пример позива на право хришћанина да пита какав је био човеков живот пре пада, као што се позива и на однос између духа и материје, када време почиње, а када се завршава, ... шта представља почетак и свршетак Царства Божјег, и тако даље. На сва питања он одговара веродостојно. Па и тамо где мањка потврда Светог Писма он не оклева и не одлаже да изнесе мишљење као хришћанин коме је драга истина. (В.: Св. Г. Ниски, *Догматски списи*, у: *Предговор*, Беседа, Нови Сад, 2016, стр, 52-53). Овде препознајемо начелну чврсту решеност Отаца Цркве да дођу до најдраже им истине. И опет к њој неизоставно путем црквеног подвига: молитве, поста и смиравања, ради одбране правоверја и изграђивања Цркве.

Свети Григорије о профилу оспораватеља

Свети је био окружен онима који су о свему расправљали, све оспоравали и свему противречили; они су огољавали оне који су говорили, и оне који су слушали. Превиђајући оно што је свети Григорије говорио и узимајући као

исказано оно што уопште није казано, они су изазивали противречност, изводили произвољне закључке тврдњом да он учи на следећи начин: да се једна ипостас уопште не разликује од друге ипостаси. Па и поред тога, да све ипостаси нису једна ипостас; и опет, да се једна суштина као суштина уопште не разликује од друге суштине, па и поред тога што све суштине нису једна суштина ... А суштина се разликује од суштине не по томе што јесте суштина него по томе што јесте та суштина, и ипостас се разликује од ипостаси по томе што јесте *та* ипостас ... Ловећи их у пуким мудролијама, св. Григорије користи њихове речи и доказује да не треба да говоримо да постоји овај Бог и онај Бог, или овај човек и онај човек, већ само да постоји ова Ипостас Божја и ова ипостас човечја ... Када се каже *овај*, то се рекло да би се нешто разликовало од нечега другога што заједнички у ономе имену, чему се придева особина *такав*. Човек је дакле *такво* живо биће јер се разликује од коња, или од мајмуна. Заједничко им је само име живога бића, а различити су они по словесности и бесловесности.

Једно биће се од другога разликује или по суштини или по ипостаси, или и по суштини и по ипостаси. По суштини човек се разликује од коња (и од мајмуна), а по ипостаси Павле од Петра; док се по суштини и по ипостаси разликује ова ипостас човека од оне ипостаси коња (или мајмуна)...

Ако се пројави логос оних бића која се разликују само по суштини и оних која се разликују само по ипостаси но не и по суштини, показаће се јасно и логос бића-која се разликују и по суштини и по ипостаси ...

Зашто говоримо да се човек и коњ, или коњ и пас, (или пас и мајмун) узајамно разликују по томе што сваки од њих јесте *те* суштине. Зар није јасно да се они узајамно разликују по уобичајеним својствима суштине, као, примера ради, по словесности и бесловесности, по особености рзања, лајања, скичања и томе слично? Јер тиме што кажемо: *таква суштина*, ми не указујемо нинашта друго доли на биће које учествује у животу, за разлику од онога које не учествује; указујемо на биће које поседује својство словесног поимања, насупрот ономе које се од њега разликује тиме што је бесловесно, односно ми указујемо на биће које се одликује рзањем, (лајањем, скичањем) или нечим другим. Уместо указивања на те различитости и особености, свакој суштини или роду бића придодаје се појам *тај*, да би се указало на различитост у односу на врсте које том роду припадају ... Врста и јединка, односно суштина и ипостас дакле нису једно исто. Тако, ако суштина и јединка, односно ипостас, нису једно исто, онда није исто ни све оно што одликује једну или другу. А ако ни оне нису једно исто, онда се не могу ни назвати истим именима ... (видети: *Говорећи како су у Божанству три Лица*, у: Св. Г. Ниски, Догматски списи 1, стр. 109-114).

О стварању умне твари

Бог је прво створио умну твар и њој дао одговарајућу способност да и она управља свиме. Дакле, као изобраење вишње Силе створена је земна твар, или живо биће: човек. А у њему се јесте оприсутнила богообразна лепота умне природе која је опет спојена са њим на неисказив начин ... (В.: Св. Г. Ниски, *Велико катихетско слово*, 6, 4, у: *Исто*, 277). А спојила се она

директно, не претходно и посредно, рецимо преко примата! Зато у Генеалогји или Лози претходника Адамових, односно, предака Христових, нема примата. Тога дакле нема ни у Лози Јесејевој, ни код Јеванђелиста Матеја и Луке!

Адам је пралик или *слика Онога који ће доћи* (Рим. 5, 14). Адам је пралик Христов, никако и никада није примат; лик и личност Адама претеча су Христовога лика, и обрнуто! Никако и никада пак не личина или образаина или маскота; такође не ни: ка-лик, квази-лик, зверо-лик или терас-лик.

Наш богословски став

у вези са Григоријевом сликом

о првочовеку као умном, сунчаном и светлосном бићу

Личан богословски став у вези са сликом светога Григорија Нисијскога о првочовеку као умном, сунчаном и светлосном бићу ми заузимамо из два разлога. Први разлог је наша намера да спречимо свако ниподаштавање ове слике светога Григорија; тј. да се о њој не говори маниром пљуцкања на сваку реч, тј. на своју, како је на пример чинио Бранко Бошњак, хрватски и југословенски филозоф, и то сваки пут када би учествовао на трибини о хришћанству и о Исусу Христу! Други разлог био би неизостанак нашег личног става виза-ви Адамовог и Христовог материјалног тела. Односно, да нам се не би одмахивало руком у смислу: *чућемо те о томе други пут*; како је чињено на овогодишњем Сабору СПЦ при помињању имена преподобног Максима Исповедника, а у вези са његовим списом *О разним недоумицама*: 112-ој!

Богословски простор у којем се ми слободно крећемо јесте простор библијски, у времену пре-и-попадном, а у вези са темом Праоца Адама који је створен од праха земаљскога, и његовог тела које је по том следу – материјално. Животиње које су му привођене да их именује, такође беху материјалне. И само тело Праматере Еве беше материјално, створено од Адамовога ребра као грађе. Рајски плод који су они обоје окусили, такође је био материјалан. Покривка као њихова одећа, такође. И све потоње, такође материјално. Адамова лобања коју је на Голготи подно Крста обагрила Христова крв такође је била материјална. Боравак Прародитеља у Аду са душама од, саме Творцу познате каквоће и штаства, или од каквоће и штаства у стању ипер-и-префињености саме Творцу познате. На крају ту су и Прародитељи Адам и Ева, васкрсли са Христом као створена, и материјална бића. И тако даље.

Јер када тело Прародитеља Адама не би отпочетка, и континуирано било материјално, могла би се очекивати замерка да су на пример постојала два Адама: један нематеријални, и други материјални, па би се тада то, наравно, морало узети у обзир. Али ми немамо разлога да верујемо да је свети Григорије Ниски ишао толико далеко том линијом: да је веровао у постојање два посебна Адама. Не! Он ни не говори о томе, већ о два различита стања или начина постојања једног те истог Праоца Адама, код којег је било дошло до промене једног личног у друго лично стање. И још је овде реч о сили размишљања и

мисли светога Григорија; о сили размишљања и созерцавања која је јединствена појава у целокупној светоотачкој мисли. И таквога интензитета да је једног непоткупљивог немачког научника, Вернера Јегера она једноставно усисала; односно држала за се као магнет у најплодоноснијим радним годинама његовим!

Енигму сунчаног и светлосног бића односно тела првочовека Адама описаног умом светога Григорија најизворније разрешава наш учитељ богословља, изрјадног библијског богословља, епископ бачки Иринеј, који нас увек подсећа на реч да нема ученика изнад учитеља својега, и да је доста ученику да буде као учитељ његов (Мт, 10, 24-2; 12, 24. Лк. 6, 40. Јн. 13, 16; 15, 20). По њему, само треба ићи трагом оваплоћеног, васкрслог и прослављеног Христа – Новог Адама, и запажати Његово прослављено богочовештво и божанску славу оваплоћеног.

*

Предупређујући нечији ум да се не дрзне да помисли да Тело Господа Исуса Христа није било материјално, како пре тако и после славног васкрсења Његовог у телу и са Телом; или да неко нама не би подметнуо такву клевету, ми се за сведочанства о тој истини обраћамо најпре светом Јеванђелисту Матеју, чије Јеванђеље изобилује позитивним примерима те врсте, а затим и осталима; и све то опет, по нашем избору.

Код Матеја:

... нађе се да је затруднила од Духа Светога. ... јер оно што се у њој зачело од Духа је Светога. Па ће родити сина, и надени му име Исус; Ето, девојка ће зачети, и родиће сина, (1, 18-21, 23, 25).

К. М.: А када се Исус роди у Витлејему јудејскоме ... Гдје је цар јудејски који се роди? ... и дођосмо да му се поклонимо.(2, 1-2, 8-9, 11). ... анђео Господњи јави се Јосифу у сну ...: ... узми дијете и матер његову ... (13-14, 19-21).

Глас вапијућег у пустињи ... (3, 3).

Он ће вас крстити Духом Светим и огњем. Њему је лопата у руци ... (11-12).

Тада дође Исус ... на Јордан Јовану да га овај крсти. (3, 13. Мар. 1, 9. Лк. 3, 21). И кртивши се Исус изиђе одмах из воде; и гле, отворише му се небеса, и видје Духа Божјега гдје силази као голуб и долази на њега. И гле, глас са небеса који говори: Ово је Син мој љубљени који је по мојој вољи (3, 16-17; 17, 5).

Тада Исуса одведе Дух у пустињу да га ђаво куша (4, 1. Мар. 1, 12 и даље. Лк. 4, 1 и даље).

... И постивши дана четрдесет и ноћи четрдесет, напосљетку огладње...

... Тада га ђаво остави, и гле, анђели приступише и службаху му (4, 2, 3-11; 27, 53. Јеврејима 1, 14).

Народ који сједи у тами видје свјетлост велику, и онима који сједе у области и сјени смрти, свјетлост засија (4, 16; 3, 2).

Од тада поче Исус проповједати и говорити: (4, 17-25. Мар. 1, 16; 1, 39; 3, 7. Лк. 5, 2; 4, 15, 44).

И отворивши уста своја, учаше их говорећи: ... (5, 2)

И када заврши Исус ријечи ове, дивљаше се народ науци његовој. Јер их учаше као онај који власт има, ... (7, 28. Мк. 1, 22. Лк. 4, 32).

И пруживши руку Исус, дохвати га се говорећи: Хоћу, очисти се. (8, 3).

И дотаче се руке њене, и пусти је ватра, ... (8, 15).

... тако да селађа покри валовима; а он спаваше (8, 24. Мк. 4, 37. Лк. 8, 23).

... пробудише га говорећи: ... (8, 25).

... уставивши запрјети вјетровима и мору, и настаде тишина велика. (8, 26).

... ко је овај да га слушају и вјетрови и море? (8, 27).

А Исус, видјевши помисли њихове, рече: Зашто ви зло мислите у срцима својим? (9, 4; 12, 25).

... жена која је дванаест година боловала ... приступи састраг и дохвати се скута хаљине његове ... И оздрави жена од онога часа. (9, 20-22).

А кад истјера народ, уђе и ухвати је за руку, и устаде дјевојка. (9, 25).

Тада се дохвати очију њихових говорећи ... И отворише им се очи ... (9, 30; 8, 4).

... даде им власт над духовима нечистим да их изгоне, и да исцјељују од сваке болести и сваке немоћи. (10, 1. Мк. 6, 7. Лк. 9, 1).

Јер нећете ви говорити, него ће Дух Оца нашега говорити из вас. (10, 20).

Идите и јавите Јовану ово што чујете и видите: Слијепи прогледају и хроми ходе, губави се чисте и глухи чују, мртви устају и сиромашнима се проповиједа јеванђеље (11, 5. Ис. 35, 6).

Хвалим те, Оче, Господе неба и земље, што си ово сакрио од мудрих и разумних, а открио си безазленима. (11, 25).

Да, Оче, јер је тако била блага воља твоја.

Све је мени предао Отац мој, и нико не зна Сина до Оца; нити Оца ко зна до Сина, и ако Син хоће коме открити. (11, 26-27. Мт. 28, 18. Јн. 3, 35).

... Син Човјечији господар је и суботе...

... Пружи руку своју ... и постаде здрава ... (12, 8, 13).

... метнућу Дух свој на њега, и суд незнабошцима јавиће (12, 18; 3, 17).

А ако ја Духом Божјим изгоним демоне, онда је дошло к вама Царство Божје (12, 28).

... као што је Јона био у утроби китовој три дана и три ноћи, тако ће и Син Човјечији бити у срцу земље три дана и три ноћи (12, 40. Јн. 2, 1).

... а гле, овдје је већи од Јоне. (12, 41. Јона 3, 5).

... а гле, овдје је већи од Соломона (12, 42. 1. Цар. 10, 1).

... мати његова и браћа његова стајаху напоље тражећи да говоре с њиме. (12, 46. Мт. 13, 55. Мк. 3, 31. Лк. 8, 19).

И неко му рече: Ево мати твоја и браћа твоја стоје напољу, тражећи да говоре с тобом. (12, 47).

Отворићу у причама уста своја, казаћу сакривено од постања света. (13, 35. Псалам 49, 4; 78, 2).

Који сије добро сјеме, то је Син Човјечији (13, 37).

Није ли ово дрводјељин син? Не зове ли се мати његова Марија, и браћа његова Јаков и Јосија и Симон и Јуда? И сестре његове нису ли све код нас? Откуда њему све ово? (13, 56).

И заповједи народу да посједају по триви, па узме оних пет хљебова и двије рибе, ... , и преломивши даде ученицима, ... (14, 19).

А у четврту стражу ноћи отиде к њима Исус ходећи по мору (14, 25).

А Петар одговарајући рече му: Господе, ако си ти, реци ми да дођем теби по води. (14, 28).

И мољаху га да се само дотакну скута од хаљине његове; и који се дотакосе оздравише. (9, 20).

И узевши оних седам хљебова и рибе, ..., преломи и даде ученицима својим, ... (15, 37).

Јер ће доћи Син Човјечији у слави Оца својега са анђелима својим, ... (16, 27).

И преобрази се пред њима, и засија се лице његово као сунце, а хаљине његове постадоше бијеле као свјетлост. И гле, јавише им се Мојсеј и Илија који с њим говораху ... облак сјајан заклони их, и гле, глас из облака који говори: Ово је Син мој љубљени, који је по мојој вољи; ... И приступивши Исус дохвати их се и рече: ... Син Човјечији биће предан у руке људске; И убиће га, и трећи дан устаће ... (17, 2-3, 5, 7, 22. Мт. 16, 21. Мк. 8, 31; 9, 30).

Тада му приведоше дјецу да стави руке на њих, и да се помоли; ... И положивши на њих руке, отиде оданде (19, 13. Мк. 10, 13; 18, 3).

Ево идемо горе у Јерусалим, и Син Човјечији биће предан првосвештеницима и књижевницима; и осудиће га на смрт; (Мт. 16, 21).

И предаће га незнабошцима да му се ругају и да га шибāju и разапну; и трећи дан васкрснуће. (20, 18-19).

И смилова се Исус, и дотаче се очију њихових, и одмах прогледаше очи њихове, и отидоше за њим. (20, 34).

... Ево Цар твој иде теби кротак, и јаше на магарици, и магарету, младунчету товарне жиовотиње. И усједи на њих. (21, 5; 2-4, 7. Ис. 62, 11. Зах. 9, 9. Јн. 12, 15).

И уђе Исус у храм Божји, и изгна све који продаваху и куповаху по храму, и испремета столове оних што мијењаху новце, и клупе оних што продаваху голубове. (21, 12. Мк. 11, 11. Лк. 19, 45. Јн. 2, 15).

И оставивши их, изиђе напоље из града, у Витанију, и заноћи ондје. А ујутру враћајући се у град огладње; (21, 17-18).

Јер о васкрсењу нити се жене нити се удају, него су као анђели Божији на небу. (22, 30).

Јер ће се појавити лажни христоси и лажни пророци, и показаће знаке велике и чудеса да би преварили, ако буде могуће, и изабране. (24, 24).

И тада ће се показати знак Сина Човјечијега на небу; и тада ће проплакати сва племена на земљи; и угледаће Сина Човјечијега дгје долази на облацима небеским са силом и славом великом. (24, 30. Дан. 7, 13. Откр. 1, 7: као што је он сам у свјетлости).

А када дође Син Човјечији у слави својој и сви свети анђели са њим, тада ће сјести на пријесто славе своје. (25, 31).

Јер огладњех, и дадосте ми да једем; ожедњех, и напојисте ме; странац бијах, и примисте ме; Наг ббијах, и одјенусте ме; болестан бијах, и посјетисте ме; у тамници бијах, и дођосте ми. (25, 35-36. Ис. 58, 7).

Приступи му жена са алавастровом посудом мириса скупоценога, и изли на главу његову када сеђаше за трпезом (26, 4. 5 Мојс. 15, 11).

А она изливши мирис овај на тијело моје, учини то за мој погреб. (26, 12-13).

А он одговарајући рече: Који умочи са мном руку у здјелу тај ће ме издати (26, 23).

И кад јеђаху, узе Исус хљеб и благословивши преломи га, и даваше ученицима, и рече: Узмите, једите; ово је тијело моје. И узе чашу и заблагодаривши даде им говорећи: Пијте из ње сви; Јер ово је крв моја Новог зајвета која се пролијева за многе ради отпуштења грјехова (26, 26-28. 1. Кор. 11, 23-25. 2. Мојс. 24, 8. Јер. 31, 31).

Кажем вам пак да од сада нећу пити овога рода виноградскога до оног дана када ћу пити с вама новог у Царству Оца мојега. (26, 29).

Опет и други пут отиде и помоли се говорећи: Оче мој, ако не може да ме мимоиђе ова чаша да је не пијем, нека буде воља твоја. (26, 42).

... Ево се приближава час, и Син Човјечији предаје се у руке грјешника. (26, 45).

И одмах приступивши Исусу рече: Здраво, Учитељу! И цјелива га ... Тада приступивши ставише руке на Исуса и ухватише га. (26, 49-50).

Или мислиш да не могу умолити сад Оца свога да ми пошаље више од дванаест легиона анђела? (26, 53).

А они што ухватише Исуса одведоше га првосвештенику Кајафи, ... (26, 57).

... од сада ћете видјети Сина Човјечијега гдје сједи с десне стране Силе и долази на облацима небеским. (26, 64; 16, 27; 24, 30. Пс. 110, 1).

Тада му пољуваше лице и удараху га, а други га бијаху по образима. (26, 67. Ис. 50, 6).

... Ја сам невин у крви овога праведника; ... (27, 24. 5. Мојс. 21, 6).

Тада им пусти Вараву, а Исуса, шибавши, предаде да се разапне. (27, 26).

И свукавши га, обукоше му пурпурни огртач. И оплетавши вијенац од трња, метнуше му га на главу, и дадоше му трску у десницу; и клекнувши на кољена пред њим, ругаху му се ... (27, 28-29).

И плунувши на њега, узеше трску и бише га по глави. (27, 30. Иса. 50, 6).

И кад му се наругаше, свукоше с њега огртач, и обукоше га у хаљине његове, и поведоше га да га разапну... и натјераше (Симона) да му понесе крст. (27, 31-32).

Дадоше му да пије оцат помијешан са жучи, и окусивши не хтје да пије. (27, 34. Пс. 69, 21).

А кад га разапеше, раздијелише хаљине његове бацивши коцку. (27, 35).

А око деветога часа, повика Исус из свега гласа говорећи: ... (27, 46. Пс. 22, 1).

И одмах отрча један од њих те узео сунђер, и напуни оцта, па натаче на трску, те га појаше. (27, 48. Пс. 69, 21).

А Исус опет повика из свега гласа, и испусти дух ... И гробови се отворише, и устадоше многа тијела светих који су помрли; И изишавши из гробова по васкрсењу његову, уђоше у свети град и показаше се многим. (27, 50-53).

Овај приступивши Пилату замоли за тијело Исусово. Тада Пилат заповједи да му даду тијело. И узевши Јосиф тијело, зави га у платно чисто. И стави га у свој нови гроб што је био исјекао у камену; ... Зато заповједи да се утврди гроб до трећега дана да не дођу како ученици његови ноћу, да га не украду и не кажу народу: Устаде из мртвих; ... А они отишавши утврдише гроб са стражом и запечатише камен. (27, 58-60. Иса. 53, 6. Мт. 27, 64-66. Дан. 6, 17).

А анђео одговарајући рече женама: ... Није овдје; јер устаде ... Ходите да видите мјесто гдје је лежао Господ. (Мт. 5-6; 12, 40; 16, 21; 17, 23; 20, 19).

... устаде из мртвих; и гле, он ће пред вама отићи у Галилеју; тамо ћете га видјети ... (28, 7; 26, 32).

... и гле, сретете их Исус говорећи: Радујте се! А оне приступивши, ухватише се за ноге његове и поклониле му се. (28, 9).

Код Луке:

И сав народ тражаше да га се дотакне; јер из њега излажаше сила и исцјељиваше их све. (6, 19).

И рече му Исус: Заиста ти кажем, данас ћеш бити са мном у рају. И повикавђи Исус из свега гласа рече: Оче, у руке твоје предајем дух свој. И рекавши ово издахну. (23, 43, 46. Пс. 31, 5).

Приступивши Пилату заиска тијело Исусово. И скиде га и обви платном, и положи га у гроб усјечен у камену, у који не бијаше никад нико положен. (23, 52-53).

Говорећи како Син Човјечији треба да буде предан у руке људи грјешника и да буде разапет и трећи дан да васкрсне. (24, 7).

А они му рекоше: О Исусу Назарећанину, који бјеше човјек пророк, силан на дјелу и у ријечи пред Богом и свим народом. Како га предадоше првосвештеницима и кнезови наши да буде осуђен на смрт, и разапеше га ... (24, 19-20. Мт. 21, 11).

Није ли требало да Христос то претрпи и да уђе у славу своју? (24, 26).

И док он сјеђаше с њима за трпезом, узевши хљеб благослови и преломивши га даваше им. (24, 30).

Видите руке моје и ноге моје, да сам ја главом; опипајте ме и видите; јер дух нема тијела и костију као што видите да га ја имам. И ово рекавши показа им руке и ноге. ... Имате ли овдје што за јело? А они му дадоше комад рибе печене, и меда у саћу. И узевши једе пред њима. (24, 39-43).

И ево, ја ћу послати обећање Оца својега на вас; а ви сједите у граду Јерусалиму док се не обучете у силу с висине. (24, 49. Јн. 15, 26; 16. Дјел. 1, 4).

И док их он благосиљаше, одступи од њих и узношаше се на небо. (24, 51. Мк. 16, 19. Јн. 20, 17. Дјел. 1, 9).

Код Јована:

У почетку бјеше Логос, и Логос бјеше у Бога, и Логос бјеше Бог. ... У њему бјеше живот, и живот бјеше свјетлост људима (1, 1, 4; 5, 26).

Рече јој Исус: Не дотичи ме се, јер још нисам узишао Оцу својему; (20, 17).

... и док су врата била затворена ..., дође Исус и стаде на средину и рече им: Мир вам! (20, 19, 26. Мк. 16, 14. Лк. 24, 36).

И ово рекавши, показа им руке своје и ребра своја. (20, 20).

И ово рекавши, дуну и рече им: Примите Дух Свети! (20, 22).

Ако не видим на рукама његовим ране од клинова, и не метнем прст свој у ране од клинова, и не метнем руку своју у ребра његова, нећу вјеровати. (20, 25).

Затим рече Томи: Пружи прст свој амо и види руке моје; и пружи руку своју и метни у ребра моја, и не буди невјеран него вјеран. (20, 27).

... видјеше огањ наложен и на њему положену рибу, и хљеб. Тада дође Исус, и узе хљеб и даде им, тако и рибу. (21, 9, 13).

Откривење:

И усред седам свијећњака (видјех) Некога налик на Сина човјечијега, обучена у дугачку хаљину, опасана по прсима појасом златним. (1, 13; 2, 1; Дан. 7, 13; 10, 5). А глава његова и коса бијаше бијела као бијела вуна, као снијег, и очи његове као пламен огњени; (Дан. 7, 9; 2, 18; 19, 12). И ноге његове као сјајни бакар кад се зажари у пећи; и глас његов као хука великих вода. И имаше у својој десној руци седам звијезда, и из уста његових излажаше мач оштар с

обје стране, и лице његово бјеше као сунце што сија у сили својој. (1, 15-1; 2, 1; 2, 12, 16; 19, 15).

И пјеваху пјесму нову, говорећи: Достојан си да измеш књигу, и да отвориш печате њене; јер си био заклан и крвљу својом искупио си Богу нас из свакога рода и језика и народа и племена. (4, 9). И чух гдје свако створење што је на небу и на земљи и под земљом и што је на мору, и све што је у њима, говори: Ономе што сједи на пријестолу, и Јагњету, благослов и част и слава и моћ у вијекове вијекова! (4, 13).

И видјех небо отворено, и гле, коњ бијели, и Онај који сједи на њему зове се Вјерни и Истинити, и по правди суди и ратује. (19, 11; 6, 2; 3, 14. Ис. 11, 4). А очи су му као пламен огњени, и на глави његовој круне многе, и има Име написано, које нико не зна до Он сам; (19, 12; 1, 14; 2, 18). И обучен је у хаљину црвену од крви, и Име се његово зове: Логос Божији. (19, 13. Иса. 63, 2. Јн. 1, 1) ...

И име на хаљини и на бедру своје Име написано: Цар царева и Господар господара. (19, 16. 1 Тим. 6, 15; 17, 14).

... Ја сам Алфа и Омега, Почетак и Свршетак. Ја ћу жедноме на дар дати са извора воде живота. (21, 6; 1, 8; 22, 17).

А храма не видјех у њему, јер храм је његов Господ Бог Сведржител, и Јагње. И град не потребује сунца ни мјесеца да му свијетле, јер га слава Боћија освијетли, и свијетлост је његова Јагње. (21, 22-23. Иса. 34, 23; 60, 19, 20; 22, 5).

И показа ми ријеку воде живота, бистру као кристал, која извире од пријестола Божјег и Јагњетовог. (22, 1. Језек. 47, 1. Зах. 14, 8).

И гледаће лице Његово, и Име Његово биће на челима њиховим. (22, 4; 3, 12).

И ноћи више неће бити, и неће требати свјетилке, ни свијетлости сунчане, јер ће их обасјавати Господ Бог, и цароваће у вијекове вијекова. (22, 5; 21, 25; Дан. 7, 27).

Ја сам Алфа и Омега, Први и Посљедњи, Почетак и Свршетак. (22, 13; 1, 11).

Ја, Исус, послах анђела својега да вам посвједочи ово у Црквама. Ја сам Издањак и Род Давидов, сјајна Звијезда Даница. (22, 16; 1, 1).

Светога Јована Златоуста визија

о стварању живих бића и о појави човека

Свети Јован Златоусти наглашава да постоје неки неразборити људи који и после толике поуке не верују, нити допуштају да видљиве ствари имају Творца.

Други тврде да оне саме од себе битишу, други опет да су настале из неке базичне твари. Зато нас блажени Мојсије поучава о редоследу створених бића, и како је свако појединачно створено. Како неразборитима не би преостао изговор, он јасно дели и редослед посталих ствари, и број дана (в.: *Беседа седма на Постање 4*, у.: Свети Јован Златоусти, Дела 7, Ниш 2018, 77-8). Међу бићима која су настала *шестог* дана земља је као душу живу извела по роду четвороношце и ... звери земаљске ... а све је уведено у битисање ради части човека што ће је у будућности имати. На питање оних који запиткују: Због чега звери?, писмо одговара: *И виде Бог да је добро*. Не постоји ништа што би било створено безразложно, премда људска природа нема снаге да свему са тачношћу зна разлог. Тако су и звери, као и домаће животиње имале доћи под власт онога који ће, не много касније, бити створен као првостворен, односно као уникатно створен (*Исто*, 5, стр. 80). Њему ће бити предата власт и управа над свим видљивим стварима, док ће оно бити обликовано тако да буде часније од свих створења. Зато све у вези са обликовањем овог чудесног живог бића, словесног и душевног, треба чувати у памћењу ради побуђивања себе на славослов Господу. Зашто ово наглашавамо? Зато што су и у наше дане они који су разумом почаствовани, који су од Творца добили толико првенство, који су од свих створења часнији, управо сами запали у бесловесност да се клањају псима, мајмунима, крокодилима – животињама нечаснијим од људи (в.: *Исто*, 6-7, 81-2).

Шта је ново у реченом: *Да створимо човека по лику нашем, и по подобју?* Ко је тај који се ствара да је био потребан толики савет и разматрање у погледу његовог опремања, пита Златоуст? То је човек, најдрагоценије од свих видљивих живих бића, због којег је и било уведено у постојање: небо, земља, море, сунце, месец, звезде, гмизавци, марва, сва бесловесна жива бића ... (в.: *Исто*, Беседа 8, 2, 86). *Да питамо Јудеја*, наставља Златоуст, и да видимо шта он каже, коме је казано то: *Да створимо човека по лику нашем?*, *јер то су Мојсијеви списи, којему они говоре да верују, а заправо не верују, као што и Христос каже: Јер да веровасте Мојсију, веровали бисте и мени* (Јн. 5, 46). *Но, списи су код њих, али је смисао код нас*. Под велом тих речи Владика жели да покаже свенадилазећу част коју показује према створеном човеку (*Исто*, 86-7). Зато реч *по лику* носи значење *по власти*, а не по нечем другом, рецимо у смислу облика (*Исто*, 3-4, 88-9).

Творац је само речју и хтењем све у битисање увео. Рекао је: *Да буде, и би* увођење свих стихија у битисање. И то није била напросто реченица, него Божја реченица. То тек значи да битишуће ствари нису настале из подлежеће или подметнуте твари, како о томе говоре они који сопствено брбљање уносе и стављају га поред догмата Цркве. И друго, да је значење реченога *по лику* не оно што означава достојанство човекове суштине, него сличност власти; тј. да се *лик* не казује у смислу облика, него у смислу власти, како је и речено: *И да владају рибама морским, и птицама небеским, и зверима и гмизавцима земаљским* (*Исто*, Беседа 9, 2, 95-7).

Лик је објава слике власти, а подобје да по властитој моћи бивамо подобни Богу; или, да се по благиости и кротости изједначимо са Њим, а да и у смислу врлине будемо слични Оцу који је на небесима (Мт. 5, 45). Дакле од самог почетка и увођења човек је имао заокружену власт над зверима. Зато Писмо вели: *Доведе звери и све бесловесне животиње Адаму, да види како да их*

назове (1. Мојис. 2, 19). А он као какав господар што додељује имена потчињеним му слугама, тако је свима наденуо називе: *И свако оно назвање које назва Адам, то му је име* (1. Мојис. 2, 19), а то је, наиме, символ господарења. Због тога је Бог, хотећи и тиме да га поучи достојанству власти, њему препустио надевање имена, закључује Златоуст (*Исто*, 3-5, 97-100).

Шта нам преостаје? Да скрушимо мисао, да смиримо и унизимо размишљање, да уђемо у луку ослобођену сваке буре и да се веселимо спокојем мисли. Зар Христос баш због тога није говорио: *И наћи ћете покој душама својим?!* (*Исто*, 6, 101-2).

*

На созерцавање изгледа и стања првонасталог човека опет нас свети Јован Златоусти позива. У ствари, он нас позива на још једну од својих гозбених речи: *... ако хоћеш да научиш какво нам је тело Бог створио на почетку, хајде да пођемо у рајски врт и погледамо онога човека који је на почетку настао, ... то тело није било тако трулежно и пролазно, него блистајуће као каква златна статуа која само што је изашла из топioniце, ето тако је то тело било слободно од сваке трулежности; и нити га је напор узнемиравао, нити зној слабио, ни (му) бриге ковале завере, ни туга опседала, нити га је мучила иједна друга страст; ... једноставност суштатства (овде) понајвише показује окретност и умешност умења, јер (Бог) је у блато и пепео уметнуо толику хармонију и толика чула, тако разнолика и многогласна, (па још) кадра да философирају о таквим стварима.* (Свети Јован Златоусти, *Беседа једанаеста о статуама 2*, Дела 3, Ниш, 2013, 177-9).

Показатељи

оваплоћења и прослављења Господа Исуса Христа у Златоустовој литургијској Анафори

Кренимо путем селектовања свих места у вези са самом темом; сада у вези са показатељима оваплоћења и прослављења Господа Исуса Христа у Златоустовој Анафори.

Проскомидија:

... како и кроз овај божанствени образац и чин, као и кроз унутарњи смисао целе свештене Проскомидије, сагледавамо Самога Господа Исуса и свецелу Његову Цркву. У средини видимо Самога Христа, истиниту светлост, Живот вечни који Он поседује и садржи у себи. Јер Он Сам је средиште кроз овај Хлеб. ... Бог међу људима и Бог усред богова, које обожује Он, Бог по

природи, оваплоћени њих ради. А то је и будуће Царство и доживљавање вечнога живота: Бог са нама, Којега видимо, и Којим се причешћујемо...

(Свети отац Филотеј, патријарх Цариградски, Тумачење Божанствене Литургије, у: Проскомидија, Божанствене Литургије, превео Архим. Др Јустин Поповић, Београд, 1978, 19).

Клањамо се пречистоме лику твоме, Благи, ... јер си добровољноблагоизволео да телом ушићеш на крст, ... радошћу си испунио све, ...

Господе, пружи руку своју са висине светога станишта свога, ...

... и уселићеш се у њих, и хвалиће се Тобом сви који љубе име твоје, ...

... и обиљем славе своје сатро си противнике.

Руке твоје створише ме и саздаше ме: ...

..., јер ме обуче у ризу спасења и одећом весела одену ме, ... и као невесту украси ме красотом.

Благословен Бог који излива благодат своју на свештенике своје као миро на главу, ...

Благословен Бог који ме опасује силом ..., који ми укрепљује ноге као јелену ...

... и преподобни твоји, Господе, обући ће се у правду, ...

... Господе, да чујем глас хвале твоје ...

Господе, заволах дивоту дома твога и место боравка славе твоје.

Искупио си нас пречасном Крвљу својом од клетве законске; на крсту прикован и копљем прободен излио си бесмртност људима, ...

Као овца на заклање би вођен;

И као невино јагње, немо пред онима који га стриже, тако не отвара уста својих;

Јер се узима од земље живот његов;

Жртвуј владико;

Жртвује се Јагње Божје, које узима грех света, ...

Један од војника прободу Му ребра копљем, и одмах изиђе крв и вода, ...

Благослови, владико, свето сједињење.

Стаде Царица с десне стране Теби, ...

Помени, човекољубиви Господе, и све православне оце наше и браћу, у заједници с Тобом преминуле с надом на васкрсење у живот вечни;

И звезда дошавши стаде над местом где беше Дете.

Господ се зацари, у красоту се одену; обуче се Господ у силу и опаса се, ...

Врлина Твоја, Христе, покри небеса, и хвале твоје пуна је сва земља.

Закрили нас, Господе, окриљем крила твојих;

Боже, Боже наш, који си послао Небесни Хлеб, храну целоме свету, ...

У гробу телесно, у аду с душом као Бог, у рају с разбојником, и на престолу био си, Христе, са Оцем и Духом, све испуњујући, Неограничени.

Благословено Царство Оца и Сина и Светога Духа, ...

Господе Боже наш, чија је моћ недосежна и слава несхватљива, ...

...освети оне који љубе красоту дома твога; Ти их прослави божанском силом твојом, ...

Јединородни Сине и Речи Божја, ... а изволео си да се ради нашега спасења оваплотиш од Свете Богородице и Приснодјеве Марије, и непромењиво постао си човек; био си распет, Христе Боже, смрћу си смрт сатро; ...

...дајући нам у садањем веку познање истине твоје, ...

Владико Господе, Боже наш, који си на небесима установио чинове и војске Анђела и Арханђела, да служе слави твојој, ...

... спаси на, Сине Божји, дивни у светима (васкрсли из мртвих), ...

... Ти си саздао човека по слици и прилици својој и сваким га даром украсио; ...

Благословен који долази у име Господње.

Благословен си на престолу славе царства твога, Ти који седиш на Херувимима, ...

Запали у срцима нашим, човекољубиви Владико, бесмртну светлост твога богопознања, ...

Боже духова и свакога тела, који си смрт сатро и ђавола победио, и живот свету твојем даровао; Ти сам, Господе, упокој душе слугу твојих, (...), у месту светлом, ... Јер си Ти васкрсење, и живот, и покој уснулих слугу твојих (...), Христе Боже наш, ...

...који си ниспослао спасење роду људском, Јединородног Сина твог и Бога, Господа нашег Исуса Христа, ...

... удостој нас да Ти приносимо молбе, ..., и бескрвне жртве ...

... дај њима који Ти свагда служе ..., да се ... причешћују светим Тајнама твојим, ...

... Царе славе; ... непромењиво и неизмењиво постао си човек, и био си нам Архијереј, и као Владика свих предао си нам свештендејство ове литургијске и бескрвне жртве; ...

... да обучен у благодат свештенства, предстанем овом светом Престолу твојем, и свештендејствујем свето и пречисто Тело твоје и пречасну Крв, ... јер си Ти који приноси и који се приноси; који прима и који се раздаје, Христе Боже наш, и Теби славу узносимо, ...

Благообразни Јосиф, скинувши с дрвета пречисто Тело твоје, обави Га чистом плаштаницом, и мирисима помазавши, у нови гроб сахрани Га.

У гробу телесно, у аду с душом као Бог, у рају с разбојником, и на престолу био си, Христe, ...

Гроб твој, -- извор васкрсења нашега, Христe, показа се као живоносан, као лепши од раја, ваистину светлији од сваке царске одаје.

За предложене пречасне Дарове, Господу се помолимо.

... и оспособи нас да Ти за грехе своје и за незнања људска приносимо Дарове и духовне жртве ...

... Господе, крепости моја. Господ је тврђава моја, и прибежиште, и избавитељ мој.

Благодат Господа нашега Исуса Христа, ...

Ти си тако заволео свет твој да си и Сина свог Јединородног дао, да од свих верујућих у Њега нико не погине, него да има живот вечни; Који, дошавши и испунивши сав домострој спасења за нас, у ноћи у којој беше предан, штавише Сама Себе предаде за живот света, узевши хлеб у своје свете и пречисте и непорочне руке, благодаривши и благословивши, осветивши, преломивши, даде својим светим Ученицима и Апостолима, рекавши:

Узмите, једите, ово је Тело моје, које се ради вас лomi за отпуштење грехова.

А тако исто и чашу по вечери, говорећи:

Пијте из ње сви: ово је Крв моја Новогa Завета, која се ради вас и ради многих пролива за отпуштење грехова.

Сећајући се дакле ове спасоносне заповести, и свега што се нас ради збило: крста, гроба, тридневног васкрсења, узласка на небеса, седења с десне стране, и другог и славног доласка,

Твоје од твојих Теби приносећи ради свих и за све,

... ниспошљи Духа Твога Светога на нас и на ове предложене дарове.

И учини овај Хлеб пречасним Телом Христа Твога.

А оно што је у Чаши овој пречасном Крвљу Христа Твога.

Претворивши их Духом Твојим Светим.

Да ове свете Тајне буду онима који се причешћују на отрезвљење душе, ... на заједницу Духа твога Светога, на испуњење Царства небескога, ...

... Тебе што Бога Реч непорочно роди,...

... и упокој их, Боже наш, где сија светлост Лица твог.

... удостој нас да се причестимо небеским твојим и страшним Тајнама са ове свете и духовне Трпезе, ... на заједницу Светога Духа, на наследство Царства небеског, ...

... да дође царство твоје, ...

... хлеб наш засушни дај нам данас, ...

... Светиње које су пред нама, подели свима нама на добро,

... Лекару душа и тела наших.

... и дођи да нас освешташ, Ти који са Оцем седиш горе, и овде си невидљиво с нама; и удостој нас да нам својом руком предаш пречисто Тело своје и пречисту Крв, а преко нас и свему народу.

... Разломи, владико, свети Хлеб.

Ломи се и раздробљује се Јагње Божје, Које се ломи а не раздељује, Које се увек једе и никад не нестаје, но Које освећује оне који се причешћују.

Напуни, владико, свету Чашу.

Благословена топлота Светих твојих, ...

... Дај ми, владико, пречасно и пресвето Тело Господа и Бога и Спаса нашега Исуса Христа.

Теби ... даје се пречасно и пресвето и пречисто Тело Господа и Бога и Спаса нашега Исуса Христа на отпуштење грехова и на живот вечни.

Пречасно и пресвето Тело Господа и Бога и Спаса нашега Исуса Христа даје се мени ... на отпуштење грехова и на живот вечни.

... Који си дошао у свет да грешнике спасеш, од којих сам први ја. Још верујем да је ово само пречисто Тело твоје, и ова сама пречасна Крв твоја.

... и удостој ме да се неосуђено причестим пречистим Тајнама твојим на отпуштење грехова и на живот вечни ...

Ево, приступам божанском причешћу. ... не спали ме причешће. Јер си огањ који спаљује недостојне, већ ме очисти од сваке нечистоте.

Прими ме данас, Сине Божји, за причесника Тајне Вечере Твоје, ... нити ћу Ти дати целив као Јуда, ...

Нека ми причешћивање светим Тајнама твојим, Господе, не буде на суд или на осуду, већ на исцељење душе и тела. ...

Пречасном и пресветом Крвљу Господа и Бога и Спаса нашега Исуса Христа причешћујем се ја недостојни ... и на живот вечни. ...

Ова се дотаче усана мојих, ... и грехе моје очистиће.

Ево приступам Христу, бесмртноме Цару и Богу нашем. – Дај ми, владико, пречасну и пресвету Крв Господа и Бога и Спаса нашега Исуса Христа.

Слуга Божји – причешћује се пречасном и пресветом Крвљу Господа и Бога и Спаса нашега Исуса Христа ... и на живот вечни.

Ево се дотаче усана твојих, ...

Причешћује се слуга Божји ... пречистим и пресветим Телом и Крвљу Господа и Бога и Спаса нашега Исуса Христа ...

Видевши васкрсење Христово, поклонимо се светој Господу Исусу, ... Крсту твојем клањамо се, Христе, и свето васкрсење твоје певамо и слаavimo; ...

кроз Крст дође радост целоме свету. ... нас ради претрпевши Крст, смрћу смрт разруши.

... слава Господња на теби засија.

... Дај нам да се још присније причешћујемо Тобом у незалазни дан Царства твога.

Омиј, Господе, светом Крвљу твојом, грехе овде поменутих слугу твојих: ...

Видесмо Светлост истинску; примисмо Духа Небескога;

Узнеси, владико.

Узнеси се на небеса, Боже, по свој земљи слава твоја.

... јер си нас удостојио да се причестимо светим твојим, божанским, бесмртним и животворним Тајнама; ...

Ми, који смо примили божанске, свете, пречисте, бесмртне, небеске, и животворне, страшне Христове Тајне, ...

Благодаримо Ти, ... што си нас и у данашњи дан удостојио твојих небеских и бесмртних Тајни.

... освети оне који љубе красоту дома твога; ... Ти их прослави божанском силом твојом, ...

Христe Боже наш, Ти Сам јеси пуноћа Закона и Пророка; Ти си испунио сав Очев домострој спасења, испуни радошћу и весељем срца наша, ...

... јер видеше очи моје Спасење твоје, ... светлост да обасја незнабошце, и славу народа твога Израиља.

... Тебе што Бога Реч непорочно роди, ваистину Те Богородицу величамо.

Светло које речи преподобнога Максима,

или речи неког другог,

чврсто везане за његово име и његову мисао

бацају на првобитно биће и живот праоца Адама

Код праоца Адама другачији је био логос постојања душе и начин њеног постанка, а другачији логос постојања и начин постанка тела. О томе нам узвишену поуку даје и Свето Писмо. Оно не допушта да се душа и тело, сједињени по природи узајамно смешају у један исти начин рађања, када би у том случају био занемарен логос суштине и начин рађања свакога од њих.

Уз Адама, приликом његовог превођења у биће била је присутна двојака сила оног удахнутог даха њему својственог. Доведимо то у везу са Христом и Адамом. Христос је човештвом, односно душом и телом двојак: несмешана смешаност душе и тела у Њему у најбољој мери задржава Његову сродност са првим Адамом. Бог, примајући тело из претходно саздане материје и удахњујући из Себе живот у њега саздаје човека, а Он на исти начин из Пречисте Дјеве, примивши тело и удахнувши из Себе живот у њега саздаје сопствено човештво. Он је као Свесилни, не претрпевши никакву измену, својевољно саздао Себе тако што је примио тело обдарено умном и словесном душом; ето дакле како је Он Себе учинио човеком (в.: Свети Максим Исповедник 1, *О разним недоумицама*, Беседа Нови Сад 2017, 108, 316-7).

Онима који говоре да душе постоје пре тела, намењује се следећа реч: Све што на било који начин постоји, или ће постојати по суштини, Бог је и пре постојања тога свега желео све то, и у право и одговарајуће време му дарује као што му је и даровао суштину и постојање. Ми дакле верујемо да је Његовом бесконачном силом по предзнању све обухваћено извољењем Божјим, и да се ни о једном бићу ни на који начин није умовало тек однедавна. Тако сада видимо да **логоси** свих оних бића која по суштини постоје или оних која ће постојати, оних која су постала или оних која ће постати, оних која су се појавила или оних која ће се појавити, одраније постоје и постојано пребивају у Богу. (*Исто*, 318-321).

Говорити да одређења и ознаке бића, саобразни природним особеностима нису у њима присутни при првобитном саздавању значило би све узајамно мешати и тврдити да ниједна ствар није оно што јесте и каквом се назива. Такво тврђење садржи највећу клевету против божанске премудрости и силе. Зашто би то била клевета? Из следећег разлога: Ако по предзнању Божјем ствари поседују савршенство, а при превођењу у постојање и настанак задобију несавршенство, онда то или нису оне исте ствари на које се предзнање односило него неке друге уместо њих, или то представља очиту немоћ Творца Који није могао да оствари оно што је по Свом предзнању унапред знао; односно да, са стварањем истовремено учини биће потпуним и по енергији, као што му је природно да буде природно и по суштини. (*Исто*, 329-330).

На који начин настаје нешто ново, када новонастале ствари остају непромењене по својој природи? Начелно, свака новина се збива у складу са тропосом (начином постојања) обновљене ствари, а не у складу са логосом природе. Зато логос, када постаје нешто ново (када трпи измену), изопачује природу, јер тада она нема неизменљив логос по којем постоји. Но када тропос постаје нешто ново, при чему се задржава логос природе, пројављује се сила чуда, јер се показује да се природа подвргава дејствовању и да сама дејствује изван закона коме је подређена. Логос човечанске природе огледа се у томе да она поседује душу и тело,

и опет да се природа састоји из разумне душе и тела, а да њен тропос представља поредак у којем он природно дејствује или се подвргава дејствовању које се много пута мења и преиначује, при чему никако не мења природу.

Тако се збива и са сваком другом ствари када Бог, због Свога промишљања о предметима промишљања благоизволи да учини нешто ново са Својом творевином и да покаже силу која се простире изнад свих и кроза све. Тако је он уосталом, да би учинио нешто ново са природом чинио чудеса и знамења. Примера ради Бог је у неки други вид живота, другачији од оног у трошном телу, пренео блажене Еноха и Илију; и то не по измени њихове природе него по промени владања и управљања у складу са природом.

Осим свега извршеног по начину деловања и набројеног у Старом Завету, Бог је савршио и најновију, опет у погледу начина деловања, а не логоса бића – тајну кроз коју и ради које је све постало: тајну Очовечења ради нас. Саздао је нову природу, примивши плот посредством разумне душе, будући да је на неизрециви начин Сам био зачет без семена, и пошто је, не претрпевши пропадање, рођен као савршени човек, заједно је са телом примио и умну душу приликом самога тога неисказаног зачећа. (*Исто*, 333-336).

Свака природа, саобразно сопственом логосу, има завршетак. Међу бићима никада није постојала, нити постоји, нити ће постојати нека природа која је по своме логосу била нешто што сада није, нити сада јесте, или ће касније бити нешто што раније није била. Она бића чији су логоси од Бога заједно са постојањем попримили и савршенство, имају саздавање и осуштињење у складу са логосима и не попримају никакав додатак или недостатак у односу на оно што она јесу по свом битију. А ово говоримо да нас својим неумесним учењима

не би завели они који вештим нагађањем и отменошћу речи замењују веру (*Исто*, 337).

Својство човечјег тела пре сагрешења код праоца Адама било је другачије у односу на оно које сада видимо да влада у нама. Праотац Адам беше у стању уравнотежености, слободан од сталне измене превласти својстава у разним правцима, и то зато што не беше лишен бесмртности по благодати и што не поседова трулежност која га жаокама сада бичује. Састав и устројство његова тела био је спој и склад уравнотежених и простих својстава. Његов телесни састав није чинио плот масивном, смртном и противном духу. Он није расипао дату му природну крепкост; није се нуждавао за одећом, због бестрашћа није био обузет стидом, већ неподложен студени и врућини (*Исто*, 346, 348).

Ако нити једно биће није беспочетно и безгранично, онда је некада било времена када није постојало нити једно биће. А ако није постојало, онда је постало, јер га није било. Ни једно ни друго, ни битије ни постанак само биће не поприма без преиначења и промене. Ако ли је било једно па постало нешто друго, оно се преиначило преласком постојања у оно што није било, или се променило примањем додатка лепоте која му је недостајала.

Све што је подложно преиначењу или промени, или што је непотпуног обличја, не може бити самодовољно. А оно што није самодовољно има потребу за другим који му пружа савршенство, и постаје савршено, али не и самодовољно, јер оно само не поседује савршенство по сопственој природи већ по заједницењу. Ономе пак коме је за достизање савршенства потребан други, овај ће му још више бити потребан за само његово постојање (*Исто*, 58, 164-5).

Светога Јована Дамаскина

созерцавање првоствореног човека

Бог је створио себи једну блиску разумну природу, једино умом схватљиву; природу човечанску, опет самој себи доступну.

Било је потребно да произађе образац као јединство вишње мудрости и велелепности, и то у односу ка природама, као нека веза видљиве и невидљиве природе (св. Григорија Богослова *Омилија* 38 et 24. PG. 36, 321). Речено: *било је потребно*: означава вољу Творца, јер она је најпримарнији закон и одредба, или заповест. А како се то све збило? Бог је створио човека од видљиве и невидљиве природе, како по своме образу, тако и по подобју; тело од земље, а душу обдарену умом и духовну посредством свог дувања или *емфисиме*, што ми и називамо *божанским образом* или *иконом*. Јер израз *по подобју* или *по икони* означава оно разумно и самовласно, односно обдарено слободном вољом, док *по подобју* означава подобје кроз *добродетел* или *врлину*.

И душа и тело створени су у исто време, а не онако како празнослови Ориген: *пре једно, а друго после*. Бог је створио човека да не буде заједничар са

злом, него њега исправног, врлински доброг, да не буде тужан, да буде слободан од нуждавања, преукрашеног сваком врлином, поседником свакога блага, као неки други свет, мали у великом, поштованог као да је други анђеол, комплексног, znalца ноуменалног, цара земаљских ствари који влада свише, земним и небеским, привременог и бесмртног, видљивог и ноуменалног, средину између величија и маленкости, истовремено духа и тело. Духа по благодати, тело као последицу гордости; једно ради утврђености да би славио Добротвора, друго да би трпео, и да би се трпећи сећао, а као хвалисавац духовно се умудривао. Створио га је живим бићем које по икономији живи овде, тј. у садашњем животу, и које се премешта другде, у будући век, те у највишем степену тајне услед своје жудње за Богом, постаје Бог; обожује се због учествовања у божанској светлости, а не због тога што прелази у божанску суштину (св. Г. Богослов, *Исто*).

Бог је створио човека безгрешним по природи и слободним по вољи; безгрешним не зато што је био непријемчив за грех, јер Божанство је једино непријемчиво за грех, него зато што чинити грех није било условљено поривом његове природе већ слободним избором. Поближе речено, човек ће имати чврстоћу пребивања и преуспевања у добру помоћу божанске благодати, као и могућност да се одвраћа од прекрасног и препушта се злу, и то последицом своје слободне воље, јер добродетелъ није таква ако се чини принудно.

А сама душа дакле жива је, проста и бестелесна, по природи невидљива телесним очима, бесмртна, обдарена и разумом и умом, аморфна, борави у органском телу дајући му и силу живота и раста, и чувства, и рађања, која нема ум другачији у поређењу с њом самом, него као свој најбистрији део; јер што су очи у телу то је ум у души; она је самовласна и вољна и делатна, измењиве је воље, јер је и створена. Све то примила је она по природном поретку благодаћу свога Створитеља, од које (благодати) је она добила и битовање и природно стање. (ЕПЕ, И. Дамаскиноу ерга 1, Догматика А, *И Ектхесис и Екдосис ортодоксу пистеос В* (12) 22. *Диа тон антхропон*, Тхессалоники 1976, 209-213. Такође, *Тачно излагање Православне вере, са Предговором и коментарима Александра Бронзова*, С. Петербург 1894, Шибеник 2010, 137-140).

Слово светог аве Јустина Ђелићског о еволуцији

„Предраго ми чедо у Господу,¹⁶⁾

Желиш да ти одговорим 'на питање којим се бави „Богословски кружок“: Може ли се научно поимање еволуције света и човека помирити са предањским Православним осећањем и сазнањем? Какав је став Отаца у том погледу? Постоји ли уопште потреба за тим помирењем?

— Укратко: Новозаветна антропологија стоји и пада са Старозаветном антропологијом. Сво Еванђеље Старога Завета: човек — икона Божја; сво Еванђеље Новога Завета: Богочовек — икона човека. Небеско, божанско, бесмртно, вечно, неизменљиво човечје и човечно је у човеку икона Божја: боголикост. Та боголикост човекова бића унакажена је добровољним грехом човековим, његовим савезом, са ђаволом кроз грех, и последицу греха смрт. Бог (је) зато и постао човек: „да свој паки обнови образ истљевшиј грјехми“.*) Бог

(је) зато и постао човек, и остао у човечанском свету као Богочовек, као Црква, да би човеку = икони Божјој дао сва потребна средства, како би унакажени боголики човек помоћу светих тајни и светих врлина у Богочовечанском телу Цркве узрастао: „У човека савршена, у меру раста висине (= пуноће) Христове“. То је богочовечанска еволуција човека, то богочовечанска антропологија. Циљ боголиког бића човековог: постепено постати „савршен као Бог“ Отац, постати „бог по благодати“, богочовек по благодати; постићи обожење, обогочовечење, охристовљење, отројичење. По светим Оцима: „Бог постаје човек, да би човек постао Бог“.

Међутим, такозване научне антропологије не признају уопште боголикоост човекова бића. Оне самим тим априори одричу богочовечанску еволуцију човекова бића. Ако човек није икона Божја, онда је Богочовек и Његово Еванђеље неприродно за таквог човека, и механичко, и неостварљиво. Богочовек Христос је робот, и ствара роботе. Богочовек је насилник, јер хоће да на силу од човека створи биће „савршено као Бог“. Уствари, то је и законичка утопија, илузија, неостварљив „идеал“. На крају свих крајева : то је бајка и скаска. И још : ако човек није боголико биће, онда је и сам Богочовек непотребан. Јер научне еволуције не признају ни грех, ни Спаситеља од греха. У овом земаљском свету „еволуције“ све је природно, нема места за грех. Зато је и смешно говорити о Спаситељу и спасењу од греха. In ultim linea: све је природно: и грех, и зло, и смрт. Јер, ако све еволуцијом долази човеку, и даје се, онда шта се ту има спасавати у њему, пошто ничег бесмртног и непролазног нема у њему, већ све од земље, земно,земљано, и као такво пролазно, трулежно, смртно. У таквом свету „еволуције“ нема место ни Цркви, која је тело Богочовека Христа. Теологија пак која своју антропологију заснива на теорији „научне“ еволуције није друго до *contradictio in adjecto*. Уствари, то је теологија без Бога и антропологија без човека. Није ли човек бесмртна, вечна и богочовечна икона Божја, онда су све теологије и све антропологије бесмислена лакрдија и трагична комедија.

Ваш отац Јустин“

(в.: На богочовечанском путу, *Писмо аве Јустина од 19. новембра 1968, једном студенту, о еволуцији!* Београд, манастир Ћелије 1980, 215-216).

Наш закључак о претходном

Праотац Адам није могао да еволуира постепено од примата у човека зато што му је претходило тренутно стварање од праха а не трансформација на основу животињског предлошка. И опет, примат му није могао дати лик зато што га хипотетички, примат или предак није имао, као што га ни до данас, па га ни дан-данас нема, нити ће га сутра имати (лик), него да ће се он заклањати само иза образине и маскоте. Примат му такође није могао предати дух живота јер би сам и сав био зависан од Животодавца. Коначно, примат није Праоцу могао предати подобје зато што само Адам има благослов да буде бог или христос по

благодати; дакле, то исто не може никада и нигде да има претпостављени фамозни примат-живуљка.

Хипотетичари и апологете Теорије еволуције без правога кредибилитета и утврђености (попут професора Х. Ј., Митрополита Ј. З., К. В., митрополита Н. Х. и епигона: И. М., свештеника В. П., епископа М. В. и осталих), говорећи дакле о овој научној Теорији о настанку света и човека и о Еволуцији врста као јединој релевантној, ипак се ограђују од сопственог исказа префиксом *плаузибилна*, што ће рећи *вероватна*, или *наизглед уверљива*! У стратешкој науци такав исказ назива се одступницом *за не дај Боже!* Јер никада се до краја не зна шта- колико сутра може да те снађе у самој науци, а шта опет у теологији!

Зато би ублажавање ставова, замена теза, подметање кукавичјег јајета, скривање мачке и миша, лицемерно, двосмислено и лажно оглашавање поводом Дарвинизма и Теорије еволуције заиста било погубно за душу оних који су свему реченоме склони, и који му прибегавају, газећи преко лешева мале и саблажњене браће у Христу.

Зато их питамо: Зашто се хипокритски избегава позадина проблема ове богохулне теорије, док јој се истовремено лицемерно тапше по рамену као науци која би у овом тренутку, и ето баш православном богословљу била од насушне користи?!

Овде се дакле не ради о уопштеном погледу на Дарвинизам и на Теорију еволуције, него је реч о подмуклој ствари: о хипотетичком претку човековом или примату, односно о еволуцији или трансформацији тога примата у човека. Зато ево и самог нуклеуса проблема који је изронио на светло дана сада и овде, а ево и наше реакције на проблем који изазивају они који су се управо Христу зактели на правоверност:

Да ли се ове речи:

*... не могу да затворим очи пред чињеницом да у свету имате на хиљаде православних богослова који живе као верујући људи не одбацујући теорију еволуције ... Данас водећи православни теолози не сматрају да су теорија еволуције и вера две супротстављене ствари (в.: Владика Максим: Патријарх Павле нам је оставио у аманет да увек треба да стојимо уз народ, у *Nedeljnik*, 30, 05, 2019, 3/5)*

надовезују на следеће речи:

*Са одређеном дозом смелости можемо изнети хипотезу да је еволутивни развој пре пада, представљао део промисла Божјег ... Еволуција би, дакле, могла бити схваћена као начин на који Бог ствара. Само стваралаштво никако није на тај начин угрожено, него напротив оно добија дубљи смисао. Овако схваћена еволуција би могла да да позитиван допринос теологији, јер би јој помогла у јаснијој артикулацији њене свагда присутне спознаје да човек није биће одвојено од остале природе (творевине) него да је њен саставни део ... (Мр Александар Ђаковац, *Теологија и биоетика: нека**

запажања о теорији еволуције и савременим генетским истраживањима – <http://veraznanjemir.bos.rs/srp/tekstovi/djakovac.htm/>),

и на следеће речи:

*Председник Комисије Српске православне цркве за припрему програма верске наставе епископ Игњатије казао је још пре три и по године да је Дарвинова теорија погрешно схваћена код нас. „Дарвин није постављао у својим књигама питање да ли је Бог створио човека и свет. На то питање није ни одговарао. Он је само говорио о томе на који су начин човек и остала природа везани. И та веза не може бити страна никоме, ни нама теолозима, рекао је епископ Игњатије тада **Бети**“ (Блиц 09. 09. 2004). /[http://82.117.206.29/Develop/vesti.Nsf/feaec540dco11162c125e7d0032cb98\(b5c6b6f58a60599cc1256f09006c2242?OpenDocument\)](http://82.117.206.29/Develop/vesti.Nsf/feaec540dco11162c125e7d0032cb98(b5c6b6f58a60599cc1256f09006c2242?OpenDocument))),*

и на ове речи:

„Црква се не плаши да ће њена истина бити окрњена тиме што наука прихвата „еволуцију врста“ и да човек евентуално биолошки потиче од мајмуна“ ... „Било да се ово порекло човека поклапа са биолошком појавом људске врсте или да се оно укупчава као један беоцуг у ланцу еволуције свих врста, истина библијске и црквене антропологије се тиме уопште не мења ...“ (Христо Јанарас, „Антрополошки принципи“, Теолошки погледи, 4/85, 229-237), http://verujem.org/teologija/janarasantropoloski_principi.htm/,

и на следеће речи:

Било би неопходно да хришћанска теологија прихвати основне поставке идеје еволуције у биологији и схвати да је људско биће органски део животињске врсте. Ово је у сагласности са веровањем да је човек микрокосмос који у себи сабира сву осталу творевину, што су посебно истицали грчки свети оци Цркве. Не постоји суштинска опасност по хришћанску веру у прихватању теорије еволуције у њеним основним начелима, односно у идеји да људско биће представља последњу тачку биолошког развоја, мада нема потребе прихватити детаљан опис овог развоја у Дарвинизму. Сама Библија говори о стварању човека у последњи дан из природних састојака, већ постојећих ... (Јован (Зизјулас), Религија, наука и животна средина (Саборност), Епархија Браничевска) број 2-3, година III /<http://verujem.org/teologija/zizre/nau,htm/>?)

А опет, колико ли самог митрополита Јована Зизјуласа и његове епигоне у погледу ове теме препознајемо у следећим речима?

Папа Benedikt XVI, још као кардинал, али и као папа, износио је своје ставове о питањима односа вере у Божје стварање и теорије еволуције. Његове су речи да нам хришћанска слика света казује да је свет у својим појединостима настао у веома замршеном еволутивном процесу, но да он у својој сржи ипак произлази из Логоса. *In principio erat verbum* – у почетку ствари стоји стваралачка моћ разума.

Други римски папа који је хтео да остави догматскога трага и у стварима односа Стварања и Еволуције био је Јован Павле Други. Он је заступао став да Еволуција претпоставља Стварање, а да се Стварање у светлу Еволуције приказује као временски продужено догађање или процес-као *creatio continua*. И док је папа Пио XII науку еволуционизма сматрао *озбиљном хипотезом коју треба поближе истражити*, Јован Павле Други је сматрао да *нова сазнања дају повода да у теорији еволуције видимо више од хипотезе*.

Када је реч о човеку, овај папа подсећа на записано и у енциклици *Humani generis*, да људско тело има своје порекло у оживљеној материји која је пре њега постојала, то јест да је тело настало у еволуцијском процесу, а да је духовна душа настала непосредним Божјим стваралачким чином. Зато се може рећи за човека да је он утеловљени дух, дух у материји.

Врх леденог брега Теорије еволуције, али и његова основа јесте Енциклика *Humani generis* папе Пија XII из 1950. године. Она је заправо тај извор нове христолошке јереси 20. и 21. века. Њоме се допушта планетарна расправа и смушченије о пореклу људског тела *из већ постојеће живе твари*. Из ове Енциклике непрестано еманира мисао да људско тело има своје порекло *у оживљеној материји која је пре њега егзистирала*; То јест, да је тело настало у еволуцијском процесу, а да је духовна душа настала непосредним Божјим стваралачким чином.

Други Ватикански Концил, у својој пастирској конституцији о Цркви у савременом свету *Gaudium et Spes* истиче да *профане и верске реалности имају свој извор у истоме Богу?*

(в.: Tomislav Vuković, Intervju: Dr Ivan Kešina, *Bog stvara evolucijom*, Split, Novembar 24. 2016, Glas Koncila 20 (2978), 20. 5. 2012.

*

Свештеник, проф. Димитрије Калезић, преко појмова *претчовека, потчовека и качовека, пећинског човека, Немачког Неандерталца и Хрватског Крапинца, онога из околине Пекинга и питхикантропоса или мајмуночовека с острва Јаве*, међу првима је, мада не први, увео у српски теолошки простор тему *Дарвинизма и Теорије еволуције (Упознајмо религију*, Београд, 1982, 230-1). Он опет, није одолео искушењу да ствари не узме здраво за готово, него их је ипак узео таквима, само да би остао у универзитетском тренду дијалога између теологије и науке. Јер бозно, наука то од свих нас очекује! То јест, да и теологија макар једампут буде слушкиња и обожаватељка науке! А зар то већ није равно стању добровољне омађијаности науком!

*

Наш апологета протојереј Лазар Милин такође се, свестрано и детаљно, позабавио темом Дарвинизма и Теорије еволуције у нашој српској теолошкој средини, мада дозу двосмислености, па и индиректности у његовом

повлађивању научним теоријама ми у његовим исказима итекако примећујемо. Притом он, ипак увек примењује један скривени шаховски потез да би матирао противника, било током игре, било на крају партије. У тој игри његови потези нас ипак подсећају: једанпут на његово провлачење кроз сцилу и харибду, други пут на игру Андрићеве Аске пред вуком! Зато сваки богослов треба да прочешља његов, текст др Лазара Милина о *Постанку света и човека*, који се налази у IV књизи Апологетике његовог пројекта *Научно оправдање религије*, штампаног у Београду 1985. године, и тамо да обрати пажњу на странице 184-325.

Уместо да читаоца и истраживача само упутимо на означене странице овог текста, ми му због своје личне упорности и доследности када се ради о овој теми предочавамо неке од наслова и поднаслова исте, теме, еда бисмо је после тога сами окончали амбивалентним закључцима познатог професора, апологете и борца у београдској и југословенској научној арени с краја прошлог века. Закључцима који од аутора Лазара Милина и његових истомишљеника траже већу позорност!

Дакле:

Библија и биологија (порекло живота и врста)

Суштина и порекло живота

Најновији успеси

Биолошке теорије

Креационизам (докази креационизма)

Однос Библије према Теорији фиксизма – креационизма

Трансформизам (Теорија еволуције, Десцендентна теорија, Дарвинизам)

Историјски развој еволуционизма

Ламарк и Ламаркизам, од Ламарка до Дарвина

Чарлс Дарвин, Дарвинизам

Еволуционистичка схватања после Дарвина

Став апологета

Докази за трансформизам

Докази из систематике

Докази из упоредне анатомије

Докази из ембриологије, зоогеографије, физиологије, по аналогији, из палеонтологије

Директни докази трансформизма

Прелазни облици

Апологетски осврт на Теорију трансформизма

Мишљења великих биолога

Отимање за Дарвина – чији је он?

Питања у вези са доказима

Шта каже палеонтологија?

Појава полова

Биогенетички закон

Телеолошке појаве

Закључак

Порекло човека

Текст Библије и чињенично стање

Може ли се тај текст схватити буквално?

Има ли у томе тексту ишта стварно?

Човек је дело Божје

Човек је психофизичко биће

Тело је начињено од „праха земаљског“

Како је Бог створио човека?

Разни одговори

Једно модерно схватање

Десцендентна Теорија о постанку човека

Докази десцендентне теорије, Морфолошки доказ, Ембриолошки доказ, Доказ на основу рудимената, Докази из области палеонтологије, чињенице из области палеонтологије

Апологетски осврт

Сличност човека и мајмуна

Разлике између човека и мајмуна

Духовне разлике

Вредност доказа из ембриологије, вредност доказа из рудимената, сведочанство палеонтологије, могућност нагле промене – мутације? Могућност дегенерисања, Резултат

Први дани човечанства (Рајско блаженство и греховни пад), Човек слика Божја

Приговори библијској повести о првим људима, Одговор апологетике

Греховни пад првих људи, Историчност греховног пада првих људи, Последице греховног пада, Телесне последице греха

Дужина преисторијског живота

Мишљење Светих Отаца о првом човеку

Збир чињеница

Кратак упоредни преглед, Закључак.

.....

Закључци типични за апологету о. Лазара Милина

... терен на којем се налазимо такав је, да ту можемо само рећи: „верујем“, или „не верујем“, а никада: „ја то позитивно знам на основу научних непобитних доказа.“

*

Како се појавио човек?

а) Тело човеково својом сложеношћу и целисходношћу непобитно сведочи да човек, као и остала жива бића, може бити дело само разумног Створитеља, а нипошто неке следе случајности или неизбежне нужности. То још више и очигледније сведочи чињеница што је човек разумно биће и што чак и остале животиње имају онолику меру разума колико им је потребно за њихов начин живота.

б) Да ли је Створитељ створио човека непосредним чудесним дејством, као што верује писац ових редова (проф. Лазар Милин – наша примедба), или је посредством закона еволуције припремио људско тело којем је удахнуо разумну душу, о томе немамо никаквих одлучујућих научних доказа ни за ни против... у оба случаја налазимо се у области веровања, а не потпуног позитивног, научно доказаног знања. Али оно што остаје ван сваког спора, то је да човек – ... – није могао постати сам од себе ни еволуцијом ни случајем, него је он дело Божје.

Према томе, извештај Библије о појави човека у свету остаје неоспорно истинит, без обзира хоћемо ли Шестоднев назвати историјом или епом. Да је неко морао бити први човек то је несумњиво. А да тај човек није могао сам по себи изнићи из земље нити из животињског чопора, то је очигледно. Дакле појавио се тако што га је Бог створио, а природни услови и безбројне потенције његових гена утицали су на његов даљи развој.

*

... ми никада нећемо бити сигурни да смо пронашли костур баш оног првог човека који се појавио на земљи. Зато нам палеонтологија може дати конкретан одговор само релативно. Она може рећи какав је био живот оних људи чије смо кости нашли, и који су према нашим проценама најстарији. А да ли су то најстарији, или први људи у апсолутном смислу речи, о томе немамо никаквих егзактних података. Остаје, дакле да се помогнемо логиком на основу чињеница.

Полазимо од чињеница да је човек дело Божје. За вољу трансформистима можемо само још једном нагласити да не знамо пут и начин како је Бог створио првог човека, да ли путем релативног трансформисања или непосредним чудесним дејством на материју, што писцу ових редова (о. Лазару Милину) изгледа знатно вероватније. Било овако или онако, човек је дело Божје. То тврди не само Библија, него посматрање човека као бића.

*

Животињски изглед палеолитског човека не мора, дакле, да буде неки неоспорни доказ да тај човек потиче од животиње. Такав изглед он је могао да добије сасвим комотно и као далеки Адамов потомак. Кад би се неки савремени човек изненада нашао у дивљој природи без игде ичега, као што се десило Адаму, његов начин живота се ни по чему не би разликовао од живота палеолитског човека.

Декаденцији су могле допринети и разне болести. Стручњаци су утврдили да је палеолитски човек покрај других болести боловао од запаљења зглобова ... авитаминозе ... разне болести онако необуздане, могле су још колико допринети човековој декаденцији и дегенерацији ...

*

... из реда нађених сведочанстава морамо избацити такозваног Еоантропуса, или Пилтдаунског човека јер је 1953. године научном експертизом несумњиво доказано да је то фалсификат.

Што се тиче Питекантропуса ту још увек остаје проблем. Наиме питање је чије су то кости које је Дибоа нашао на Јави. Научници се од самог почетка нису слагали на томе питању. Дибоа категорички захтева да се те кости схвате као остатак бића које је он назвао Питекантропус еректус (усправљени мајмуночовек), и сматра да су све три кости које су нађене расуте на одстојању од петнаест метара удаљене једна од друге, припадале једном истом индивидууму. Можда и јесу! (пактира отац Лазар Милин – наша примедба) Али где су несумњиви докази за такву тврдњу?

... ако питекантропуса издвојимо као један велики проблем од кога нам се ништа сигурно није очувало и о коме према томе не можемо ништа поуздано рећи, остаје нам да почнемо са синантропосом као најпримитивнијим обликом људског рода. Он је знао да прави алатке, што је Х. Бреј несумњиво доказивао. Осим тога код њега су нађени несумњиви остаци ватре. А то је довољно да се уврсти у ред људи. (В.: Цитирано дело, 286-287, 292-294, 305-6).

*

Поред свих савремених могућности да се сликарски, скулпторски и филмски атељеи промовисања самог Дарвинизма и Теорије еволуције разобличе (баш као што су у међувремену разобличени атељеи за промовисање ванземаљаца, па и фамозно слетање астронаута на Месец у Мисији Аполо 11, наводно 16. јула 1969. године, које је у ствари било снимљено у војном филмском студију у пустињи Неваде, и у режији Стенлија Кјубрика), дакле поред свих могућности да се укаже на установе које манипулишу самом палеонтологијом ради увлачења у обману васионог света и у васионским размерама), упорно се и радо чини једно те једно: добровољно остаје се у егзилу обмане и самообмане. Јер обмана и самообмана стварају енергетски набој, неодољив мајсторима представљања истине о свету, баш као што су неодољиви адреналин или наркотик током свога дејства!

Док друга реч за умни наркотик јесте рационалистичка схоластика! Схоластичари наиме сматрају да у крајњем резултату они тоталитету стварности треба да гарантују опипљивост и истинитост; стварности које се њихов научни ум једампут свестрано помогао и више ју не испушта. Зато по њиховом гледишту – од науке треба очекивати ствари од примарне важности, док од вере само оне од важности другоразредне!

Крај свих крајева

Свако наше даље и све даље полемисање с Дарвинизмом, и свако прегоњење и надгорњавање у вези са њим и с Теоријом еволуције, и то после проласка кроз сцилу и харибду Сведочанстава, Предања и анализа које су извршили сами

Пророци, па свети Оци: пророк Мојсије, Григорије Нисијски, Јован Златоусти, Максим Исповедник, Јован Дамаскин, ... дакле након сведочанстава о *Првоствореном сунчаном и светлосном Адаму*, или о *бићу обдареном достојанством и уникатношћу*, било би сувишно, па и бесмислено! Јер, удаљавати се све више и више од откривене истине било би ствар улажења у атеистички гностицизам или теистички агностицизам, те тако поновни улазак у библијску ктисиологију, и то целокупну, као и у све адекватне научне теорије!

Зато би они савремени теолози који су извршили детаљну анализу ове теме (теме коју иначе заговорници Дарвинизма и Теорије еволуције стално подгревају и замагљују тако што избегавају *фиксирани редослед стварања а прибегавају хипотези да је људско тело генетички, еволуцијом везано за неку давну животињску врсту*), требало да се осете ослобођеним од обавезе даљег полемисања! Да се осете разрешеним од полемисања уопште, првенствено од спорења с онима који су слепи код очију-очеса-које нам дају дух Библије и Оци тумачи, и опет од обавезе доказивања глупима код ушију-ушеса за оно што Дух говори Црквама.

Иначе моменат када заговорници теорије еволуције напуштају терен Библије и Предања и одлазе у (а)гностицизам искрсава: када се више не рачуна са чињеницом да све што је створено да је створено стваралачком речју односно енергијом Божјом. И да је опет непобитна чињеница Божје стваралачке моћи рефрен: *Да буде*, или *Нека буде*, који можемо иначе назвати и фиксираним редоследом! А фиксирани или утврђени редослед стварања осигуран је изначалном чињеницом да је *дух Божји лебдео над водама* за све време стварања или настанка света (Постања 1, 1).

Зато погледајмо још само једаред редослед фиксираног редоследа стварања свега: *Нека буде светлост*. И би светлост. *Нека буде свод посред воде, да раставља воду од воде*. И створи Бог свод. *Нека се слију воде што су под небом на једно место, и нека се покаже копно*. И би тако. *Нека пусти земља из себе траву, биље што носи семе, и дрво родно, које рађа род по својим врстама, у коме ће бити семе његово на земљи*. И би тако. *Нека буду светила на своду небеском, ...* И би тако. *Нека проврве по води жива бића, ...* И створи Бог ... *Нека земља пусти из себе жива бића по врстама њиховим, ...* И би тако. *Да начинимо човека по своме лику, себи слична, ...* И створи Бог човека по лику своме, према лику Божјем створи га, мушко и женско створи их ... *А створи Господ Бог човека од праха земаљскога, и дуну му у лице дух животни, и поста човек душа жива*. (Постања 1, 3-27; 2, 7).

Ето чињеница је да се и на микро-плану сваке године семенка траве, биљке и плода, тј. птица, животиња и људи изнова обнови; да донесе сопствени плод и репродукцију, али и да се све то збуде по поретку и логосу, унутар врста и ради одржања врста. Развојни пут свега живог дакле не доводи се у питање, нити тиме и због тога треба да настане проблем! Не! Проблем настаје због неприхватљивог волунтаристичког и анархистичког одрицања од очувавања Божјег принципа стварања и очувања врста и целокупне творевине.

Један од најранијих Црквених Отаца овако усмерава токове црквене полемике са дарвинистима: *Свако од створења по роду у својој суштини како је постало, такво јесте, и такво остаје* (свети Атанасије, *Против Аријанаца* 2, 19, PG 26, 188B).

За изучавање Светог Писма и за познање истине потребан је ваљан живот и чиста душа и врлина по Христу (Свети Атанасије Велики, *О очовечењу Бога Логоса* 57).

Према расуђивању професора, епископа Иринеја Буловића зоон неви (невси) *тхеуменон* нема значење животиње која достиже напредак до обожења, него друго и другачије: Да је ту реч о сваком бићу као живом, пре свега људском – које божанственим мановенијем или подстицајем може, и треба да достигне обожење.

*

Даље, све до у наше време, између мајмуна и човека будућности грешан човек није био, нити је постао њихова карика. Божји Светитељи потврђују ту чињеницу. Човек у прошлости, садашњости и у будућности увек је исти човек: Божји, и онај који се обожује!

*

Последње крунско сведочанство:

Последње крунско гледиште: Животиње чезну за човечјим ликом. Оне су створене у вези са човеком, ради њега и захваљујући њему. Иако су органима од исте, као и од сличне грађе од које је и сам човек створен, оне последују човеку по сврси и циљу, иако му по времену сопственога претходе. Притом, оне нису личности, нити ће икада личностима постати.

Дакле, стварање животиња је засебан чин, а стварање човека опет, чин најпосебнији и најзасебнији могућ. Стварање човека пак јесте стварање по Божјој, христоликој слици и подобију! И опет, чин стварања човека као личности никако није сводив на животиње, те отуда ни на, још мање претпостављеног и магловитог, примата њиховог!

*

У коначном резултату: Дарвинизам? Еволуционизам? Ми? Не померати међе и границе Отаца! Ништа не чинити исхитрено! Нипошто заступати полуистину и полулаж, јер су оне *материјал за свађу и пожар*; обазирати се на чињеницу да изазивача свађе тај материјал на крају одводи у јерес – а јерес до распада свега, свих и свуда!

*

Док Чарлсу Дарвину, и упорним дарвинистима неко може и трикратно да одбруси: *Анатема!!!*, свима осталим, упалим у Дарвинизам као антрополошку и христолошку ујдурму, и до којег степена у јерес?! – требало би због незнавености и лаковерности, научног помодарства и недоучености упутити позив да дају исповедање вере! Да се поставе *визави* саме дарвинистичке јереси. Док одлучујући разлог за то треба да буде наше братољубље и брига за спас људи. И опет, с њихове стране треба неизоставно да уследи покајање за саблазан коју су сами произвели у својим срединама, и шире!!! Црквеним учитељима и наставницима који би и поред тога, и даље хулили на Духа Светога: требало би одузети право на *мисио каноника!* Право да предају богословске науке и предмете. А онда редом преостало, ... и до краја!

Све ово треба предузети ради даљег изграђивања Српске, односно Православне Цркве, а против њеног разарања. Том разарању опет, узрок могу бити увек подмукли Дарвинизам и Теорија еволуције, које иначе инације у Српској Православној Цркви однедавно подмећу као кукавичје јаје, где год могу, и коме год могу, а најпре школској и високошколској омладини!!!

*

Давид и Голијати

Протеклих дана текућега месеца аугуста (10. и 14.) текуће године 2019. наша маленкост епископ крушевачки, пензионисани професор Београдског Универзитета Давид Перовић, и његово високообразије у богословским и другим наукама господин редовни професор Универзитета у Источном Сарајеву др Здравко Пено, били смо поменути, па и прозвани, ... у дневној штампи *Политика* (краћа верзија), и у недавно покренутом теолошком интернет магазину *Теологија.нет* (опширна верзија – читај: незнатно проширена верзија).

Прилику да обојица будемо поменути пружио нам је, бар мени Давиду непознати текстописац Зоран Матић. Ја не могу да га ословим никако другачије до именом и презименом, јер особу не познајем, те тиме ни представу немам у коју врсту разговора би требало да се упуштам са њом. Зато сам, искрено говорећи, био у дилеми да ли да се огласим макар једним словом? Превагнула је одлука у корист *краћег* оглашења.

На овом месту остављам на миру свога православног и савесног и даровитог и богословским књигама и студијама богатог колегу проф. Здравка Пена, препуштајући његовој вољи и расуђивању одлуку о личном оглашењу у вези са прозивком која нас је снашла од стране Матића.

*

У кратком трагању за текстописцем, и у медију који га је угостио, откриле су ми се интересантне ствари. У *импресуму* издавач Отачник, Београд: сетих се да сам још у прошлом веку био један од покретача богословског часописа Отачник, и саветник у вези са тематиком првог броја: личност и богословље светог Дионисија Ареопагита. Да се разумемо: све честитке и благодарност за

то морају бити упућене, и треба да припадну тадашњем асистенту философије никшићког Универзитета, и тада преводиоцу светоотачких текстова, као и данас текстова и књига светог Јована Златоуста, филологу Дејану Лучићу.

Међу уредницима и сарадницима овог теолошког медија препознао сам имена својих дојучерашњих колега и студената старијих и млађих, и пријатно сам се изненадио. Кажем себи: Ради се! И помислим: Ево наших! У сегменту *О нама*, представљању читалачкој публици, сазнам да је „*Теологија.нет теолошки интернет магазин који промовише културу критичког теолошког мишљења у постдигиталном добу.*“ Уследиле су речи о настојању на неговању критичког става, о ауторима и уредницима који имају пуну слободу „*када је реч о избору тема и начину на који се теме обрађују.*“ Надаље, да „*Сајт нема било какве идеолошке или друге преференце.*“ Да постоји чврста вера у „*дијалог унутар теологије са другим хуманистичким, друштвеним, природним наукама као и потреба прожимања теологије и уметности, и да управо то уверење суштински одређује њихову уређивачку политику.*“ У трима рубрикама, и опет у трећој: *Преводи и преписи*, приметим да се ради и о већ објављеним огледима „*који нису баш доступни, посебно не на интернету, а јесу значајни и занимљиви.*“

Не слутећи да би могла да ми се деси непријатност, почнем да читам Матићев текст, а о чијем ћу се наслову касније изјаснити. „*Након маја 2017. године кроз медије информисања проциркулисали су текстови (епископ крушевачки Давид 2019, Пено 2017, 2018, 2019) у којима су богословским (светоотачким) наслеђем изнети „аргументи“ против теорије еволуције. На основу њих се изнео закључак да Адам, првостворени човек „просветљена“ тела, није могао настати од примата – еволуцијом. Углавном због овог спорног антрополошког момента код нас се за јерес прогласило уважавање теорије еволуције. У свету, пак, постоји дијалог између науке и теологије по овом питању (Ladouceur 2013, 2018) у коме се не расуђује по принципу искључивости, као што су то учинили аутори анти-еволуционих текстова.*“

Приметивши са каквом лакоћом је наше „*анти-еволуционе текстове*“: еп. Давида и проф. Здравка Пена (текстове писане месецима, па и годинама), Матић просто згужвао, и бацио у Recycle Bin (рисајкл бин), а затим кренуо заузврат да ређа своје научне пабирке, скупљене одавде-оданде, ради сопствене али и у име опште апологије теорије еволуције, о којој се „*у дијалогу између науке и теологије не расуђује по принципу искључивости*“, – био сам мало зачуђен. Ипак сам се тек на крају Матићевог колажираног, па и памфлетског, „*проширеног*“ текста мало више зачудио када сам видео да нам на крају, ради изласка из противљења „*просветљености вере и знања*“, Матић предлаже чин спаљивања („*огњем критике*“) – спаљивања вештице која се сујеверно противи истој тој „*просветљености вере и знања*“; и опет спаљивања ниједне друге вештице до оне у нама самима. У духу виспрене полемике универзитетског професора Зорана Кинђића могло би да уследи овакво запажање: Ако Матић већ користи метафору о спаљивању, онда би ваљало настојати спалити гордост свог непросветљеног палог разума, тиме што бисмо се покајањем и очишћењем удостојили огња благодати Светога Духа. Овде нам се намеће још једно конкретно запажање, па и питање: Из чега, или од кога је

еволуирала вештица у нама када знамо да вештице не постоје! Или, одакле потиче та вештица „*сујеверна противница, и ниједна друга до она у нама самима*“, када знамо да човек такође није створен по маскоти и телесини фиктивног примата, него по образу и подобију Божјем? Ја се не бих изражавао овако када би ме обраћања удостојио и обрадовао један атеиста, или један агностик, рецимо попут „*нашег најеминентнијег научника ... Милана Ђирковића*“ (који се, по казивању студената, пред студентима и у јавности сам представљао и као агностик, а чије име и презиме је Матић избрисао из текста и уместо њега оставио само три тачке. Лично професор Ђирковић пак пише: „*Ултмативно, проблем је у психолошком отпору „Коперниканској револуцији*“ и идеји да човек, „*homo sapiens*“, није никакав центар универзума, већ само узгредна појава у величанственом процесу универзалне космичке еволуције“ – в.: Пише: Анђелка Цвијић, *Опасна делатност која људе кошта живота*, у: Данас, 08. април, 2018). Дакле, на такво обраћање Матићу лично, покреће ме то што он инсистира на томе да је хришћанин. На другачије изражавање не би могла да ме покрене ни чињеница да је, претпоставимо и рецимо: Матић писао о покојном свештенику, професору Радовану Биговићу, да је писао за *Православље* и *Жички благовесник*, да је на Православни Богословски факултет доводио еминентног научника Ђура Коругу, да је код професора Хришћанске етике (био-и-еко-етике) са Аскетским богословљем Давида Перовића слушао бар једно излагање о променама само унутар једне врсте организама или бића, никако не о њиховим скоковима из врсте у врсту. Ако моја претпоставка да реч о томе Матићу није тачна, онда неће бити тачна ни моја претпоставка да је област његових специјалистичких интересовања машинство.

Како год било, чињеница је да је Матићу пружено гостопримство на страницама „*теолошког интернет магазина који промовише културу критичког теолошког мишљења у постдигиталном добу*“, и да се ми сада налазимо ту где се налазимо. Рецимо само узгредно, да се критичко теолошко мишљење апропо теорије еволуције а у корист саме еволуције могло чути на Православном богословском факултету и пре „*дигиталног доба*“, и да се у саблажњавању студената, као тадашњих протагониста саблазни, нарочито истицао један богослов и предавач (З. Ј.), коме је лично Његова Светост Патријарх Павле био дао благослов да он као асистент ступи на овај факултет, а све уз моје заузимање за њега. Авај! Патријарх је дакле имао поверење у оне који су га предложили, с напоменом да тада ни они нису знали да ће он касније изводити своје авантуре. Односно тадашњих ствари, они нису могли да виде у њему једног од „*теолога вагабунда*“, како их социолози религије називају, а које стално срећемо ту и тамо, вамо и амо; одавде па до Америке; који „*ничу где их ниси сејао*“. Ми зато желимо да ово своје уводно оглашавање поводом Матићеве вињете закључимо речима како нам се чини да је она, вињета-памфлет-пашквила, ипак једна наручена ствар, и да се иза те наруџбине осећа и види заједничко и саветодавно и кооперативно таласање оних ревнитеља за веру који имају довољно времена да се размећу „*просветљеном вером и знањем*“, а све у кључу: „***E pur si evolve!***“ Шта би то значило?! Ја не бих да одрађујем туђ посао, рецимо да читаоцима преводим туђ цитат, или латинску изреку и кованицу, него бих да се бавим сопственим латинским записом.

*

Упитали бисмо дакле: Quid, ubi, quando, quam si profekto aliquid voluto? (Шта, где, када, како се стварно нешто окреће или котрља?) Наравно да се *окреће* у оквиру само једне и јединствене врсте, рода, природе! Закон о очувању и самоочувању врста и свега јесте, и остаје неприкосновен. Природа „*љубоморно тежи да очува чистоту сваке врсте, и не зна за прелаз чак од врапца до ласте*“, а камоли да је „*познат бар један случај прелаза мајмуна у човека*.“ Апропо дарвинизма, баш тим речима светитељ Лука Војно-Јасењецки своди рачуне с њим (видети: Наука и религија, Глава трећа: Извор претпоставки, https://azbyka.ru/otechnik/Luka_Vojno-Jasenetskij/nauka-i-religija/).

Још је рекао исти аутор: „*Дарвинизам који тврди да се човек посредством еволуције развио од ниже врсте животиња и да није продукт творачког Божјег акта показао се само као претпоставка, хипотеза, која је већ и за науку застарела ... Показало се да хипотеза противречи не само Библији, него и самој природи ...*“ (Исто). Упитали бисмо Матића: Да ли постоји неки другачији дарвинизам и еволуционизам од описаног? Рецимо онај тројице Папа: Пија XII и Јована Павла II и Бенедикта XVI. Затим: Јована Зизјуласа и Христа Јанараса, Калиста Вера и Николаја Хадзи-Николауа, те њихових епигона: Игнатија Мидића и Максима Васиљевића, па редом: пете колоне научењака с Православног богословског факултета СПЦ које смо већ помињали (јереја Александра Ђаковца ...). На крају: дарвинизам и еволуционизам, погодимо кога: Матића, и др Гејл Волошек! А током искакања *изабраних* из зглобова црквеног богословља у нашој малој долини непокајнога плача, управо домаћи великани богословске науке и њени заштитници ћуте и созерцавају, нама непознато шта?! Наравно да постоји оправдан разлог за питање припадности оваквој врсти дарвиниста и еволуциониста-еволуционара, и ми га зато упућујемо медијском сталежу или реду „*интернет магазина дигиталног доба*“ (јереју Александру Ђаковцу, Матићу, др Гејл Волошек, ...). Али ваљан, и опширан одговор и на ово питање постоји у текстовима нас двојице „*анти-еволуциониста*“, Давида Перовића и Здравка Пена. Међутим, према нашим именима се примењује заклета дискриминација у сталежу или реду бар *научника дигиталног доба*, док је пред нашим текстовима влада мук. Али шта да се ради? Зар *чинити зло да би нам дошло добро*? Не! Према томе, остаје чињеница да је анимална-или-примат-еволуција непримењива како на протолошку, тако и на апостериори антропологију. Баш зато и антропологија белих, црвених, црних, жутих, кафених, те људи дивова и пигмеја, који никада нису произашли из друге врсте живих бића, нити су икада напуштали своју, људску врсту – остаје тамо где је Бог рекао да стоји и сведочи, а не тамо где ју је пуки случај условио па му се она морала повиновати! Понављамо да је проблем и самога Матића у томе што је врло невољно, ма врло површно, читао поменуте текстове, па му се створио утисак да ни нас двојица, као два Давида, не могу наудити њему, једноме Голијату? Отуда и све његове директне и индиректне инсинуације и прозивања за неважњавање: „*начела комплементарности, начела антиномичности и формулационог обједињавања и упоштавања, упетљаности и начела неодређености, условљавања анти-еволуционих текстова пролазношћу у научно популарним часописима и новинама; и опет инсинуације и прозивка за: пренаглашен ауторитативно-одричан став према теорији еволуције, савремено интелектуално анатемисање, претњу „потпаљеном ломачом“, угрожавање слободе мишљења и могућност стваралачког обогаћујућег*

односа између науке и теологије, научну необавештеност ...“. Дакле у Матића метод одбране теорије еволуције јесте метод *око за око, зуб за зуб*, па и нешто горе: *Ако потпаљујеш ломачу, биће ти потпаљена ломача ...* дакле опет *мрачни средњи век*, или је неко био у *рату* па окусио *барут*. А све ово тек је почетак његових опсежних научно-информационих захвата да одбрани православну веру од „научно необавештених анти-еволуционих текстова који садрже осврте на еволуционе дилеме из прошлог века, без сагледавања научних сазнања из последњих деценија која су дала вишеструке потврде еволуционих механизма.“ Није изостало ни добронамерно упозорење владикама (да ли свим владикама?) „да имају на уму да нису само *натицање*“ (натицање на шта?) „и природна селекција у основи еволуције.“ Напорно је ово научно обавештавање необавештених, али ће после тога ваљда наступити предах?! Ипак нам се чини да би све било лакше да је обавештени Матић пажљиво читао наше текстове у којима смо ми доследно ишли својим правцем, а не оним на који би он упорно да нас навраћа, све у бојазни да неће моћи да диригује ситуацијом и да нам намеће свој темпо. Међутим, у његовом тексту се ипак налази суштинско питање које га и лично узнемирује, и на које он нема одговор. А то зато што га је доцкан поставио, па му се сав текст претворио у танку-танку апологију, више бајаги обесправљене богословске раје у Цркви неголи теорије еволуције, без које он не само етички, него ни онтолошки више не може да патише.

*

Матић пита:

„Да ли приврженост некој научној теорији (која ће се испоставити и погрешна) оправдано може да се карактерише као јерес, истоветно јересима из ранијих периода које су биле црквено-догматске, а не природно-научне, ма колико биле теолошко-антрополошки проблематичне?“

Уместо мог одговора нека буде казивање о истинитом догађају: Средином 20. века десило се на Светој Гори да у скит старца Јосифа Исихасте дође један непознати посетилац. Прозорљиви старац му рече, да код њега, посетиоца, постоји озбиљан проблем. Он ће га дакле примити након молитве Богу. У разговору се открило да је посетилац био академски богослов и писац књиге којом брани теорију еволуције. Уследило је питање старцу како је он уопште сазнао да постоји проблем, а први пут се срећу. Старац му је одговорио да је осетио велики смрад од њега чим му се приближио. По разговору старац је оштро укорио посетиоца за јерес и рекао му да неће бити добродошао у његову келију све док се не одрекне свог неправославног става (видети: *Мој старац Јосиф Исихаста*, Јефрема Филотејског и Аризонског, у: Оливер Суботић, *О камену одбаченом*, 65).

У наставку размишљаћу о Матићевом питању. Нема бољег почетка од речи Светога Писма, зато ћемо тако и почети: „*Заклињем вас, браћо, Именом Господа нашега Исуса Христа: сви будите исте мисли; нека не буде међу вама раздора, него будите савршено истог осећања и истог мишљења ... међу вама има свађа ... сваки од вас говори: Ја сам Павлов, а ја Аполонов, а ја Кифин, а ја Христов. Зар је Христос раздeљен ? ...* (1. Кор. 1, 10-13) ... сваки нека пази како назиђује. Јер, нико не може поставити другога темеља, осим

онога који је постављен, а тај је Исус Христос ... свачије ће дело изићи на светло (1. Кор. 3, 10-13). Нико нека се не вара... мудрост овога света лудост је пред Богом. Ма писано је: Он хвата мудре у њихову лукавству. И опет: Господ познаје намисли мудрих, оне су испразне.“ (1. Кор. 3, 18-20). Целокупно биће и битовање света захтева васељенско исповедање да у почетку бијаше Логос и да Логос бијаше у Бога, и да Логос бијаше Бог. Да Он бијаше у почетку у Бога и да све постаде кроз Њега, и да без Њега не постаде ништа. Свему што постаде у Њему (Он) бијаше живот, и живот бијаше људима светлост, и светлост у тами светли и тама је не обузе (в.: Јн. 1, 1-5). Све је Њиме, и за Њега ологошено (в. и Кол. 1, 16). Он баш све дотиче на свој начин. Зато му то све и служи, док од Њега, од Речи позаима своје постојање и артикулацију; зато и свака наука треба да служи речи Божјој; надахњује се и верификује код Оваплоћеног Логоса Христа, еда би Њега ради из самога свога језгра као христоцентрична светлила, и сав свој доминион осветљавала. Зато дарвинисте и еволуционаре богослове треба стално пропитивати: Ако лично верују да је Бог свемоћни Творац свега, зашто онда не верују да је Он могао учинити да и другачије буде створено све, за шта се они као неке мецене твари и науке залажу, а не искључиво онако како се не може доказати протоком догледних и недогледних временских деоница и путем фигурирања зоо-низова? И да при том наш Праотац Адам прође најсрамније и најнедостojније могуће! Самим тим и Оваплоћени Логос Христос да прође кроз *арпаги*: кроз, замишљену софистицирану отимачину сопственог идентитета од стране научне олигархије, или полиархије, баш свеједно! Али није свеједно на чему све почива и како *све* – *то пан* – опстаје. Јер опстаје Христом, и Његовом светворачком вољом! Зато и остајање у Истини и верно исповедање Истине у детаљу и у тоталу омогућује сушто мишљење и делање по Истини. Док отпадање од Истине, како у детаљу, тако и у тоталу не само да одводи самообмани и прелести, него и вргнућу у јерес, у издајство Истине, у грдну лагарију! Тада када више ниси способан да верујеш срцем за правду а устима за спасење. А када ти се као богослову одузме благодат, ти пролазиш као ноћни посетилац светогорског старца Јосифа Спилеота. Зато ти богослове, не изневеравај предањску хришћанску етику и етос, нити хули на Духа Светога Који нас уводи баш у сваку истину?! Ако то учиниш, истога часа ћеш почети да осећаш *онтолошке* последице, ако ти је тако лакше прогутати истину о себи! Зар није за чуђење када се „*од благодати Христове тако брзо прелази на неко друго јеванђеље, које, усталом, и не постоји. Постоје само неки који вас збуњују и хоће да преврате Христово Јеванђеље*“ (Гал. 1, 6-7).

У најдоследнијем смислу речи се може рећи да је сваки претпостављени теолошки говор и наступ који није обавезно црквен, библијски и предањски, светоотачки и светотајински, и то поткрепљен личном делатном вером ради изграђивања Цркве, а не претежно ради промовисања себе – домен јереси. Зато што му сваког часа недостају или сидро, или компас, или и једно и друго.

Тако су рецимо настале ове и овакве речи: Када је Марко Сиотис, професор Новог Завета, упућивао речи једном будућем професору Светог Писма, пожелео му је „да га Господ сачува од лудила библиста!“ Он је вероватно имао на уму најпре чињеницу да су сами они, библисти, и понеки „*библеиста*“, смислили прекор Господу Исусу Христу, да Он није никада ништа написао осим неколико речи по прабини пред фарисејима. И још, да су највећи домети

Његовога богословља само Његове проповеди. Таква мисао искушава и неке професоре православне Догматике!

Или ево порекла настанку оваквих речи: Према тачном расуђивању професора, епископа Иринеја Буловића, искључиво филолошки, историјски и археолошки приступ православног богослова може од њега да не захтева црквену веру, јер видимо да се тако постављају многи богослови, будући неосетљиви према светим Тајнама и црквеним подвизима! Док је предањско и светоотачко богословље незамисливо без њих. Штавише, између ова два приступа богословљу пролази сама судбоносна линија раздвајања *овог овде и оног тамо*.

То јест опет речи истог православног богослова: „*Зоон неви (невси) тхеуменон*“ нема значење животиње која достиже напредак до обожења, него га има као друго и другачије: Да је ту реч о сваком бићу као живом, но првенствено о људском, и да оно, људско биће божанственим мановенијем или подстицајем може, и треба да достигне обожење.

Коначно, чују се и ове и овакве речи: „*Никуда ми нећемо одавде. Овде ћемо живети вечно.*“

Бациш некоме прашину или опилке у лице, па заћутиш?! Ни да натукнеш о Небеским пребивалиштима по васкрсењу. О пребивалиштима Светих: на *Новом небу* и у *Новој земљи*, а о стањима хулитеља на Духа Светога: у *паклу* и *огњеном језеру*! Односно, овде је такође реч о једној и истој Христовој сведржитељској љубави благодатној, но коју неће сви васкрсли људи доживљавати као блаженство, него један део њих и као бич и огањ. Зато се мора рећи: Мислиоче, епигоне, ту ти мањка објашњење; јеванђељска, предањска и откривењска подлога! Дакле, прво си лењ да објасниш и истумачиш, а затим да ли си уопште у стању? У много чему тобом изреченом, и упорно понављаном, ти не примећујеш да си већ обузет јеретикословијем и јеретикообразијем!

*

Књига Постања опстаје у тумачењима црквених Светих Отаца, као и у науци, све до данас, колико год јој се у науци одузимала сама научна валидност и обухватност. Односно, са њом нису тако поступали, нити су тако чинили баш сви научници библисти, него оне генерације које су је непрестано уско премеравале и себи самеравале. Они притом и данас изналазе флоскуле и теорије преко којих и кроз које ова Књига мора стално да се пробија да би свима предавала Божју поруку. А ми притом избегавали њено слово које, наводно, није dostatно, него достизали само до „*духа који оживљује*“. Но у Књизи Постања о свему што је речено, речено је као о dostatном, и опет као о богонадахнутом. Зато је ова књига у моћи да оживљава своје читаоце.

Баш у вези са тумачењем Светога Писма, дакле и *Књиге Постања*, посебно место у овом раду желим да дам већ поменутом професору Београдског универзитета др Зорану Кинђићу, и то у сегменту разлике између, по његовим речима: „просвећености“ („природног светла људског ума, модерног просветитељства) и „просветљености“ (натприродног светла). Ко год сматра,

укључујући и Матића, „да вера треба да буде (само) просвећена, умна“, тај превиђа чињеницу да је „у темељу истинске вере просветљеност. Свети оци су били не само просветљени него и обожени. Наука је разумна а православна вера надумна. Теологијом сме да се бави само онај ко је обожен, евентуално просветљен, јер пали људски разум неизбежно води у прелест уколико се усуди да произвољно расуђује о догматима. То се догодило протестантима. Лишен благодати, свако је тумачио Свето Писмо сходно свом палом разуму, те су развијена многобројна јеретичка учења“, закључује проф. Кинђић.

*

Матић је у полемици са „анти-дарвинистима“ и у односу на Цркву и њено богословље изабрао погрешан угао гледања на *Теорију еволуције*, која је по њему „*логички оправдано добила статус општег закона природе јер је једна од најпроверенијих у историји науке.*“ Дакле, позабавивши се периферним, но ништа мање турбулентним, када већ не и суштинским темама које се тичу Православне Цркве и њене проповеди спасења, Матић је претрчао циљ, ако не грешим, као наговештени православни хришћанин, који, ако не грешим, заступа гледишта и интересе оне групе православних теолога, са чијом појавом у јавности, нашој Српској Православној Цркви и њеноме богословљу данас треба да сване дан, док „*наше најеминентније научнике ... тако поштене и посвећене људе*“ треба заштити од оних који их оцрњују „*као јеретике*“ ... (да ли је у њиховој одбрани требало језички прецизно рећи да они то нису?). И опет, да се не заборави ни за трен, да су сви они које Матић брани и протежира били „*научници еволуционисти који су теисти*“, ... нпр.: *Св. Лука Војно-Јасењецки*, ... да су сви они „*изузетно посвећени православној вери, а при томе и еволуционисти. Дакле, нису иступали као било какви, декларативни теисти: „Познати еволуционисти као што је Добжански били су изразити верници у персоналног Бога. Добжански лично говорио је о Богу који ствара кроз еволуцију и сматрао је себе причасником Православне Цркве“... Такви су и неки наши савременици: знаменити и духоносни теолог Калистос Вер*“, ... Колико ли је само енергије за убеђивање потребно употребити да би трчао споредним колосеком?! Али о томе ћемо јоште зборити у још једној од окосница овог нашег истјазатељног рада.

*

„Објава о божанском стварању у Библији изражена је у оквиру геоцентричне космолошке представе. Православнима то уопште није проблематично јер тексту **Постања** не приступају као научном или историјском документу, како то чине протестантски литералисти (буквалисти)“, закључује Матић, прелазећи корацима од седам миља непрегледна прострaнства протестантског литерализма, но притом ни не завиривши у непрегледна прострaнства црквеног светоотачког и химнографског тумачења *Књиге Постања!* Он је то додуше покушао да учини паушално. Зато ни не испуњава услов за улазак у дискусију на ову тему! А све и да до тога дође, када бисмо стигли до жељеног окончања? Окончања заправо Матићевог истражног поступка који је он сербез повео против двојице „анти-дарвиниста“, Перовића и Пена. Притом чак ни не прочитавши ваљано и до краја њихове документе на основу којих им се суди и одређује коначно место у њиховој дигиталној науци, дигиталној теологији и дигиталној Цркви. Ипак, да се не бисмо оглушили ни о ову тачку наше већ

маратонске дискусије, најискреније бих пожелео Матићу да прочита тумачења на *Шестоднев*, односно на *Књигу Постања*, светих отаца наших: Василија Великог и Јована Златоустог, а даље, по његовим могућностима ...

Да би нас ућуткао (да ли и црквене Оце, да ли њих и као геоцентрике ...), Матић је покренуо гео-био-палео-антропо механизме, све базирајући се на графици словачког графичког дизајнера Мартина Варгика. Матићев пак графички приказ временске скале еволуције живота који је он уцртао у свој параван „*E pur si evolve*“, више је налик музичкој партитури Артура Хонегера, Арнолда Шенберга и Ђерђа Лигетија, те холокауст-реквијема; или је опет подобан концерту за празне кости и шупељке, удараљке, шкрипу и сударање плутајућих предмета, надгорњавању вокала простирућих се кроз архајско време и простор до у бескрај. С друге стране, еволутивни, тетраграфски низови самог графичког дизајнера Мартина Варгика донекле су пријемчивији оку. Мада су одбојни души, јер представљају низ космичких некротафија; једну херметичку невидљивог и видљивог света који не могу да се отргну најпре сопственој прабини, и запрашености. Свакоме истраживачу коме је живот на срцу, требало би препоручити да осмотри овај графички времеплов, односно графоплов. Јер, ту је: код обојице, Мартина и Матића, ако им је веровати, исцртано *све*, онако како се од почетка збивало и збило (од 13, 8 милијарди година, па преко *Првог Трилобита*, из 525-ог милиона, до Краја времена-Есхатона). Ево једне наше раскринкавајуће напомене у вези са графиком и схемом! Док графички дизајнер Мартин Варгика завршава своје путовање у 7, 9-ом Миленијуму од Постања (па прошав преко 0.006. милиона Људске цивилизације „*Span of recorded history*“ у знаку логоа Ајфелове куле, те одатле – дакле од 0. 006. милиона као почетка људске цивилизације – Зоран Матић ћера даље – све до Есхатона – да ли и ту са причом о Примату и Еволуцији?! Заправо, истине ради, ако је Мартинов графички Space-Time Travel оригинално достигнуће у области графичког дизајна, треба се запитати да ли Матићев покус веома, веома заостаје за узором. Иначе, цео Мартинов синемаскоп Timeline of the Universe подељен је на делове, и они се смењују у рир-пројекцији: Space, Earth, Life, Humanity. Ко има прилику да сурфује по овим време-простор стазама, као што сам је ја имао и искористио, моћи ће да види мноштво феномена и примера одсуства у присуству и присуства у одсуству. Грубо речено, моћи ће да види један калеидоскоп начичкан маглинама, астероидима и планетама, водоземцима, мушицама, опнокрилцима, кошчицама и лобањицама, гео-зонама, диносаурусима, птицама, морским неманима, животињама, слоновима и четвороношцима, приматима, цивилизацијским торњем (Ајфеловим), и томе слично. Што се Мартиновог примата тиче, он је мајмунолик, стар 60 милиона година, и ословљен као „*First primates evolve*“! Одмах се сетих наслова Матићеве наручене оптужнице против Перовића и Пена, па се побојам да сам му зашао у несвесну област душе. Но овде није реч само о мојој привилегији, него о томе да ко год жели да заугла, само нека оде на ову адресу: <https://www.halcionmaps.com>. Martin Vargic-Timeline of the Universe, и нека се сам увери у овде описано.

*

Народна пословица каже: *Код богаташа на глас, код сиромаха на част*. Шта ово може значити у вези са мојим текстом у целини? То да ћу са задовољством препричати поглавље: *Теорија еволуције као наметнуто питање*, из књиге *О*

камену одбаченом, додајући му по неки свој коментар или схолијицу. У сваком случају ће се радити о још једном базичном осврту на Теорију еволуције код нас. Оно што заиста не бих желео да се деси младом аутору и научнику јесте то да се камарила обруши на њега. Али сам схватио да је он борац. Дакле осврт нашег младог, даровитог и проницљивог богослова, експерта за компјутерску графику и анимацију и информационе технологије, свештеника у Српској Православној Цркви Оливера Суботића, заслужује сву нашу пажњу и уважавање. Теорија еволуције је питање наметнуто савременом друштву када су неке поставке постале предуслов за друштвену модерну. Једна од претпоставки је и идеолошка претпоставка ове, теорије еволуције, коју многи атеисти деценијама насртљиво читавају као необориви доказ против вере у Бога, међу првима Ричард Докинс, биолог еволуционист. Теорија еволуције опет, од трансформистичке идеје коју је понудио Дарвин па све до данас, није донела ништа ново осим случајне мутације и природне селекције као свог постаментa. Неодарвинизам пак, додатно се ослања на научне продоре у генетици. Систем се тако поставио да живим бићима укида способност развоја, способност уграђену у њих од стране Творца (уместо да се то двоји када је у питању опсег развоја, тачније: промене, односно случајне мутације – коју не можемо, нити смемо сматрати „микроеволуцијом“). Разлог за такав став није научни него идеолошки. Проф. Џон Колинс указује на чињеницу да није спорно постојање ДНК и његове структуре, ни подаци који постоје, нити начин њихове трансмисије; не ни улога у биолошком систему. Спорна тачка је питање порекла изузетно сложене структуре и носећих података. Зато се поставља друго питање: Зашто би постојање тако сложене структуре искључивало њеног Творца? То јест вероватноћу да њу само Бог може да створи? Колинс не види проблем у еволуцији као принципу приметном у природи у ограниченом опсегу и унутар врста, већ у еволуцији као грандиозној слици коју неодарвинизам намеће као идеју којом хоће да објасни или замени постанак света и човека. Проблем дакле ствара неодарвинизам који намеће философско и натуралистичко виђење света без Бога као Творца, Пантократора и Промислитеља. Теорија еволуције није потентна да говори о постанку света и живота у њему, него је кадра само да износи тезе о развоју животних врста, претходно постојећих. Поред тога испоставља се чињеница да и најпростији организми имају сложену структуру. Норман Гајслер подсећа на Докинса који је говорио о амеби као рудиментарном организму који у својој ДНК структури има података еквивалентних једној хиљади томова Енциклопедије Британика; и то података смислено повезаних. У току је покушај да се теоријом еволуције објасне процеси који су уследили по стварању живота. Бесмислено је њоме оспоравати Творца света када она говори о развоју, а не о стварању живота. Докинс чини сталне покушаје показивања процеса развоја живог света који би текао и без Бога. Он не допушта могућност да свака врста има свој логос дарован Творцем, током чина стварања различитих животних врста. Атеисти то правдају научном непроверљивошћу такве врсте. А као да је много тога научно проверљиво, и као да се опет у науци штошта, па и више од тога не користи хипотетички. Користи се! Сваки искрени атеиста, као и теиста препознаће да је самозвани „научни атеизам“ философски атеизам заогрнут научним терминима. Новоатеистички покрет користи теорију еволуције тако што је интерпретира као аксиом, еда би јој потом „читавао“ своје философске тезе са пропагандистичком сврхом. У истом смислу Докинсова тврдња да наука води директно у атеизам, произвољна је, и нетачна, а утолико и злонамерна! Професор Алистер Мекграт када обара ту тезу позива се на атеисту, првака

еволуционе биологије у свету, Стивена Џеј Гоулда, противника тезе да научне идеје воде у атеизам. Суштински проблем у теорији еволуције који се сукобљава са хришћанском вером огледа се у томе што се не потеже питање постојања Бога као Творца, и још стварања света и живота у свету, него се потеже питање односа човека и животиње. Тако, сукоб настаје код питања односа човека и животиње, и обрнуто!

*

Сходно Честертону који је писао еволуционистима да човек није производ пуке еволуције него радије револуције, указује се на огромне разлике између човека и животињског света, а оне се не могу објаснити еволутивним развојем. Питање спољашње сличности између човека и неких животиња захтева овакво гледање. Бог створивши животињу показује човеку до чега он може да дође када се окрене од Њега. Објашњење се овде не даје ради потребе креациониста да ућуткују еволуционисте, већ да се призове свети Григорија Палама који је говорио да када се ум окрене од Бога тада он и зверолик или демонизован постаје; помрачује се и дејствује *парафисин* – у нескладу и у супротности са сопственом природом; да он тада пада испод нивоа, рецимо једног мајмуна. А када и тема пресађивања органа са животиње на човека дође на ред, тада ће и свети старац Софроније Есекски упитати: Шта би се десило у супротном случају? У случају *звери* са срцем људи попут безбожних Совјета, који су хтели да затворе у лудницу све хришћане и све верујуће људе? Одговор је да би се догодило то да се оне још више озвере!

*

Пали човек кожних хаљина (1. Мојс. 3, 21), огрубео и донекле оживотињен, ипак нема никаквог заједничког претка из било које животињске врсте. Исто тако је пећински човек, под тезом да је он некаква прелазна фаза у еволутивном развоју, неправедно оклеветан. Честертон опомиње поборнике те тезе да занемарују чињеницу да је пећински човек цртао као уметник – радио оно што се не среће ни код једне животиње, без обзира на њен ступањ развоја. Наравно да ми изузимамо феномен дресуре и рефлекса када животиње малају по платну: слон сурлом; када глуме: животиње, коњи и пси као глумци и каскадери; када се моле: дресирани пси, папагај старца Порфирија ... Насушан је тренутак да кажемо да се човек разликује од животиње суштински, а не по степену развоја; да има нагоне као и животиња, али да он може да се уздржи и да их савлада, да обоје имају мозак, али да је само човек биће умно, савесно, слободно, креативно, религиозно, које свему тражи смисао и налази га ... Колико год животиње знале да нас изненаде и задиве: верношћу и оданошћу, сажалењем и страхопоштовањем, стидом, љубављу и љубомором, родитељским инстинктом, озбиљношћу и хумором, доминацијом и умиљатошћу, способношћу да уче и да опонашају гласове, говорне фразе и молитву, односно да славе свога Творца на свој начин – оне остају загладане у човека као у крајњи домет својих стремљења ка њему: и то преко мозга, животнога даха као удаљене асоцијације на душу, нагона, чула и осећања, навика и дресуре, своје маскоте. Па ипак, на религиозне и побожне, и савесне или безбожне, исповедне или одрицатељне, покајне и свете животиње у изворном и светотајинском смислу речи ... ми нигде и никада нећемо моћи да наиђемо, нити да о њима таквима дословно посведочимо. Бити због логосности привлачен ка Творцу и

човеку у животињском и преосталом свеколиком свету, једно је, а благодатно и љубвено богоопштење са Оваплоћеним Логосом, нешто је суштински и квалитативно друго; имати идеју и појам о Богу и благодатно и лично општење са Њим, са свешћу о својој грешности, једна је стварност, а нагонско и нелично општење друга је, и суштински другачија стварност. Животиња није личност, и не сноси било какву одговорност за своје поступке. Њој није дата заповест да љуби Бога и ближњег; да не греша и да се каје; да исповеда веру и да не исповеда безверје, да не греша или да испуњује заповести Божје! У њој су заступљени другачији механизми постојања. Али да су призори опонашања људи од стране животиња, као и однос људи и животиња величанствени, у томе нема сумње (Адам и животиње, Герасим Јордански и лав, старац Серафим и медвед, Паисије Светогорац и змија, свештеник Димитрије и жабе, старац Никанор Хиландарац и пчеле, старац Порфирије са Оропоса и папагај, синаитски монах Петар и змије, јеромонах Амвросије са Дуба и животиње, ... као и обрнути однос, рецимо животиња према свој деци, али и однос међу животињама. Посвуда овде реч је о суштинским, а не о развојним разликама између човека и животиње; а то су разлике које се не могу превазићи нити једним јединим, наводним видом еволутивног скока из врсте у врсту! (Видети и упоредити са: *О камену одбаченом*, 60-66).

*

Најбоље странице Матићеве научне пашквиле требало је да донесу корист самој науци, да се у њој не понављају изанђале фразе; научним ауторитетима пак, да се не помињу само поименично и по наслову њихових студија (већински без цитата); а Калисту Веру у чији еволуционизам не можеш бити сигуран: да се уважи чињеница да он није саговорник науке него црквени историчар, филокалиста и химнограф; док митрополиту Николају Хадзи-Николау: да он директније дочара свој, засад лични амбивалентни став према теорији еволуције; у вези са светитељем Луком Војно-Јасењецким: да други, попут Матића не пренаглашавају његов наступ у науци само са подужим радом-рефератом на тему науке и религије; тј. само са успутним и кратким освртом на дарвинизам и теорију еволуције; коначно, у вези са мном Давидом: да ме нико не уврштава у научни свет јер сам ваљда *анфант терибл*, како у науци тако и у богословљу. Томе у прилог, из своје бележнице испустићу једну квиточку на којој о односу између теологије и науке пише следеће: Теологија науци даје прилику да она пројави сву своју озбиљност и посвећеност, а наука теологији да она пројави своје првенство и достојанство. Тек у њиховом симвиосису оне у нама могу да изазову стање непрестаног међусобног страхопоштовања, дивљења и, тога ради, још ревноснијег славословљења Бога. Оне уједињене чине да се ми још усрдније устремљујемо ка Христу – да Његово Тело још ревносније изграђујемо сопственим ангажманом у њему. Наука је неодољиво привлачна својом аутентичношћу и разноврсношћу, и има моћ да предупредује богословље од окошталости, па и од схоластичке обамрлости (новијег времена). И тако, све док се не уђе у унутрашњи свет космоса и људског бића, не може се са сигурношћу ући ни у унутрашњи свет теологије; дакле, ми овде мислимо на теологију као на одгонетане тајне садашњег опстанка, спасења и будућег живота! То у крајњој тачки значи да се Опипљивом Христу не може приступити без узимања у обзир баш свега у нама и око нас! А Оваплоћени Логос ће нам у томе помагати, и то увек као вододелница. Помагати нам да бисмо сагледавали науку чији је Он, Христос *резон д етр*, и опет, злоупотребу наука, у чему Он не

присуствује; еда бисмо опет и опет знали којим се то научним механизмима стиже до Њега, а којим се од Њега опет, одступа! И тако тече наш дискурс док ме Матић убеђује, и макар ме убедио убеђујући ме, опет ме није убедио, нити ће ме икада моћи убедити да прођем кроз еволуциони процес и промене, па и мутације, које ми он ставља на душу. Један од професора из златне епохе Православног богословског факултета СПЦ, смештеног у *старој згради*, понављао је нама, својим студентима ово: „Размишљајте о свему, храбро“. Па ево још једног таквог размишљања. Нисам сигуран да је „Булгаков, због својих фундаменталних богословских доприноса, постао најзначајнији православни, васељенски теолог“. Протојереј Сергеј Булгаков беше: најпре руски економиста, па религијски философ немачке идеалистичке оријентације у спрези са западном мистиком, па правник, па опет експерт за политичку економију (докторат *Марксизам и земљорадња*), па теолог који је изнашао божанску софију као четврту Божанску Ипостас, због чега је, као и због других застрањења, наводних „теологумена“, он окривљен од стране своје Цркве Московске Патријаршије (и Сергија, Митрополита који је био задужен да заједно са Владимиром Николајевичем Лоским Патријаршији поднесе Доклад или Извештај-Реферат. Тај Доклад: „Спор о Софији“ (1935), Владимир Лоски је сачинио на 76 страна текста са Примедбама, и то о свим јеретичествујућим мислима и речима Булгакова, „руског Оригена“, „ великог духа, али гордог“. Присетимо се и ми да је Булгаков уосталом, и Светим Оцима и богословима Цркве прилазио са дозом омаловажавања. На све те прекоре, као и на кварење црквене догматске дидаскалије хетеродоксијом, па и самим гностицизмом, ми наилазимо широм његове сржне мисли: *Невечерња Светлост*, у трилогијама – малој: *Јаковљева Лествица*, *Друг Жениха* и *Неопалива Купина*, и великој о *Богочовечанству*: – *Агнец Божји*, *Утешиатељ* и *Невеста Агнеца*, ...). Зато је поштеније читати његове текстове, упорно и пажљиво, иако са муком, па да сам долазиш до корпуса деликти, неголи да китиш Булгакова, као што чини Матић, ловорикама за „*фундаментални богословски допринос*“; и да га опет промовишеш у „*најзначајнијег православног, васељенског теолога*“. Ништа нас не кошта да нашим евентуалним читаоцима представимо окосницу *Доклада* или *Реферата* Митрополита Сергија, односно Владимира Лоског, мада Матић, чија то обавеза беше да учини, није учинио, јер се науком бави паушално. Не, он је Булгакова пре тога овенчавао славом. Заузврат, приуштићемо мали извештај о правом стању ове ствари, и то у резимеу. Ко ће све у речима које следе препознати себе, показаће време:

III. СУЖДЕНИЕ М. СЕРГИЯ ОБ УЧЕНИИ ПРОТ. С. БУЛГАКОВА

И ПОСТАНОВЛЕНИЕ ПАТРИАРХИИ

Смешение личности и природы – основное догматическое заблуждение о. С. Булгакова. Эта тема проходит через весь разбор его доктрины м. Сергием, важнейшие пункты которого мы рассмотрели в этой книге. Кратко повторяя все сказанное, можно установить следующие моменты смешения личности и природы.

Учение о Божественной природе как личном начале, «Софии» (§§4,5); смешение Лиц Св. Троицы с природными свойствами или энергиями (§6); перенесение свойств тварной природы (мужское и женское начала) на Божественные Ипостаси (§7); смешение личности и природы в понятии

«образа», превращающее человека в «ипостась тварной Софии», духовного главу всей твари (§8); смешение личности человека с человеческим духом (§9) и следующее отсюда поглощение личности софийно-природным процессом, уничтожающим свободу (§10); замена Промысла, предполагающего нравственно-волевое отношение личностей, природно-софийным «детерминизмом», приводящая к учению о Божественной необходимости Боговоплощения (§11); восприятие зла как коренящегося в несовершенстве самой тварной природы, а не в свободном самоопределении личности, приводящее к перенесению ответственности за падение творений на Самого Творца (§12); смешение искупления природы подвигом Христовым с конечной целью обожения личностей благодатью Св. Духа и следующее отсюда восприятие нашего спасения как космического «Богочеловеческого» процесса (§§13,14,16); смешение Логоса с человеческим духом во Христе, приводящее к смешанному природно-личному началу «Богочеловечества» (§15) и отсюда к природному, а не нравственно-волевому пониманию кенозиса (§17), к перенесению Гефсиманских борений и «духовной смерти» на Само Божество Сына (§18) и к утверждению участия в страданиях – Христовых всей Св. Троицы (§19); и наконец, смешение Христа, Главы Церкви, с Церковью, в понятии «Богочеловечества», упраздняющее всякую экклезиологию, возможную лишь при ясном различии между личностью и природой (§20).

Таково догматическое содержание доклада м. Сергия. Но первейшая цель епископов Церкви не в отвлеченной богословской критике, а в обнаружении духовного вреда, проистекающего из всякого ложного учения. К определению этого вреда и переходит м. Сергий в своем заключении, после указания на нецерковность (§2) и гностический характер (§3) богословствования о. С. Булгакова. Резюмируя свою мысль, м. Сергий так определяет духовную опасность в учении о. Сергия Булгакова:

1) давая мысль о возможности ответственность за падение перенести на Творца, это учение понижает в человеке сознание греховности, т. е. колеблет самое основание духовной жизни;

2) представляя же человеческое спасение в виде некоего мирового Божественного процесса в тварной природе, и в частности в человеке, оно открывает дверь и прямым искажениям этой жизни.

Что же отвечает на это в заключении своей «Докладной Записки» о. С. Булгаков? Он пишет: «Мое учение никогда не содержало и не содержит». . . Всякий ожидает, что он не учит о перенесении ответственности за грехна Творца и что он не представлял никогда человеческого спасения в виде мирового Божественного процесса в тварном мире,– **или, что он учит так, но не видит, чтобы тем колебалось христианское учение и духовная жизнь;– или, наконец, что, допуская и духовный вред, он не считает нужным считаться с последствиями.**

Кратко говоря, всякий ожидает, что он так или иначе по существу ответит на обличение своего учения. . . Но о. С. Булгаков пишет: «Мое учение никогда не содержало и не содержит четвертой ипостаси во Св. Троице, но касается преимущественно отношения Бога и мира». . . (с. 52)

Прочтя такой ответ о. С. Булгакова и не сверив его с текстом м. Сергия, что выведет читатель? О. Сергию приписывают учение о четвертой ипостаси, а он сам пишет, что так не учит!

Постановление Указа Московской Патриархии, основанное на докладе м. Сергия, 1) признает произвольное, софианское истолкование, искажающее Православные [догматы](#) и «в возможных из него выводах могущее быть даже и опасным для духовной жизни» – учением чуждым. Святой Православной Христовой Церкви; 2) предостерегает всех последовавших ему, призывая к исправлению допущенных ошибок, и 3) откладывает всякое определение о самом прот. С. Н. Булгакове «как состоящем вне общения с Православной Церковью Московского Патриархата» до его возвращения к единству с Русской Церковью, обуславливая, однако, его принятие письменным отказом от софианского истолкования христианства и от следующих отсюда ложных выводов, а также письменным же обещанием неизменной верности учению Церкви.

О. С. Булгаков признает приговор Патриархии «нереальным, беспредметным и неисполнимым» (с. 49). Требование отказа от софианского истолкования догматов веры «представлено не в виде определений догматических, как это делается в случаях подобного производства, но в форме, делающей его неисполнимым по неопределенности своей: как я могу отречься от своего богословия, включающего все православные [догматы](#), и, кроме того, еще и От неведомых других ошибок? Каких? Когда? В чем?» Здесь неожиданно проявляется у о. С. Булгакова канцелярски-формальное отношение к Церкви, противоречащее всему предыдущему: протестуя против «преждевременного (?) суда» над своим учением, он одновременно возмущается отсутствием окончательных «догматических определений», т. е. , по-видимому, анафематизм по поводу его доктрины. Не называется ли это, быть *plus rapiste que le Pere meme*? Но Московская Патриархия более терпелива и последовательна в своих действиях: письменный Отказ от софианской системы – условное требование («в будущем, в случае возникновения дела о принятии прот. Булгакова в общение, поставить условием такого принятия, а равно и разрешения священнодействий, письменный отказ» и т. д.). Указ имеет целью, прежде всего, предостережение православных от опасностей нового учения и ограничивается пока лишь его общей характеристикой. Как мы видели, догматические определения уже содержатся *ipso facto* в докладе м. Сергия. Развернуть их в ряд вероучительных пунктов дело, может быть, ближайшего будущего при дальнейшем развитии «софианских споров».

Далее о. С. Булгаков изъявляет готовность немедленно дать заверение в неизменной верности Православной Церкви, но решительно отказывается отречься от своей софиологии, которая «отнюдь не относится к самому содержанию догматов (?!), но лишь к их богословской интерпретации»; как «теологуменон» она имеет право на существование в Церкви. Нам незачем повторять всего содержания настоящей книги, чтобы доказывать несовместимость софианства о. С. Булгакова с догматами Церкви. Да и помимо этого, дело не в формальной верности догматам, утвержденным Соборами. Несторианство и монофизитство были согласны во всем с *буквой* православного Символа веры, утвержденного Соборами, однако никому из православных V века не приходило в голову признать их только за

«теологумены», за допустимые в Церкви «мнения» о смысле основных догматов веры и восставать на этом основании против их осуждения.

Если о. С. Булгаков сам признает свое учение только «теологуменом», почему он так восстает против критики этой «личной интерпретации»? Если же для него его софиология – подлинное выражение учения Церкви, почему он в своей «Докладной Записке» не отвечает на критику м. Сергия прямым и безбоязненным исповеданием своих учений пред лицом Церкви, а старается их всячески затушевать? Почему он не ищет суда Церкви, не требует этого суда, не обращается ко всем иерархам вселенной, если его учение – православная Истина? Или он сомневается в этом и, желая все же сохранить свою систему, свое личное достояние, ищет поддержки «общественного мнения», которое так легко склонить на свою сторону? В этом ли цель его «Докладной Записки»? Нам было тяжело отмечать всякий раз эти ее черты. Мы не берем на себя права судить о. С. Булгакова. Нестерпимо трудно отказаться от «труда всей своей жизни». Но Истина выше не только труда всей жизни, но и труда жизни всего человечества, всех борений, мучительных исканий, слез и крови человеческой истории. Она одна может «сделать нас свободными» от рабства этому труду: Когда о. Сергей Булгаков пришел к стенам Церкви, не отрекся ли он без колебания от труда, превышающего не одну жизнь, – от 500-летнего труда гуманизма с его трагической судьбой? «Вы шли хорошо; кто остановил вас, чтобы вы не покорялись Истине?» (Гал. 5:7). Пусть не говорит о. Сергей Булгаков, что теперь перед ним «и догматически закрываются двери Матери Церкви». Двери эти всегда открыты для всех. Закрывать их может только горделивое упорство его большого, но ослепленного ума.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

О. С. Булгаков заканчивает свое изложение словами ап. Павла, «благовестника христианской свободы», которые хочет взять для себя в руководство: «Итак, стойте в свободе, которую даровал нам Христос, и не подвергайтесь опять игу рабства» (Гал. 5:1).

Неужели христианская свобода состоит в упорстве в своем «мнении»? Не является ли она, прежде сего, свободой от «своего», даже от «своей» природы, «своей» воли? И что он имеет в виду под «игом рабства»? Не легкое ли иго Христово, освобождающее нас в Церкви от пленения «стихиями мира сего», призраками и самообманами? Не говорит ли дальше тот же Апостол: «к свободе призваны вы, братия, только бы свобода ваша не была поводом к угождению плоти» (5:13), т. е. в данном случае к не отрешенному, природно-человеческому богомыслию, «это преданию человеческому, по стихиям мира, а не по Христу» (Кол. 2:8).

Сын Церкви не раб своей природы, не пленник своей воли, не узник философской системы – плода своего собственного творчества. «К свободе призваны мы», хотя и труден крестный путь самоотрешения, ведущий к этой благодатной свободе. Но «все можем во укрепляющем нас Господе Иисусе», Его же Имя да укажет отцу Сергию Булгакову путь, которым ему следовать. (https://azbyka.ru/otechnik/Vladimir_Loskij/spor-o-sofii/).

*

О мисли Сергија Булгакова – и о његовој православној (у којој мери), у Србији, па и шире, данас се може разговарати са професорима: оцем Димитријем Калезићем (докторат о Руској философији свејединства (в. стр.: 28-32) – Антропологији философије свејединства и Библије, 1983), Здравком Пенем (докторат: *Ἡ Σοφία τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν λατερικὴ παράδοσιν*

καὶ τὰ Ρωσικὰ θεολογικὰ ρεύματα 19. καὶ 20. αἰῶνα – Премудрост Божија по светим оцима и руска теолошка струјања 19. и 20. века) и Богданом Лубардићем (студија о Сергеју Булгакову у Хришћанској философији: *Између Софије и софиологије*). Што се мене тиче, могао бих да изнесем одређену личну импресију о Булгаковљевој Софији, односно о ликовној представи Софије. На релацији Париз-Охрид може се срести сликарска представа устоличеног анонимуса, без ореола и без ознака, што би скупа требало да нас упућују на Христа. Зато се у њеном представљању стигло дотле да се Самој Светој Тројици придодаје она-Софија као четврта ипостас. Ова сликарска представа по Булгаковљевој замисли јесте нешто што се на Институту светога Сергија у Паризу сватра реликвијом, и што се крије од погледа већине православних верника. Но она има свој пандан и у представи устоличене и крунисане софије Охридске. Ову пак наткриљује сами Христос! Међутим, и ова целивајућа икона у храму Свете Софије у Охриду као и она Париска, подједнако су нетачно изображење Христа као једне и јединствене оваплоћене Софије! Обе поменуте представе просто не одмичу од једног анти-христолошког експеримента! Ако се Божанска Софија представља оваплоћеном, онда она не може бити и остати анонимном! Она само, и једино може бити иконизовани Оваплоћени Христос! Што у Паризу, и у Охриду, не видимо да је био случај!!!

У коме то дакле философском грму лежи зец, питање је сад? Грм је монистичка философија универзума, а зечеви су софиолози. На њих да тако софиологизују поделовало је оптимистичко хегелијанство.

(В.: Ј. Мајендорф, *Хришћанско Јеванђеље и друштвена одговорност*, у: Рим, Константинопољ, Москва, Интерклима-графика, Себастијан Прес, 2008, 237).

*

Све црквене личности које Матић истиче као дарвинисте и еволуционисте-еволуционаре, нису меродавне као изучаваоци и зналци. Оне су само декларисани чланови скупина оријентисаних у правцу идења ка уједињењу теолошког и научног света, или ка подели, а да се при том последице не рачунају. Апропо последица, ако се у том ходу, тачније срљању, богословима догодила јерес, они су сами томе допринели; зато би им од хитне помоћи било да послушају савет старца Силуана и Софронија: „*Држи свој ум у аду и не очајавај*“. Ако ли би то била тврда храна за њихове млечне зубе, тада би се требало опомињати чињенице да се теолошки итекако може подбацити, а научно итекако не добацити!

У теолошки подбачај пак може се још једанпут проникнути на основу ових кључних тема: теме зоо-примата, лансираног и стално обдржаваног да би

Праотац Адам и Богочовек Христос били, и остали трајно омаловажени, заклоњени и елиминисани из наше земаљске стварности; то су теме потискивања појма греха и стања огреховљености: нечега због чега „творевина уздише и чека синове Божје да се јаве и да је ослободе“; и опет теме потискивања послушности како Богу Оцу тако и духовном оцу, без које послушности се Домострој спасења и наше учешће у њему не би никако могли покренути; па теме језика развојног и преображавалачког добротољубља – кога учке и недоучке – подједнако сматрају да треба гасити. Тај пројекат као споредан код нас гурају неки професори Православног богословског факултета СПЦ (И. М., В. П., М. В., З. Ј., А. Ђ., А. Ј., ...), већином свештена лица, док пројекат испуњења дарвинизмом и теоријом еволуције сваке стопе Српске Православне Цркве, па и шире, они гурају као главни и превасходан. Они му дакле приступају као једној несумњивој научној мантри. И како су само доследно пажљиви у паковању научне теорије еволуције и човековог примата-животиње у исту ту теолошко-научну амбалажу, да је то равно једној срцепарајућој појави у нас...! Истовремено са тим, они и њихови следбеници и апологете, укључујући Матића и Беговића, лицемерно се заклањају иза широких плећа „наших најеминентнијих научника ... тако поштенних и посвећених људи“... „научника еволуциониста који су теисти“, ... „изузетно посвећени православној вери, а при томе и еволуционисти... не као било какви, декларативни теисти ... већ изразити верници у персоналног Бога ... и неки наши савременици: знаменити и духоносни теолози ... Калистос Вер“.

Ми бисмо ипак, за сваки случај свима њима оставили простора за покајање, па макар то било због кршења заповести о неупетљавању. На њихов евентуални ламент над собом због замке у коју су се брзоплето стропоштали због сопствене лакоумности и сујете, штавише, због кичме коју су себи сломили губитком бриге о спасењу, следеће речи професора Београдског Универзитета, професора др Зорана Кинђића на све њих би могле да делују поучно и благотворно: „Теорија еволуције (заједно са теоријом о примату-животињи) само су једна научна теорија а не некаква доказана истина, како се у атеистичком свету обично мисли. И сам Дарвин је увиђао тешкоће у свом учењу: Како на основу пуког биолошког развоја објаснити развој музике (уметности), морала, религије? Теоријом еволуције, у складу са владајућим механицистичким погледом на свет, полази се од примата каузалитета, док се сврховитост одстрањује. Али како објаснити настанак органског из неорганског? Нико није успео да из неорганских супстанци створи живо биће“ (мисао пренета из преписке са проф. Кинђићем).

*

Не марим за наводне несумњиве, и убедљиве (читај увредљиве) доказе помоћу којих се лаковерни убеђују да припадну свету еволуционара. Мене није могуће убедити, па ни преварити да му припаднем! То не може да учини ни дух наше научне инквизиције, коме се, видео сам, и Матићев дух приклонио. У овом тренутку сазнајемо да је њему приступио и припао му тек новоангажовани дух професора Бориса Беговића. Он се, о чуда, одмах огласио као данашња, али и као будућа савест целе Српске Православне Цркве?! Мало стрпљења, па ће и ту бити: *Како дошао тако прошао.*

Неће бити могуће ни новој комесарки у теологији и науци др Гејл Волошек да ме по систему оних наших старих, па и понеког данашњег: *наредио комесар да нема Бога*, примора да поверујем: *да људи јесу од животиња и да су животиње!* Односно,

да контрадикторно, и на придумку поставим питање попут др Гејл Волошек: "Али како се можемо помирити са људским пореклом у мајмуноликим заједничким претцима"?! И да погрешно одговарам, тумачећи Сергеја Бугакова: да је Рај и човеково блажено стање у њему прича из будућности, а не из прошлости, па да закључим да: „Едемски врт означава нешто чему људски род и цела творевина стреми, а не нешто што је изгубљено у прошлости“;

опет и опет да попут исте др Волошек тврдим, богохулећи, да је мајмунско порекло људског рода „неприкосновена научна истина“ док ми хришћани још увек верујемо у “митове” о Едемском рају као савршеном стању, и да још постављам провокативно питање и дајем провокативан одговор: „Шта је Едем ако не савршено оригинално стање људи? Како онда можемо концепт Раја као “савршеног” стања “првобитних” људи који су у заједници са Богом, помирити са концептом људског порекла у мајмуноликим претцима? Да ли онда треба да претпоставимо да су наши заједнички претци – примати, у ствари били у заједници са Богом – , а да смо ми када смо постали људи, у ствари отпали из те заједнице?“;

и да на крају као др Волошек дам свечано-безумни закључак: „Гледајући у проблем људи као животиња, ја бих истакла да људи јесу животиње.“ (Видети: Др Гејл Волошек, у: *Вера, наука и мистерија, (Faith, Science, Mystery)*, Себастијан Прес, 173, 171).

У вези са изјавом богохулне др Волошек треба рећи још и то да она компромитује и сами постотак смисла размишљања и бављења било каквом темом стварања и развоја, најтачније речено: промена! Она дакле лично прави такав *салто фуриозо* да из своје врсте директно ускаче у кожу и биће свога замишљеног и призиваног примата-мајмуна.

*

Да наставимо: Данас издати Истину и опет истину издати у маломе: због „*фосила цијанобактерије из доба од 3,5 милијарде година*, те због *задњих заједничких предака примата из доба од 6 милијарди година*“, па због „*првих примата који су еволуирали пре 60 милиона година*“, – а сутрадан већ тиме истину и у целини издати, морао бих се запитати: Како бих ја телеологију или сврховитост у мојој апологији повезаности свега са Оваплоћеним Логосом могао оправдати издајом и проневером самог себе?! А верујем, и знам да би слично питање себи неизоставно могао поставити и професор Здравко Пено!

Да се присетимо како је Матић нас: мене и проф. Пена једноставно избацио из свога текста, а ми му напунили научењачку врећицу! Па смо му као научном истраживачу још све потанко исцртали у домену и у опсегу наших интересовања за дарвинизам и теорију еволуције! Везано пак за мене, учинио

сам то, без обзирања на приговоре и критике, злонамерна читавања и оптужбе за паритетну одговорност, што све стиже на мој рачун од стране оних које смо до јуче поучавали као наше студенте теологије. Они нам данас опипавају пулс и прозивају за „непријатност и гордост, неукост и незнање, наивност и необавештеност“. И то чине након што су се сврстали у аскере, личну гарду и лобисте преосвећенога губитника. Жали Боже оцена на испитима које смо им издашно давали, јер видимо како се њихов протестантски дух надима да руши њихове професоре, да би сада они доминирали медијском Агором, и да би им се људи обраћали речима: *Рави, учитељу!* Зато предлагем Матићу да се зауставимо овде, да он не би опет морао да ме исцрпљује ментално док оживљујем и заливам мртво ткиво његовога текста. Такође га молим да се не заклања иза сајт–пирата: углавном богослова и канцеларијских могула, који су у стању, како се види из њихових језивих коментара: да исмевају и проклињу не само личност, него и сами њезин геном, и ДНК спиралу. Управо су такви Матића и ангажовали, једнократно га и употребивши: извесни православни хришћани, богослови који су засновали своје електронске андерграунд кругове и фреквенције, из којих они више не могу да израњају на дневну светлост, нити да се оданде отржу. Ето зашто сам ја Матићу морао да одговарам трактатом, док је он са друштвом протестантвујушчих стварао цео један латински проблем. Зато га је онда било лако лоцирати: код разоткривених хришћана дарвиниста и еволуциониста-еволуционара који се сви баве *praevaricationis*-ом (малверзацијом или проневером). Код тога треба прозвати и њиховог заједничког претка-примата у науци иза завесе, свештеног архи-пирата В. П., који је велики мајстор да лансира погубне јеретичке досетке и да их армира својом логиком: најпре теорију еволуције, која по њему нема алтернативу у науци док се не пронађе нека од ње боља *плаузибилна* (вероватна, наизглед истинита) теорија, па васкрсење које не подразумева обавезно и празан гроб, а затим да лансира и цео један догматски поглед на Цркву: која по њему није ни друго, ни више, до једно превозно средство. И сада по редоследу: по његовом првом проналаску дакле, сви људи се задржавају до даљњег у доминиону свога претка – примата-мајмуна – док се не пронађе неко релевантније и боље, логичко и *плаузибилно* научно решење за наше порекло. Док у другом свом проналаску, о суштини Цркве, он је случајно и свештени крманош своје цркве-лађе као *пуког превозног средства до Царства Божјег*. Тако ће он до својих нових научних проналазака о њој, *плаузибилно* навигавати Јадраном. Наравно да ће он имати времена да се бар једанпут загледа, рецимо у Прву Посланицу Коринћанима, у речи апостола Павла о Цркви као телу Христовом, и о нама појединцима као члановима Његовог Тела: ... (12, 27-30; 6, 15. Рим. 12, 5. Еф. 5, 30). А то под условом да хоће, и да може учинити, с обзиром на сву личну, несвакидашњу охолост, коју му сада потхрањује и проф. Беговић, и обрнуто, овај Беговићу?!

*

Неколико речи и о структури Матићевог текста. Ређање имена аутора и наслова дела датих у литератури, а без доследног и довољног, него само овлашног указивања на садржину и проблематику, те ређања истих у опсегу скоро равном живоме и примарноме тексту, није слутило на добро. Друга ствар: свега једанаест листова текста из литературе, који када се прочитају и искоментаришу, уместо да доведу до повећања текста (чланка, памфлета?, све

досад нисам установио његову форму, ...) у Матића они доводе до: смањења текста?! А то опет, не слуги на добро.

*

„Због дужине текста“

једна напомена

евентуалним читаоцима

самог овог текста

Матић ми је омогућио да полемишем са њим готово по свакој тачци његовога огледа; то јест, по моме избору тачака, и по сопственим не(могућностима). А можда ми је он омогућио и веште од тога: да се до миле воље лично, транспарентно и експлицитно изражавам. Идући тако све даље од првобитних оквира предвиђеног дијалога и полемике, и стижући дотле да чак почнем да тумачим његов текст и пишем схолије на њега, ја сам изгледа ненамерно проузроковао то да се сав његов текст, некако истопа. Зато је могуће да је и мој текст некако забасао, чак до у мали трактат. Зашто ми се то догодило када ме Матић никада ничим није задужио, штавише, када је мене и мога колегу Здравка и наше текстове, на самом почетку своје перипетије са нама елиминисао, питам се до овог тренутка? Једноставно, тако се догодило: њему, да му текст замре, и да се раствори, мени, да ми се текст разгоропади, и да ми се омакне.

*

Још је једно преостало: Да неким нашим снобовима, размаженим и сујетним, погубљеним и лицемерним, удворичким и самозваним амбасадорима домаће теологије и науке – *огранка за дарвинизам и теорију еволуције* – међу којима и са којима наравно, и нашем саговорнику Матићу и наручиоцима текстова за исмевање недарвиниста и нееволуциониста, срочим један епиграм за њихов обелиск:

Исповедају и признају

оно што не знају;

нуде и дају

оно што немају;

у наслеђе остављају

квасац и мају

који баш не воде према рају.

*

Наш ауторски текст предочавамо најпре нашим епархиотима, а затим свим добронамерним пратиоцима нашег Епархијског сајта

Како употребљавати појам ζῶον θεοῦμενον (зоон тхеуменон)

у православној антропологији

и остати на средњем или златном путу

православног богословствовања?

Значење речи τὸ ζῶον, на основу Лангеншајтовог **Великог грчког речника** (Langenscheidts Grosswörterbuch Griechisch, Langenscheidt, Berlin-München-Zürich, 1970).

„Лангеншајтов речник доноси читав спектар значења ове речи. Реч је у текстуалним контекстима најчешће употребљена у свом основном значењу, које се односи на *живо, живеће биће* (Lebewesen, lebendes Wesen), *створење*. Она врло често указује на живо биће које је створено по слици или прототипу нечега (а у случају човека као живог бића, по слици Божијој). Реч денотира тј. реферира и на читав спектар других предмета, и у форми је каткад апстрактних а каткад конкретних појмова. Тако, реч указује често на пројекцију слике, у најширем значењу те речи. Али има и значење *фигуре, форме, орнаментa, пластичног (уверљивог) приказивања нечега*. Означава и *слику*, у најширем значењу те речи, али и *уметничку слику*. Изразом ζῶα (ἐν)ῤῥάφειν ἔς τι означавају се *фигуре* или *уметничке слике* *сликане на нечему*.

Будући да су и животиње *жива бића*, појам денотира каткад и на животиње, али бива употребљен само као класни појам. Тј, будући да појам конотира само својство животиње као живог бића, односи се у неким језичким контекстима и на животињу. У функцији квантификованих појмова – и то како универзалних, тако и партикуларних и сингуларних, за животињу се употребљава реч τὸ θηρίον, упућујући на *бесловесност* као на животињско својство. Затим, реч ὁ θήρ, употребљена у мушком роду, указује на животињу. Синтагмом τὸ ἄγριον θηρίον означава се *дивља животиња*.“ (Пренео с немачког и прокоментарисао Марко Делић).

*

Појам τὸ ζῶον (*То зоон*) првенствено се дакле везује за појам *живог*, и *живећег бића*, док његово преиначавање у појам *везан претежно*, или искључиво за животињу, искривљује истину, и то најпре о самом том бићу, бићу превасходно човечијем. Зато је оно увек пропраћено предикатима и атрибутима, односно одређењима. Према томе, поступак упорног наглашавања човека као животиње

на хришћанском терену наноси штету душама верника, док на нехришћанском терену исто чини свима осталима.

Шта може да следи као закључак из овог последњег става? Само то да, рецимо један самовољни и каприциозни тумач, на основу фантазија, „не зауставља своју какодоксију – једну или више – него да он још појачава своју дарвинистичку реторику!“

*

Коментатори склони оваквоме упорству већ су се сукобили са извештајима Светога Писма и Јеванђелиста, Светих Отаца Цркве и њезиних тумача, и то тако што су наметнули кривотворачки концепт; то јест фантазију. Овде још треба упозорити на опасност од прелести и упорнога остајања у њој, као и на занемаривање чињенице да се извор главне опасности налази управо у њему, у упорству. А то ће даље откривати чињеницу да дух обмане има своје начина да приступи једном упорном и несмиреном тумачу. Наиме, прелест има своје слојеве или таласе, који зачас покрију и прогутају упорнога експонента у послу обмањивања и самообмањивања.

*

А Ζῷον (*зоон*) дакле, најпре јесте живо јестество, живо и битовно биће; жива ὄντοσις – *жива ондотита* као јестествено биће и јестество.

Када је прелест присутна иза богословске завесе, тада се и читавање, интерполација и уравниловка врши; тако се уводе и дугачки рефрени попут: човек животиња, животиња и само животиња, па макар она била и боравила на самом путу ка обожењу. Али узалуд репетиције на десетине пута. Значење *зоон*-а остаје исто: да је човек живо биће-или најпре живи човек, док у пречестом наглашавању његовога животињства да он често није човек. Дакле напињању из петних жила да се читаоцима у погледу *зоона* наметне унификовани превод и смисао – животиње – сигурно неће допринети задатом циљу. Док ће се пак често, и уобичајено, када је човек у питању, мислити на живо биће и животоносца, као и на све његове атрибуте.

Генерички, *зоон* је најпре живо биће и *живуљка*, а само успутно и у том смислу говорећи, он подразумева и *животно* (упоредити са изразом *животиња* код А. Јевтића). Други тумач говори да се „*Зоон* као живо биће и *зоон* као животиња не може поистовећивати. *Зоон* за човека увек иде уз атрибут и предикат, те не означава животињу, него *живо биће*. Зато је он Божје створење, а не еволуциони случај! Какве дијалектике има у томе ако је човек животиња? Како припадање животињском свету имплицира чињеницу да је човек животиња? Зар то не негира Бога као Творца? Ако је реч о сличности, није реч и о истости. Прашина не значи прах, него материју. Како је то мртва материја могла да одлучи да постане жива материја, а како опет животиња да одлучи да се претвори у човека. У чему се онда ту огледа творачки допринос Божји? Зар је Бог милијардама година имао и толерисао неку животињу-примата, па у једном тренутку одлучио да је претвори у човека? Зашто би то Бог учинио?“

*

Мирне савести и безбрижно се може изјавити да израз Калистоса Вера: *евхаристијска животиња* спада у новотарију, која ретко коме може да падне на памет. А сада најекстремније питање: Какав одговор бисмо ми могли дати Господу на Страшном Суду у вези са изразом *зоон*? Наравно, само приличан, и онакав у коме би човек био *живо биће у подвигу обожења*, док не и неприличан одговор: *животиња у подвигу обожења*.

Таквим одговором се избегава опасност, најпре од називања човека животињом, а затим се, видели смо, отклања опасност од околишног довођења човека у везу са претпостављеним му приматом или животињом-претком. А када у крунском тексту једног заговорника тезе: човек – животиња – примат – једанпут откријемо матрицу његовог размишљања и теологизовања, тада и лако разумемо његову амбицију да он своју, рецимо филолошку константу *зоон* преиначава у сурогат (животињу), и да при том тенденциозно промовише те преинаке у сопствено *екс катедра* учење. Тако у наставку, своју ранију тврдњу „*ex nihilo nihil fit*“, он сада, хтео-не хтео, мора да преиначи у тврдњу да *нешто долази од нечега*.

*

Ствар се овде не регулише, него се већма погоршава, и тако до две инстанце: прве, до бесомучног понављања да је *зоон* домицилно место животиње и обрнуто, и друге, да се са човеком који се не обожује може чинити све што је другом човеку, његовој демагогији, политици и империјализму по вољи, те и да му се то стварно може учинити. Дакле демагошки приступ филолошкој, и природно философској и теолошкој семиологији и семантици чини свога истраживача неосетљивим за светоотачке нијансе, иза којих се иначе увек налазило надахнуће ради опстанка богословља, као и сама свемоћ богословља.

*

У погледу израза и исказа *зоон* код црквених отаца: Григорија Богослова, Јована Дамаскина, ... горљива жеља појединих ерминевтичара и апологета да докажу да је човек фундаментално животиња, делује демагошки, и лобистички, али и ствара слику човека који удара главом о зид, еда би се кроз њега у нашу унутрашњу светињу увео примат-животиња као наш родоначелник (!) Дакле у једном ауторском тексту много пута тенденциозно поменути тезу о човеку *зоону* као обожујућој се животињи, у поређењу са светим Оцима који су то у вези са темом само успут учинили, или нису, асоцира нас на пошто-пото донесену одлуку „*подстакнуту жељом и чињењем правде једном теолошком појму да би се дошло до богословске истине*“; односно, да би све било по сопственом умишљају. Док се легалитет тој смелости даје изразом *животиња у процесу обожења* (ζῳον θεοόμενον) „у разним варијацијама (сада већ безмало као опште место) наводима у савременој патристици ...“

*

Можемо ли поставити питање разлога евентуалне, од стране црквених Отаца употребе израза то ζῷον θεοῦμενον (*зоон тхеуменон*) са значењем *обождујуће се животиње*? Дакле питање разлога употребе најпре од стране најтананијих песника и казивача, рецимо: Григорија Богослова и Јована Дамаскина, па Симеона Новог Богослова и Порфирија Светогорца, те Јосифа Исихасте? Дакле, у коликој мери је њима као изразитим подвижницима теленоштво било тешко за подношење, с обзиром да их је оно ометало у непрестаном созерцању Бога; ометало их телесно-умним, односно душевним искушењима? Поготову ако је Григорију, по сопственом исказу, сопствено тело *воњало*? Састављачу *Најстарије Погребне службе* узете из *Евхологиона* (10. век), односно *Барберинскога кодекса* (790. г.) опет, „човечји живот је био пролазна сенка која мало цвета па вене, ... оно што је од земље у земљу да се враћа, ... уместо клонулости духа да се даје умањење славе, ... прах праху да се привлачи, ... магла нерасположења да се просветљује умном светлошћу, ... да пролазимо посред сенке смрти, ... да смо саздани од земље и осуђени одласком у њу, ... да се сви распадамо, ... иако смо Владичиним ликом почаствовани, ... да се молимо да се настанимо у месту светлом, ... јер се наш прах раствара у прах, ... да смо ми у светској тами и у власти непријатељских сила, ... да смо из долине плача, ... да је смрт прогутала свероднога човека, ... све и сва да је таштина, ... ми прах и пепео, ... да распаљивост не наслеђује нераспаљивост, ... сваки од нас да ће се од својих дела прославити или постидети, ... по гресима да ћемо бити одведени на место мучења, ... све и сва људско да је сујетно, ... Мудрошћу Божјом да смо створени, и из разних и супротних суштина да смо се пројавили као једно словесно живо биће, ... Бог да је спојио и сјединио наш ум са земљаном грудвом, невидљиву душу са видљивим телом, ... да само Човекољубац може утешити и разгалити ожалошћене, и да само Он може уклонити тешко бреме нерасположења из њиховога разума, ... Судија да нас низводи до ада, ... Створитељ да нас је произвео из небића у биће, ... (в.: *Велики Молитвослов*, Манастир Ћелије 2011, 395-404).

Свети Симеон Нови Богослов опет, сав је горео благодаћу као неопалива купина, чак до осећања мириса свога нагорелога тела но без опасности да ће га она спржити, а да ће се он на крају телесно дословце растакати од измождености подвижника. Баш као што је и преподобни Порфирије Светогорац захтевао операцију тумора на глави методом спаљивања овог ужареним каутером, без анестезије. При том он није осећао бол јер се, будући духом пренесен благодаћу до распетога Господа на Голготи, лично налазио под Његовим Крстом, и био опчињен крвљу која се сливала низ Господње Тело!

Није ли дакле залудна упорност да се човек као живо биће – *зоон тхеуменон* – представи искључиво као *животиња на путу ка обожењу*? И опет, овај израз само као једно настојање и једна новотарија, без могућности да ико сазна узрок толикој упорности у доказивању и самодоказивању? Овде је дакле реч како о ерминевтичарима и тумачима, тако и о нама осталима, пред којима се спроводи ова суманута истрага порекла човека, и његовога довођења у везу са приматом (!)

*

Тврдња да се израз „животиња у процесу обожења“ „у разним варијацијама (сада већ *безмало као опште место*) наводи у савременој патристици“, и да је

то „скраћена синтаagma целог одељка из *Беседе* 38 (од. 11) Григорија Богослова (ζῳον ... θεοῦμενον), чија изворна верзија гласи: *Живо биће (сам), *овде устројавано, и другде пресељавано, и кончина тајне, стремљењем ка Богу обожавано**, не поправља ствар у корист човека као животиње у процесу обожења, него ту саму ствар, *побија!* Јер, управо видимо да нам најоптималнији одговор на сваку недоумицу и на сваку двосмисленост те врсте даје сам свети Григорије Богослов! Он држи средњи пут, а не Нелас, Вер и остали ... који се држе скраћене варијанте ζῳον ... θεοῦμενον – animal deified! Ми дакле на њу код њих гледамо као на новотарију, и при том нам се не даје могућност да сазнамо узрок толикој упорности код њених ерминевтичара и тумача. Осим ако се не ради, понављамо већ неколика пута, о њиховом каприцу и инату да се по сваку цену истера своја фантазмагорична (*ката фантасиан*) теорема о човековом анималном примату!

Јер како другачије разумети спремност једног ерминевтичара епигона да се усред исказа светога Григорија о човеку као „живућем бићу у процесу обожења“ уметну заграде са исказом *животиња* у њима, и да се то брани као „снажна потврда“ своје фантазмагоричне (*ката фантасиан*) теореме?! (В.: Еп. проф. др Максим Васиљевић, *Шта је тачно рекао Свети Григорије Богослов?*, у: <https://www.eserbia.org/sa-culture/bishop-maxim/1189-da-li-je-covek-zivotinja-u-stremljenju-ka-obozenju>). И да се у следећем тренутку, опет побијањем и опозивом себе самог и своје теореме одмах изврши позивање на светог Василија Великог из обраћања префекту Модесту: „Створење сам Божје, коме је заповеђено да постане Бог“. Опет и опет види се како самовољни тумачи крчме светога Григорија Богослова у речи о човеку као „једном живом бићу (= животињи – поновним растезањем, или сабијањем светитељевих речи), док се оно, живо биће, састоји од обеју стварности“. Па опет следе читавања фиксидеје: „Ја пак исповедам да је човек промењива животиња ... (уместо *живо биће* – *Беседа* 39, 18, РГ 36, 356В, чије би једнострано назвање ерминевтичар сматрао тривијалним! Следи даље аргументисање ради одрживости сопственог теологумена, који се сада већ увелико, по упорности, протежира и као сопствени догмат).

Како пак схватити и хвалисаву изјаву црквених заговорника теорије еволуције да ће они засад остати при овој научној теорији као јединој плаузибилној, а ако буде дошло време да се она као већ застарела смени новом и тачнијом, да ће они бити ту да је одмах прихвате?! Другим речима, да ли ће они сваки пут тако чинити: једно смењивано научно мишљење у вези са догматима Цркве замењивати другим, и непрекидно стварати смутњу и хаос у Цркви, више бринући за свет који почива на сујети и који ревнује по духу који је у свету, неголи чувати непромењеном истину о свим стварима и чињеницама црквеног Откривења и Предања?! Коначно, колико ће ту, и да ли ће икада бити места за реч апостола Павла: *Нека у вама буде исто мишљење као и у Христу Исусу* (Филип. 2. 5).

*

Да ми људи не бисмо хулили на човечанску природу Христову стављањем саме ове у контекст *зоона*, сетимо се да је Бог створио човека на посебан и јединствен начин, такође га измештајући из контекста *зоона* да се он не би и животињом називао. Дакле, ми „не можемо да указујемо на човека као

таквог: он је увек човек у односу на животињски свет“ (свети Јован Дамаскин, *Источник знања* 7). А опет, „да би га издвојио из пукe општости“, сами Дамаскин човеку придаје „важну карактеристику: словесност“. Ако би се рекло да човек није живо биће, то он не би могао ни човеком бити. Ако ли би се опет рекло да није словесан, он тада такође не би могао бити човеком.

Самосвојност у појму човек огледа се у томе да је он конкретан и да увек постоји као ипостас, те да зато нема места претпоставци да он треба да задржава своју везу са животињом. Зато, када се једанпут у обзир узме човек, не може се обавезно узимати у обзир и животиња, јер би се дошло у неминовност да се при узимању у обзир животиње, и човек узима у обзир. Дакле, животиња је одрешена од човека. Када би нестало човека, и када га више не би било, а животиње макар и постојале, то тада не би имало никакве везе са човеком непостојећим од раније; изузимајући при том нечији упорни ум који би из животиње, односно из примата, или коња, или пса, или сличне живуљке, даље, и опет самом еволуцијом, хтео да изводи човека. Али тек би тада то био нонсенс! Смештање човека као зоон-а у род, не изводи га из људског бића као рода, него га у томе роду задржава; и то је, рекли смо, његов атрибут и одредница, заједно са одредницом логикон, односно ипостас. То јест, икона и подобје. Дакле, чињеница је да се човек неће загубити у родовима других живих бића и живуљки и животиња, јер, ту је његова ипостас да га она од свега тога сачува. На тај начин је врста подложна самој себи, то јест роду, који је род неприкосновен када је људски, и коме еволуција не може да науди, јер је човек посебно установљен. Зато су Петар и Павле на пример, жива, конкретна, словесна и ипостасна бића, иако подложна смрти. Смрт опет, раставиће целог човека на његове саставне датости, задржавајући га привремено у томе стању до дана устајања или васкрсења. Према томе, као што зоон самој ипостаси неће дати биће у смислу њеног узрока, тако ни смрт неће дати смисао самоме васкрсењу, него обрнуто.

*

Сада и овде човеков живот тражи стално унапређивање. Сразмерно томе унапређивању он је окренут Јеванђељу и Јеванђеље њему, заједно са његовим садржајима који постају садржаји нашег живота. Они постају живот једног живог, ипостасног бића на путу обожења, односно охристовљења. И само је за њега, дакле за човека обезбеђена одредница да је он словесно и богоумно-богомудро биће, призвано да царује са Христом. И при том да се он, човек као зоон *тхеуменон* креће у своме назначењу: вечно обожујућега се кретања и вечно крећућега се обожења, како у кретању тако и у мировању. „Из свега реченога је јасно да за Оце Цркве уникалност човека не треба тражити у чињеници да је он нека врста животиње са највишом могућношћу за развој својих биолошких способности“, већ је треба тражити у томе да је он зоон *тхеуменон* – таква врста бића „чији се идентитет“ остварује у пуној и „вечној заједници са нествореним Богом“. Зато, после ових речи еп. Максима понављати и изнова и изнова форсирати од стране самога њега „да човек, штавише, *јесте* животиња (на путу обожења)“, и да „за аутентичну теологију не може представљати никакав проблем увид у то да је човек сродан или да је настао или да се развио од животиње“, шта би друго значило до сталну сопствену тврдњу, и стално сопствено побијање исте! А то већ показује конфузију код посезања за свима и за свим средствима, само да би се истина

натегла до те мере да се она сломи у рукама, или да се обије о нечију главу. Да је то тако, потврђује и сами крај крајева ове и овакве врсте теоретисања. Ту се сами теоретичари хватају у замку. То јест, сама истина их лови. На пример: „Оно пак што га“ (човека) „раздваја од свег животињског света и остатка творевине не спада у раван биологије (физиологије) – теолошки прецизније: *природе* – већ спада у раван *благодати* Божије, тј. дара *иконе* (подобја или слободе), којима је човек над-природним путем (дакле не-природним), уздигнут изнад остатка творевине.“

*

И тако. Неко рекне па порекне, рекао је, а као да није рекао, каже, а као да није казао ... Заиста, све паки на текушче, и паки на првоје?! А не знамо докле, рецимо као епископ проф. др Максим Васиљевић (I. II. *Шта је тачно рекао Свети Григорије Богослов?*, III. *Слична места код Светог Јована Дамаскина и других Отаца Цркве*, у: <https://www.eserbia.org/sa-culture/bishop-maxim/1189-da-li-je-covek-zivotinja-u-stremljenju-ka-obozenju>).

Нови светитељ пак, нови богослов и нови учитељ Православне Цркве, Јустин Нови Телијски (Поповић), говорио је утврђено, и постојано. У Недељу Православља, у Саборној Цркви у Београду, марта месеца 1943. године, он је изрекао следеће речи:

„У сваком цвету, свакој птици налази се мисао Божја – Човек је највиша вредност у свим световима, он је мали бог у блату; ја бих роптао на Бога што ме је створио човеком да није Исус Христос живео на земљи. – Христос, то је одговор на сва човекова питања, после Христовог доласка небеса су остала стално отворена, успостављена је стална веза између Бога и човека – човек, то је икона Божја, род људски, иконостас Божји“ ... „циљ човечјег живота, његова непрекидна тежња, треба да буде остваривање Богочовека Христа у себи. Ви имате кичицу, малајте, малајте све дотле док не измалате Христа у себи. Сваки грех, свака страст, сваки порок, прљају лик Христа у вама. Човек са много грехова је човек без Бога ... „Православље каже: човек је икона, Европа каже: човек је звер. Православље каже: род људски је иконостас, Европа: то је зверињак у којем јача звер побеђује слабију – човек је највиши зато што је Бог утиснуо свој лик у њему – Србин је само онда прави Србин ако иде светосавским путем.“ (В.: Владета Јеротић, *Дневник 1938-1945*, Ars libri, Београд, 2019, стр. 108-110).

У преносу смисла речи светог Григорија Богослова, Григоријев изучавалац и коментатор, владика Атанасије Јевтић нам је саопштио (најкасније 1998. године, а сазнао најкасније 1982. године) да је „та живуљка, човек, овде (...) створена, и (да је) овде о њој промишљано, овде (на земљи) о њој *економисано* од стране Божије, али (да) је за другде назначена, и као крај те тајне (да) јесте: да човек постане, стремљењем ка Богу, обожен.“ Дакле, не како је речено на основу прве и последње речи славног Григоријевог „христолошког исповедања антропологије“ (живо биће сам ... обожавано = ζῶν ... θεοῦμενον), и опет не пре неголи, како „живо биће јесам, овде устројавано и другде пресељавано, и свршетак тајне – стремљењем ка Богу обожавано“. (Видети: Владика Атанасије, *Живо прдање у Цркви*, Братство Св. Симеона Мироточивог, Видослов Тврдошки, 1998, стр. 238).

Насушне еклисиолошке теме

Еклисиолошки модел један и многи

Еклисиолошки модел *један и многи* одржив је само под једном претпоставком: останка у оквирима еклисиологије, и њеног непреликавања на тријадологију. У противном случају, у случају поистовећења еклисиологије са тријадологијом, и обрнуто, поистовећења тријадологије са еклисиологијом зарад афирмације управо тог модела-модела *један и многи*, његови заговорници ће неминовно бити одведени у ћорсокак; тамо где се поистовећују икономијска и теолошка тријада; када се и незадрживо појављује субординација унутар тријадолошког догмата.

А тада би већ Отац био *један по власти*, а Син и Свети Дух би били *остали по части*. То би узрочно-последично проузроковало рушење и једног и другог догмата – и даље страхоте – страхоту укидања *божанског једносуштија*, – догматског појма пар екселанс –, ради којег су наши Свети црквени Оци водили ратове против јеретика, страдали од њих, али их и побеђивали! Дакле сви они који даље буду доводили у питање неприкосновеност богословских догмата и канониолошких категорија, и неподобштинама својим експериментисали на месту светом, вргнуће себе у семи-гностицизам, и касније, у фул-гностицизам!!!

Задубимо се у овај процес. Монархију Бога Оца преликати на ингеренције цариградског Првопрестолника, који се и у улогу Милет-баше расколних Украјинаца данас веома уживио, па затим фанариотску еклисиологију моделовати према гео-политичком тренду Вашингтона уз асистенцију мајдановаца-унијата, ... за велики Божји ајтар, неће ли порекло овог дела бити од онога кога су наши Свети Оци назвали Великим умом, а блаженопочивши Патријарх Павле Кусим?!

Иначе, промоцији идеје првенства Цариградског црквеног Трона над осталим патријаршијским Троновима Православне Цркве са једначењем појмова *по части и по власти*, те са истицањем појма субординације који садржи ознаке фаворизовања Првог Трона наспрам осталих црквених Тронова, било је могуће присуствовати свакоме од нас који се најкасније 2001-2. године нашао на предавању на ову тему Митрополита Јована Зизјуласа у Атини, у задужбини Гуландри Хорн. Иста ова гледишта су затим понављали његови епигони по Европи и у теолошким школама, а што чине даље, и све до овога часа. С друге стране, како онда на предавању у поменутој задужбини, тако и данас, ово мишљење које има амбицију да прерасте у догму, није имало, и нема пријема код већине; ни *ад хок*, ни *апостериори*! Али тамо где је наишло на пријем, оно не престаје да делује разорно, управо као догма измозгана ради црквеног престижа, а сада већ и ради гео-политичких аспирација!

Не треба бити пророк, поготово не зао, да би зналац ових ствари могао закључити да увођење еклисиолошког примата у тријадологију с описаним ознакама и јеретичким тринама, ма од чије стране, и циљано долазио (на пример од Васељенског Патријарха ради теоретског и догматског и практичног уздизања Цариградског и Васељенског трона у статус и са ингеренцијом *и по власти*), неизбежно доводи црквени Цариград – Други Рим до пада у вишестрану јерес – свејерес; као што је рецимо, својевремено био довео у папоцезаризам, па у свејерес, и Први Рим! За почетак, Цариграду или Другом Риму прети, и у њега се већ увукао источни папизам! У наше дане и та се пошаст обистињује на васељенском нивоу; беспоговорно се протежира од стране *првог међу једнакима*, и од стране свих његових лобиста, односно теолога-корифеја даље се лансира! Заједно са тим ми постајемо сведоци још једне појаве: синдрома *другог плућног крила* – синдрома који је проистекао из несрећне синтагме, лансиране од стране једног недавно умрлог Римског Понтифекса Словена – који иначе није волео православне Словене! А није их волео до тог степена да је јавно заговарао и предлагао бомбардовање Срба и Србије од стране НАТО-крсташа. И оно се 1999. године и збило!

Продужени модел први и остали

Идеја о источном папизму поникла у глави Грка првојерарха Метаксакиса, у распону од стотинак година еволуирала је у јеретичку теорију и катастрофалну праксу Грка првојерарха Вартоломеја Првог, која је онда и Тело Христово Трећег Миленијума хришћанства заразила. Ову проузроковану неравнотежу богочовечанске еклисиологије у правцу одлажења у еклисиолошки мановизитизам, и то на штету људске црквене заједнице ми смо као разрађену запазили најпре у догматском дискурсу Јована Зизјуласа. Првенство Оца у његовом личном и вечном односу са Сином овај митрополит без пастве пренео је у временско-икономијску раван еклисиологије, и тим чином је самог Сина истиснуо из вечног, али и историјског односа са Оцем и Духом. Док Духа Светога овај фронт-мен Фанара учинио је маргиналним. Тако се дошло до предворја источног папизма! Штавише, до прекорачења његовога прага управо ових дана. Како би дакле гласила фанариотска формула за источни папизам, с обзиром на *status quo* Православља? *Први без и ван једнаких* (*primus sine et extra paribus*), а не *Први са и међу једнакима* (*primus sine et inter pares*).

Искушења у Великој Цркви

или

како се то у Првоме међу једнакима

унизила Православна Црква

Златна епоха православне неопатристичке еклисиологије Истока и Запада 20. века, авај, завршила се у наше дане расколничким испадањем првојерарха

Цариградске Патријаршије и његових истомишљеника из зглобова јуначке деснице и колена. Опет у оној Цркви која је давала запажено сведочанство вере на свим меридијанима света и наше епохе-не само епоха прохујалих.

Након *ађорнамента* који су неки фанариотски богослови постигли и на Западу и на Истоку 20. и 21. века, првојерарх Велике Цркве и Икуменикос, храбрени политиком камариле саветника и ађорнаме(н)тљиваца, посрљао је у опасност да диктира *убрзано отуђење* од своје домалопређашње једноверне браће!

Сви патријарси-јеретици који су седели на трону Цариградске Велике Цркве били су и утицајни богослови. Њиховим путем-путем разарања Цркве, ми нерадо питамо: Није ли кренуо и актуелни Патријарх Вартоломеј Први?! И то најпре:

теоријом о свом ултимативном двојном ауторитету првога међу црквеним престолима како *по части*, тако и *по власти* (који је и политички и императорски узето, став васељенски, и као такав доминирао је на Свеправославном Критском Сабору 2016. године. Сматрамо да се баш зато Икуменички Патријарх тамо и оглушио о једногласни став већине предстојатеља Православних Цркава у вези са неприхватањем другог брака свештеника. Зато им је он и гласно одмаздио изјавом да ће лично дозволити други брак свештеницима у границама своје јурисдикције, – што ће рећи: у границама васељенским.

Подједнако се он оклизнуо и о јединствен став првојерараха о неутрожавању црквеног поста. И опет једног од његових огрешења које се тицало услова под којима је Делегација јерараха Српске Православне Цркве пристала да учествује на свеправославном Сабору на Криту: њен захтев да се за расправу уврсте теме и проблеми Аутокефалије, Аутономије и Диптиха у Дијаспори Православних Цркава, ... Уместо тога кован је у тајности план да Дијаспора Православних Цркава, међу њима и Српска, изгуби самосталност својих епархија! Како?! Фамозним лоцирањем ових унутар Васељенског црквеног комонвелта! Теоретски и де факто стављањем копуле или везника **-у-** на месту које припада присвојном придеву! На пример: епископ **у** Канади (а не као до сада: епископ канадски), епископ **у** Западној Америци (епископ западноамерички), епископ **у** Аустралији и на Новом Зеланду (епископ аустралијско-новозеландски), епископ **у** Аустрији и Швајцарској, (епископ аустријско-швајцарски), епископ **у** Будимпешти (епископ будимски), епископ **у** Немачкој (онда епископ Франкфурта и целе Немачке, сада епископ диселдорфски и немачки) ...

Овај став Цариградског Патријарха и његове експертске комисије саветника, те други ставови које нисмо поменули, рецимо онај у вези са еклисијалношћу неправославних конфесија, затим агресивност нотара који су искамчивали потписе мени као учеснику Сабора на Криту, допринело је да лично, пркосећи притисцима да се прихвате неподобне теме и отпађујућа од вере решења, подједнако због насртљивости нотара, одлучим да не ставим руком нити један свој потпис на званичне документе Сабора или на његове Акте. Међутим, то ми није помогло! Мој потпис се нелегално, и без личног пристанка~нашао у Актима Сабора, и то откуцан електронским путем. Понављам, без мог знања, и одобрења! По личном запажању свеукупних

результата, неприхватљиво је било *гросо-модо* темпирано навијање воде Председавајућег на сопствену воденицу; његови покушаји да се учесници Сабора преведу жедни преко воде. То запажење се као генерално стицало, понављамо, наметањем разних решења, и без претходних ваљаних саборских расправа.

*

За разлог пак неуврштавању теме Аутокефалије и Диптиха у Дијаспори у Агенду овога Сабора сазнајемо ових дана: 6. јануара 2019. године. Цариградски Патријарх је на основу свог недавно (крајем 2018 г.) самопрокламованог потенцијалног права да подељује аутокефалију унутар јурисдикција свих осталих Православних Патријаршија и Архиепископија, Аутономија и Егзархија, то право активирао у Кијеву, потписујући расколницима у Украјини свој волшебни Томос о Аутокефалији.

Најновије разарање саборности, чиме и јединства Православне Цркве (увођењем и озакоњењем безаконог источног папизма на Бадњидан?!) уследило је по диктату Вашингтона, давнашњег политичког центра и налогодавца, који се авај!, не појављује први пут као неко ко хоће, и сматра да сме судбински да утиче на савремени живот и токове историје Цариградске Патријаршије! Док преко ње, наравно, и на савремене историјске токове целокупног Православља!

*

О маћехинском опхођењу матере Првопрестолне Цркве спрам своје кћери-Цркве Кијевске или Московске или целе Русије уверава нас њезин хронолошки континуитет. Наиме издајства сопствене кћери од стране матере имају своју дугу историју: издајство Унионистичким Сабором Фераро-Флорентинским Цариграда и Рима (15. век); издајство колаборацијом Цариградске Цркве са руским *живоцрковницима* и *обновљенцима*-комсомолцима против Московске Патријаршије и Руског народа (19-20 век); у овом тренутку издајство најгрубљим канонорушилачким уплитањем Вартоломеја Првог предстојатеља и тронуоседелца, у канонску јурисдикцију Московске Патријаршије *над/са* Украјинском Аутономном Црквом (21. век). Коначно, да ли и преношењем Столице из Фанара у Кијев?!

*

Васељенски Патријарх Вартоломеј Први иначе, пред братом му Кирилом Патријархом Московским и све Русије, рекао је љутито да исповеда само један једини страх: *само страх од Бога!* Свакако да се он боји! Само, питамо се, од којег бога? Да ли онога који му седи у Вашингтону?!

*

Сабором нечестивих расколника у Кијеву председавао је актуелни Митрополит галски. Ми не верујемо да је са њима био Бог, већ верујемо да Бог није био са њима! Јер да је Бог био са њима *благочестиви* актуелни митрополит галски и

неблагодештивии Украјински расколници са копредседавајућим Сабора Председником државе Украјине и *краљем чоколаде* Порошенком, не би својим зборованем заједно оскрнавии Кијевску Свету Софију. Целокупно ово богохуљење добило је најшири оквир и одјек галиматијаса или *жалосног спектакла*, опет у цркви Свете Софије у Кијеву, 3/21 јануара, у недељни дан – дан спомена Светог Марка Ефеског, а ради устоличења наводног митрополита Епифанија за предстојатеља тзв. *Нове украјинске Цркве*. И опет у присуству актуелног *благодештивног* Митрополита галског, *благодештивих* представника неких светогорских манастира и наравно, поглавара Грко-католичке цркве Свјатослава Шевчуке и његове пратње. Нескривено или прикривено, тек, нашој православној браћи Украјинцима и Русима ето Ватикана на левој обали Дњепра!

Како ли се само *благодештиви* Митрополит галски осећао у епизоди помиритеља Светог Митрополита ефеског Марка и Грко-католичког Поглавара Свјатослава у овом режираном спектаклу, питање је сад!? Не умањујмо сензацију! Зар није требало да *благодештиви* Митрополит галски на овај начин измири Светог Марка Исповедника-Новог Јерарха, с једне стране, и Ватикан, с друге, еда би Римски папа могао тек сада да узвикне: Сада смо све учинили! – и да коначно одахне?! Ако је *благодештиви* Митрополит галски сакао франачку смокву, добио је франгосику. Али то није све са њим у вези.

*

Наредни саблажњив корак Другог Рима на Босфору могао би бити повођење за Првим Римом у аферама Трилатерале и Билдерберговаца против човечанства. С обзиром да се Епископ Константинопоља сада у питањима гео-политике поводи за Епископом Рима, питамо се: Ко би се од цариградских митрополита кардиналу и државном секретару Ватикана Пјеру Паролинију могао јавно придружити на следећем самиту Клубаша?! Претпостављамо да ће та персона бити Митрополит из *катафигиона* Ј. З., и ако се после украјинске афере, чији је и он спиритус мовенс и један од архи-сценариста, ипак усуди даље да крши *једанаесту Божју заповест* о неупетљавању! Или ће тај срећник опет и опет ... бити, нико други до актуелни *благодештиви* Митрополит галски?! Јер он је неко ко обећава, он је лакокрили делатник на њиви украјинској, он је отпрачник мисијских послова, он је критски грифон!

Наравно да он тај јарам данас носи са канонистом Пантелејмоном Родопулосом, историчаром икуменских ствари професором Власиосом Фидасом, и са њима све до недавно живим Митрополитом Дамаскиносом Папандреуом.

Православље Вашингтона и НАТО-а

Ако настане (!!) Вашингтона и НАТО-а Православље унутар Патријаршија, Архиепископија, Аутономних Цркава и Егзархија: Цариградске, Румунске, Јерусалимске, Александријске, потенцијалне либанске и сиријске унутар Антиохијске, па Албанске са Рашко-призренском епархијом у свом саставу,

Атинске, Атонске Горе, Синајске Горе, Бугарске, Финске, Естонске, Словачке, Мађарске, Украјинске, потенцијалне Бесарабске или Молдавске, потенцијалне Турске или Гагаузијске, потенцијалне Катарске, расколничке Македонске, садашњих парасинагога: Црногорске, Рашко-призренске у егзилу, планираних: Босанске, парасинагоге у Хрватској, Лекоф-а, Западно-Европске Архиепископије, Супер Православне лиге расколника одметнутих од свих Православних Цркава са центром у Лисабону и Америци ...), паралелно са њим-са Вашингтоном и НАТО Православљем, с једне стране, настајали би и истински православни исповедници, мученици и новомученици, (по)страдали од НАТО и Вашингтонских православаца, с друге стране. С том неизбежном чињеницом треба се суочити, и са њом одмах почети рачунати, па и у одбрану кренути!

Младоумници и педарогерондес

Синдром Илијевих синова

Довољно је ученику да буде као његов учитељ. Ако ученику то није довољно, онда са обојицом, учитељем и учеником није све како ваља и треба; у том случају бисмо имали ситуацију да нити учитељ јесте био прави, нити да је ученик био прави, него да су обојица били слепи. А ако слепац слепца води, зар неће обојица у јаму пасти? Ако ли се опет ученик оглушује о савете једног и више својих учитеља, зар тада нећемо имати пример више достојних учитеља и само једног недостојног ученика?

Али ако учитељи из неког разлога, рецимо разлога *тела и крви*, а не смирења и богонадахнућа ћуте, и трпе да њихови ученици у Цркви изругују светињу, зар се код њих неће појавити синдром *Илијевих синова* Офнија и Финеса?! Синова који су *Богу приносили отуђено и оскрнављено житије* (в.: *Уторник Прве седмице Великога Поста на Повечерју Покајног Канона преподобног Андреја Критског*, Посни Триод, 103). Дакле због неразумне болећивости, мекуштва и заслепљености првосвештеника и свештеника и судија спрам деце која саблажњавају народ и наносе му душевну штету и ране, данашњи Филистеји могли би да потуку данашње духовне Израиљце и да им одузму *ковчег завета* православног богословља: библијског, отачког и предањског (упоредити са *Првом Самуиловом* 2, 22-25, 33-35, 4, 17-18).

Ако ли опет духовни Израиљ сасвим застрани, суд ће кренути од Божје куће, а десница Господња ће, знамо, бити тешка. Зато је најтрезвеније покајати се одмах, и престати чинити безакоње у православном богословљу: православној еклисиологији, православној догматици, етиколошком, иконолошком предању, ... канонском устројству Православне Цркве.

Покајати се и изаћи из прелести, да, свакако! А тражити оправдања за грехе, нипошто! Дакле, треба се покајати за грехе учињене спрам:

Светог Писма (Оваплоћеног Логоса Новог Адама, Праоца Адама, Праматере Еве, Апостола Павла ...),

Светог Предања и Светих Отаца (Григорија Нисијског, Максима Исповедника, Макарија Великог, Јована Лествичника, Симеона Новог Богослова, Григорија Паламе, Светог Саве, Владике Николаја, аве Јустина Ђелијског ...),

Светих тајни (игнорисање Чина Проскомидије у саставу Златоустове Литургије ...),

Библијско-отачког и светотајинско-химнолошког појма душе и благодати и игнорисања истих ... ,

Бити или не бити нашег човека по Божјем лику и подобију срљањем у неразговетне и двосмислене изјаве о томе-у јерес дарвинизма, или у прелест дарвиноманије, сексуалног *напредњаштва* и *назадњаштва*, и притом скривања себе иза нечијег прста, рецимо популарних и медијски фреквентних митрополита и лаика теолога),

Светих икона (изласка из освештаног канона црквеног сликарства ради помодарског срљања у колористичка натуцања експериментатора који увелико плаћају данак фолклористичком и наивном религијском сликарству попут париског *ала сан-Сулпис*, или квази-есхатолошком маниризму, али сада и на терену Српске Цркве! Јер таква религиозност, видимо, нигде не подстиче на молитву и јеванђелске подвиге, осим што естетиком романтичарских и вуколичких чежњи привлачи неподвижне душе). Тако, неки, некада давно православни иконописци, ... никако да ни до данас изађу из своје експерименталне фазе. Зато они, упркос личном активизму и сликарским мисијама по свету, нигде (осим код својих фанова Срба!) не успевају у Цркви да православне хришћане молитвено повежу са небесима.

.....

А расуђивање?

За једну те исту особу која једанпут као борац води добар рат, а други пут као путник хода по узаном путу, треба да важе иста правила: и проценити са коликом војском располагаеш за бој, и како да стигнеш до краја пута. И опет, никако приметити кавгу па се скривати иза леђа светих, о којима једанпут ригорозно судиш ти и твоји саговорници, а други пут се упоређујеш са светима по броју њихових, и твојих фиктивних прогона и страдања и накнадних признања. На крају крајева, свако ко изграђује црквену заједницу одговоран је самој заједници за своје поступке. А још више су јој одговорни они који су јој се колико јуче заветовали да ће је изграђивати; док се данас већ не сећају датих јој завета. Бесмислено је дакле *призивати зло да дође на нас, да би нам дошло добро*.

Мрзост опустошења на месту светом

Када недобронамерна наука и философија

потисну веру и њене чињенице

Под велом теологије и науке, философије и уметности фигурирају носиоци њихових застава, и они су различито настројени. Неки теолози, на пример Сава Агуридис и Панајотис Трембелас, нису подносили речи о Божјој благодати, нити су уважавали светитеље попут Григорија Паламе и Симеона Новог Богослова~изразито облагодаћених личности, баш зато што су ови Оци описивали своја боговиђења и благодатна искуства. Исту аверзију према благодати данас осећају, и то сами они не прећуткују: двојци, па и тројанци, уз пратњу својих епигона. Да ствар буде још бесловеснија, неки познати богослови, попут покојног презвитера Јована Романидиса и донекле живог протођакона-наше горе листа, размишљали су и говорили о проналаску хипер осетљивих сензора помоћу којих би било могуће регистровати благодатне енергије (?!).

Огрешење о Добротољубље

Неки теолози и епигони, којима је философија овога света веома омилила, мргоде се на Добротољубље или на Енциклопедију Ниптичких или Трезвењских отаца: на њихове духовне подвиге и богомудрије и благодатна созерцања. Њихов општи став резервисаности, па и противљења гласи да је у Добротољубљу или Филокалији заложено сувише платонизма, ако не и сав платонизам. Зато они и као монаси, и као ученици, и плагијатори целокупног мисаоног система својих учитеља не помињу духовне заповести, подвиге и врлине; а то иде дотле да чак ни монашку бројаницу више не могу да отрпе. Али зар наши Оци нису християнизовали платонизам, плотинизам, и све *изме* – све до последњег – дајући им свој жељени смисао и печат?! Некима од нас је преко савремених Отаца: Силуана, Софронија и Павла грануло сунце покајања и богопознања, а и сама молитва Исусу постала је утабана стаза нашег боготражитељства и христоитхије!

С друге стране, да би нашли себи баланс, и с обзиром да су монашке подвиге поодавно прогласили необавезујућим и излишним, ови либерални теолози увелико развијају *инополитију*, и у ту сврху, будући обавезани законима и етиком пословништва баратају силном новчаном масом. Јер, све ексклузивно мора ексклузивно и да кошта!

Опипавање пулса Светима

Опипавати пулс Светим Оцима, а притом не знати лично каквога си духа, да ли уопште њиховога, или нечијег другог?! Па још изрицати коначну оцену о њиховом свеукупном делу, а да лично ипак ниси ваљано одмакао у стварима црквених Отаца ...?! Када дакле неко предаје млађима светоотачку науку, најпре треба сам да буде свестан чињенице да главна одлика његових учитеља није да их други подозревају, чак да их уваљују у грех самообмане и обмане! Овде треба да се ради о ученицима истински повезаним са Светитељима, јер су и читави народи повезани са њима (најпре Српски, и други хришћански и нехришћански, на пример у вези са Светим Савом Архиепископом Српским, Јованом Дамаскином или Григоријем Паламом). А рецимо светитељ Сава као Божји сасуд зар није разумевао Божју вољу?! И зар народи идући за Светитељима нису ишли управо за Божјом вољом?!

Баснословље

Када пожар почне да прети кући, никакав евентуални приговор паликуће да је ватра случајно, или без зле намере подметнута, не може важити, па тако ни подсећање на Псалам: *ако Господ буде гледао на безакоње, ко ће о(н)стати?! Трезвеност се дакле огледа у томе да спречимо пожар и епидемију, не да се од њих лечимо. Поготово када је наша кућа уређена, и освештана, и на камену вере утврђена.*

Тражити од Праоца Авраама (Светог Саве Српског) да нам пошаље Мојсија да би нам лично он посведочио о томе шта је било када је бивало да је он подејствовао на легалности црквене Аутокефалије и самосталности Српске Цркве (клевета уперена против Светог Саве каже да је он аутокефалију издејствовао за Српску државу а не за Српску Цркву, и то на недоличан и неканонски начин), само су натукнице и мудролије младоумних, који површно познају (читати: не признају-признају, тврде- поричу) унутрашње и спољашње доказе легалног добијања аутокефалије од стране оба чиниоца: Цара и Патријарха! (Видети: *Димитрије Богдановић, Преображај Српске Цркве*, у: *Историја Српске Цркве I*, друго издање, Београд 1997, 315-327. *Истог, Свети Сава*, у: *Сабрани списи 2*, Просвета СКЗ, Београд, 1988, 9-28. *Теодосије, Житија*, Просвета СКЗ, Београд 1988, 5/I, 195-212. *Б. Гардашевић, Каноничност стицања аутокефалности Српске цркве 1219 године*, Свети Сава – Споменица 33-77; *Б. Ферјанчић, Аутокефалност Српске цркве и Охридска архиепископија*, Сава Немањић – Свети Сава 65-72). Младоумни опет, као да су се упрегли у кола суманутог кочијаша који је кренуо да извози расколничке револуције по Православним Патријаршијама и помесним Црквама да би нам се свима утерала памет у главу да први по части постоји као онај који је први и *по власти?! Што се нас тиче, како би се пословично рекло на Метохији: Анатема га било!* Он није од јуче да не би знао колико нас скупо коштају франачка смоква и вашингтонска торта! А и ми остали нисмо макање које још увек нису окусиле трновитост и коштичавост и опорост франгосике у устима, и пластичност и прашњивост вашингтонске торте у очима! Итекако смо све то искусили! Ма осим тога, ми ни не излазимо из минских поља!!!

Унутрашњи докази

о посвећењу светог Саве за Архиепископа

и о добијању Грамате (синђелије)

о Аутокефалији Архиепископије

Макар била изгубљена, нестала, скрајнута, препричана од стране преподобног јеромонаха Доментијана а описана од стране монаха Теодосија, обојице хиландараца ... ?, тек Грамата (синђелија) о Аутокефалији Архиепископије што ју је (Граматы-синђелију) свети Сава добио 1219. године у Никеји од избеглих из Цариграда: никејског цара Теодора Првог Ласкариса (таста Радослава-сина Стефанова-синовца светог Саве) и васељенског патријарха Манојла I Сарантена Харитопулоса (1219-1222) (патријарха Германа II) – јесте једна непорецива и незаобилазна чињеница, и она је усклађена са канонским прописима (Ап. 1; Први вас. Саб. 4; Седми вас саб. 3; Антиох. 19 и 20; Лаодик. 12; Сард. 6; Цариград 1; Картаг. 13, 49, 50 и др.), а уоквирена устаљеном праксом у Православној Цркви!

Руковођен богопосланим саветом Сава започе извршавати жељу срца свога за земљу отачаства његовога. Приступивши к цару свети му рече да је једино што немају у отачаству њихов архиепископ ... те зато моли милосрђе његове кротости ... да светоме оцу васељенском патријарху његово му Царство нареди да једнога од братије освети за архиепископа земљи њиховој ...

Цар пак одговори да са радосном душом његову молбу испунити хоће ... Цар извести патријарха о молби светога, рекавши да другога неће удостојити да узиђе ка таквом чину, само њега самога који моли. Патријарх чувши за цареву вољу о светоме, веома се обрадова, јер га и он много љубљаше, и брзо дође до цара. Цар узе овога у помоћ, и рекоше светоме: – Не одричи се апостолскога избора преко нас, који нам Бог кроз Духа Светога јави у срце наше за тебе. Прими и наш савет као богоподобан ... Када је божанствена служба била свршена, цар и сви цареви људи скупише се да их благослови рука новопросвећенога архиепископа ...

Даље, приступивши к цару свети му говораше да му учини и ову савршену и милостиву љубав ако је Богом убеђен: ... да по заповести твојега Царства примим од блаженога и свесветога оца васељенског патријарха благослов и заповест устима и руком и писмено, да после овога наш архиепископ не долази овамо у Константинов град на посвећење, него да се тамо од својих епископа посвећује ...

Патријарх, умољен од цара, написа благослов да више не долазе из српске земље у Константинов град када треба да посвете себи архиепископа, него тај сам архиепископ са сабором својих епископа или опет сами епископи пошто се саберу, нека посвете себи архиепископа.

Патријарх и сви архиепископи, митрополити и епископи руком и устима светога благословише, и заповести благословене потписавши сваки својом руком, дадоше светоме ... обдаривши га жезлом светитељства и свима својим часним и светим одеждама свештенства, написа му другу заповест, која гласи: „Герман, васељенски патријарх, архиепископ Константиновога Града, Новог Рима, у име Господа нашега Исуса Христа осветих Саву за архиепископа све српске земље, и дадох му од Бога власт да у целој области црквеној посвећује епископе и попове и ђаконе, да решава и везује кривице људских сагрешења, и да све учи и крсти у име Оца и Сина и Светога Духа. И као и мене, и њега сви да слушате, у Христу православни хришћани!“ ...

Свети Архиепископ Сава не придоби престо безакоњем, не сагради недостојношћу трудна заповедања, то јест на правила, не украде власти митом, ни разбојнички, не уграби је слично силницима, не гонећи част него чашићу гоњен и једва умољен, ... (в.: *Житије Светог Саве*, у Теодосије/Житија 5/1, Просвета СКЗ, Београд 1988, стр. 194-199).

*

Приликом хиротоније кир Сава је добио од патријарха инсигније и посебну грамату о хиротонији, звану *заповест* (Доментијан, 116; Теодосије, 183. Ап. 12; Четврти вас. Саб 11 и 13, и Шести вас. Саб. 17). У грамати патријарх даје Сави власт над свима српским и поморским земљама и у свој васељени, што је област мога светитељства правоверне хришћанске вере (Доментијан 116).

Доментијан и Теодосије не дају текст одлуке о самосталности Српске Цркве коју је донео патријарх са сабором васељенске цркве (Домен. 116: Теодос. 183). Зато ми не знамо да ли је то био акт у форми канонског писма, односно благослова Цариградске Цркве за успостављање Српске архиепископије, или је то био Томос о канонском признању самосталне Српске Цркве. Међутим, садржај синђелије о хиротонији архиепископа Саве видели смо, цитирају оба биографа. Макар цитирању недостајала дословност, сами облик и форма синђелије каквом се она издаје не мањкају. Професор Благота Гардашевић, наш каноничар расуђује да оба биографа у синђелији погрешно наводе име патријарха који је хиротонију извршио. Место патријарха Манојла Сарантена (1217-1222) они стављају име патријарха Германа Другог (1222-1240) (в.: *Каноничност стицања Аутокефалности Српске Цркве* 1219, године, Београд 1977, стр 37).

Како је могло доћи до ове замене? Мишљење Станоја Станојевића гласи да је Доментијан знао, можда и читао синђелију, али њу при састављању житија он није имао пред собом (в.: *Свети Сава и независност српске цркве*, Глас СКА 161, 1934, стр. 230).

Благота Гардашевић заступа мишљење да је Доментијанову пажњу на то име привукао неки каснији акт, потписан од стране патријарха Германа (в.: *Каноничност*, 37).

Димитрије Богдановић упозорава на чињеницу да постанак једне аутокефалне цркве није само ствар матичне цркве и оне области која се одваја, него да се то тиче целе Православне цркве, јер унутар аутокефалних цркава постоји одређени хијерархијски црквено-правни поредак (в.: *Измирење српске и византијске цркве*, Православна мисао 21, 1974, 64).

За крајњи резултат имамо претпоставку да је кир Сава добио начелни писмени пристанак од патријарха Манојла, па тек пошто је добијена сагласност и других источних самосталних цркава, да је послат Томос у Србију, са потписом патријарха Германа Другог, који је постао патријарх почетком 1222. године. *Тај Томос се, ако је тада дошао, могао јавно објавити и читати у свим црквама Архиепископије, и Доментијан је тако могао да чује за име патријарха*

Германа Другог. Тако наш професор Црквеног права, Благота Гардашевић презентује своју тезу (цит. д., 38, 33-51).

Ето како је „Архиепископ свим српским и поморским земљама“ понео (...) своју титулу, и преузео уручене му: архијерејски жезал и грамату о посвећењу (в.: Проф. др Предраг Пузовић, *Српска Патријаршија*, Нови Сад: Православна реч, Суботица: Ротографика 2010, 31).

*

Наш закључак овако гласи: На сведочанству двојице или тројице сведока да се утврди свака истина и правда. Тако и на извештају биографа и историчара Теодосија и Доментијана да се темељи истина о Савином добијању Грамате или синђелије о Аутокефалији Архиепископије (спољашњи и унутрашњи докази), али и на темељу целокупног Савиног рада на устројству Цркве у Србаља (најпотпунији докази о каноничности и ваљаности ове Аутокефалије).

Политички и канонски разлози за оспоравање Аутокефалије

По паду Цариграда и по успостављењу Латинског царства 1204, Свети Сава се вратио у Србију са очевим моштима, а 1217. год. он је поново на Светој Гори: да ли првенствено због Стефановог крунсања латинском круном? У Никеји 1219. год. он постаје архиепископ и Српској Цркви обезбеђује статус аутокефалности.

Организацијом Српске Цркве он се бави по повратку из Никеје и Солуна, 1220. год., и њу каналише на саборима српске земље и Цркве. У том контексту треба сагледавати потискивање грчких и латинских епископа и померање границе источне сфере на запад. Академик Димитрије Богдановић, на чије се процене о сржи Савиних делатности у вези са Српском Црквом и Српском државом ми ослањамо и које усвајамо, даје генералну оцену феномена Светог Саве Српског; и опет, он даје процену нове и будуће реалности: да је његовим горљивим активизмом био омогућен виши ступањ интеграције српског народа на основама источно-православне оријентације. (В.: Предговор, у.: Свети Сава/, Сабрани списи, Просвета, СКЗ, Београд 1986, 11-12).

*

Када је учени писац и канониста Димитрије Хоматијан у вези са овом ствари, треба рећи да је он поступио оштро спрам светог Саве: да га је чак *улезом* назвао (в.: *Писмо најсветијег Архиепископа Бугарске Хоматијана-одговор Хоматијана на писмо патријарха Германа Другог*, у: Др. Благота Гардашевић, *Каноничност стицања Аутокефалности Српске Цркве 1219. Године*, Београд 1977, стр. 51). Зато треба истаћи основну чињеницу да је Србија у југоисточним крајевима била угрожена јелинизацијом, чији је носилац био грчки епископат. Политика ослобођења словенског, српског свештенства у том појасу, и отварање могућности за словенску мисију

аутокефалне цркве довело је Саву у сукоб са Охридском архиепископијом, односно њеним челником Димитријем Хоматијаном. Тројица грчких православних епископа – рашки, призренски и липљански, били су замењени Србима. Оснивањем топличке епископије умањено је или припојено подручје нишке епархије, од 1020. год. у саставу Охридске цркве. На избор за архиепископа, и на протеривање призренског епископа Хоматијан није могао да реагује другачије до оштро. Па ипак, *сукоб са охридском архиепископијом поводом добијања аутокефалности у Никеји, исте године, није добио тежину раскола; превазиђен је широком дипломатском акцијом Светог Саве на међународном црквеном плану – на путовањима Савиним у Свету земљу и посетама источним патријаршијама (1229–30, 1234–35).* (Исто, 11-12. Такође: *Преображај Српске Цркве*, у: Историја Српског Народа књ. Прва, Друго издање, Београд 1994, 315-327).

*

У прилог тачности наших изнешених ставова до којих смо дошли самосталним истраживањем теме аутокефалије коју је свети Сава издејствовао у Никеји од византијскога цара и цариградскога патријарха 1219. године, налазимо да се слаже и са истраживањем еп. А. Ј. спроведеним ради састављања јубиларног текста: *Српска Архиепископија Жичка – Пећска Патријаршија и Цариградска Патријаршија, односи кроз историју* (Видослов бр. 77, 219, 11ж14, 23).

Наиме Архиепископ Охридски Хоматијан (1216-17/1234) протествовао је против поступка св. Саве Српског да тражи Аутокефалну Цркву у Никеји, позивајући се неосновано на *Јустинијанову хрисовуљу*, док је св. Сава природним путем добио сагласност Цариградског Патријарха Мануила Првог Харитопулоса (1215-1222). Следећи Патријарх Герман Други (1222-1240) издао је св. Сави *Томос* истовремено када му га је и цар Теодор Први Ласкарис издао (1204-1240), те је тако добијена Аутокефална Архиепископија са седиштем у Пећи 1219. године.

*

И коначно, због, и ради оних који у Православној Цркви све до овога часа постављају питање о Савиној неканоничности Аутокефалије Српске Цркве, поставићемо и ми најлогичније питање у вези са самом каноничношћу ове Аутокефалије: Зашто би свети Сава уопште постајао архиепископом без претходне визије о самосталној, тј. осамостаљеној Цркви у своме народу и свога народа?!

50 Псалм

Поћи од максимологије и григориологије, преко Зизјуласове променљиве и одавно већ, и сада увелико већ непоуздане теологије, баш као и Јанарасове семи-филозофије/семи-теологије/семи-науке, па прелазити на терен есхатолошке квазииконографије и фолклористике, упловљавати у дарвинизам са заштитним знаком примата, прелашћивати се либералним полним волунтаризмом, петљати са новим календаром, имати одлучности да са целокупном епархијом ускочиш у самртнички загрљај Фанара који рапидно

тоне и да пристанеш на губитак независног статуса српске црквене дијаспоре (због наказног фанариотског тумачења 28. правила Халкидонског, Четвртог васељенског сабора), да се затим уплетеш у савоборство, те да у оквиру антропологије и биоетике пред студентима Богословског факултета СПЦ-е конферишеш и о одласку кр~~а~~ва у рај (sic?!), те да препеваваш Пролог Јованова Јеванђеља у таоистичком кључу за потребе хришћанске мисије међу Кинезима, премного је! Какав дакле галиматијас богословствујушчих?!

Шта ли ће донети следећи научни несташлуци у овом и оваквом маниру? Предлог за решење овог смушченија и одмаклог душеизгибенија био би Псалам! *Срце чисто саздај у мени Боже, и дух постојани обнови у мени!* Или: *Довољно је ученику да буде као његов ученик. Па и ако ученик превазиђе учитеља, опет ће бити као његов учитељ.*

О Житијима Светих

Неосетљивост за Божја чуда

и чудотворења Светих

Један од бивших професора библијског богословља на Православном богословском факултету у Београду описе многих необичних појава у Житијима хришћанских Светитеља сматрао је преувеличавањима, бајкама и легендама, и тако их је и објашњавао својим студентима?!

Све и да у Житијима има необичних описа, зар је Христу било немогуће да их учини могућим, и уобичајеним?! Све оно што је људима немогуће зар Богу није било, и јесте могуће (?!), и то у складу са вером. Укажимо на пример јављања братији Светог Василија по његовој добровољној смрти, као на потврдан пример за речено. Овај свети се као ученик Преподобног Теодосија Великог, једног од родоначелника општежитељног монаштва, добровољно пријавио да умре. А све са циљем да Преподобни Теодосије потврди постојање живота душе после смрти (*Охридски пролог* 22 јануар, *Расуђивање*, стр. 60. Такође *Лука* 20, 35-6).

*Свако житије служи стварању ... култа одређеног лица, култа као чињенице једног моралног преображаја, ... успешне реализације Христових јеванђелских заповести и идеала. Светац је ... илустрација каквим духовним снагама и добрима располаже човек који је себе потпуно подвргао закону Христове вере ... житије свој садржај гради на подацима историје ... о тој личности, и може да служи као историјски извор првог реда ... житије даје одлику једнога типа светости ... житије је важно за оцртавање свечевог ... вечног лика ... и свугде се у њему указује на Божју благодат и божански промисао ... светачки живот треба да наведе читаоца на мисао да је Бог славан (и свемоћан) у светима својим (Пс. 67, 36). (В.: Димитрије Богдановић, *Предговор, Свети Сава*, у: Свети Сава, Сабрани списи 2, Просвета, СКЗ, Београд 1986, стр. 20-21).*

Слабост према науци

Исти овај бивши професор није могао да одоли још једном искушењу: да и Праоца Адама ословљава само збирном именицом; дакле не и конкретном личношћу, па га студенти и по томе памте. Зато богословска јавност и њега, као и неке покојне протођаконе библисте ... сматра виновним за процес протестантизације библијског богословља код нас Срба. Док претечама и пропутитељима дарвинизма вољним и невољним у нас, ми сада поред оних пензионисаних морамо сматрати и неке активне професоре и протојереје овог факултета ... Зато и питање постављамо: Да ли су вољни и невољни плодови погрешног обделавања библијског и светоотачког винограда од стране старијих учитеља узрочници отуђености од Предања код неких млађих колега?! Отуђености на пример од *Небеске лествице* Светог Јована Лествичника? Да ли отуђености и од *ниптичке или трезвењске* мисли светих Отаца у целини? Јер стање ствари у нас баш нас на ту страну закључивања скреће!

Доба футуризма и Звезданих ратова

Ванземаљци хибриди

Не стоји теза да *испод шлема мозга нема*. И опет, не стоји теза да су лабораторије места намењена стварању искључиво наше среће. Здружене: војна, научна и магијска технологија раде на стварању генетски модификованих уљеза типа антихрист, који би у свему и по свом нахођењу сами стварали нови свет, како *из нечега*, тако и *ни из чега*; они би дакле градили своје технолошке мутанте-алијене (он/она/оно), своју технолошку астрално-земаљску популацију и живе уметнине-које би подсећале на светове демона, рептилијанаца и животиња. И све то по принципу два модела и две природе: палоанђелским и земаљским; и под једним паноптикумом: јаства, имица и сподобе.

Завршни ударац свим хришћанима спрема се од стране темпиране аналогије: хришћани у своје Символу вере исповедају *од Духа Светога и Марије Дјеве*, а хуманоиди-алијени у своје символу: од духа нечистог и оног што ће изаћи из лабораторије и бордела: копиле у скафандру, са скиптром у канџама и мачем о пасу.

При свему томе, двојица последњих преговарача о деоби власти на нашој Планети и владању њоме биће римски Понтифекс и копиле Кусог, са напоменом да ће Копиле имати прођу у Ватикан-шатлу, и статус части верног сина вечнога Града на седам шатл-брежуљака. И то само зато да би се Ватикан и тада питао о свему; он као једини и последњи бастион властодрштва-сваштаства на планети Земљи!

Неки богослови који су тек искочили из љуске неверја и млаковерја, упетљавају се у мисаоне и вербалне авантуре које режирају војне елите употребом највиших технологија са циљем да се пројекат апсолутне контроле планетарних новчаних токова подвласти ради елиминације *четвртог непријатеља човечанства*, а због кога оне ето морају да прибегавају космичком наоружавању. Поред *Руса, терориста и трећег света* ту је дакле и четврти њихов непријатељ: *ванземаљци*, којих се инвазија на човечанство очекује, и она се плански припрема. Но познато је (преко Ворнер Вон Брауна и Керол Росин,) да ванземаљци неће доћи из Свемира, него из војних база (Nevada, Area 51, ...), атељеа за технологију и девијантну уметност (Legacy Effects, C.E.R.N., Ridley Scott), био-лабова (мутанти и демони у пројекту прегнације). Таквим дакле сподобама неки наши српски богослови и свештеници, али и неки од римокатоличких и протестантских, спремају дочек! А спремају им га *јеванђелским проповедима, катихизацијом и покрштавањем?!*

Да ли је ћутање увек злато?

Његова превасходна богословска екселенција – ћути!

За све ово време одмакле псевдоморфозе, савременог, православног, српског богословља и његовог етоса, псевдоморфозе која у нас узима све више маха, човек који је изговорио небројено беседа, написао безброј разноврсних текстова, штампао књига наизглед више него сви српски богослови заједно, – ћути?! Као заливен ћути! – Он поодавно већ све пропушта, без лимита већ све толерише, и опет ћути! Шта ли се догодило овој богословској громади и непоткупљивој савести, која је бдила и онда када јој је било потребно иоле одмора! И опет одмора сопственом бићу-богословској екселенцији коју је свети ава Јустин Ћелијски сматрао најпревасходнијом у нас! Превасходнијом и у односу на њега самога! Јустина?!

Зато се питамо: Шта се данас догодило овој човечини?!

Да га нису уценили?! Могуће је!

Да се није уплашио?! Кога и чега, када је смрт бежала од њега док ју је он јурио, и то не једанпут! Он и своје дугогодишње физичке болове презире, и ништа их урачунава! Па ипак ...

До недавно смо сви потписивали све оно што је овај океан слова и текстова избацивао на обалу читалаца, но не и што је збором зборио. Од данас ми лично више не потписујемо ни оно што он пише, ни оно што он збори!

Ниски ударци намењени браћи

Медији употребљени од стране брата да би се оклеветао, оцрнио и злоупотребио други брат или браћа у вери, не могу донети ништа друго до

злоупотребу самих медија са братом-медијумом у позадини. И колико се ту уопште ради о стицању предности над медијски немоћнијима? Ту работу треба једноставно назвати нечасним добитком, па и медијским линчовањем другог као брата и браће од стране разбрата. И то помоћу, понављамо, деловања медијумских духова овога света-света који дефинитивно лежи у злу! То деловање које годинама инсценира наручилац харанги и јефтених афера против браће, мејкер ексклузивних молитвених осмина и атрактивних ифтара, алармантно је дело; оно не прочишћује односе са браћом и другима као браћом, него их загађује; оно, докторантски речено: *блокира насушни однос са другим као Христом.*

Разорно деловање унутар хришћанске етике и у вези са њом, деловање браће-разбраће, наравно да не доноси плодове покајања. Него оквирно, секуларизацију унутар епархије, и то преко мрежних (црних) новчаних фондова, медијских фаулова, кабаретске лежерности и паракмичких ликова. Наравно да перформанси пред другима пријају, али како одбранити места до којих се у принципу само заслугом, и некористољубивошћу доспева?

Док са капетанством над петом колоном *на месту светом*, а поготово цензурама, коначно, и са великим инквизиторством на томе саборном и саборском месту, ти баш никако не можеш остварити нечасан циљ. Једнако тако не ни неко други апсолутизацијом свештених чинова и лаичких рукопроизводства када се они стављају насупрот канонској исправности и ортодоксији!

*

Сужена црквена свест није у стању да чини другачије до да све друго и све друге мери собом, односно да све смањује и обогалује по сопственом аршину. А када прекрајање и обогалывање постане искључивост, носилац те свести ће се неминуовно и сам урушити, па се и угасити. Тако рецимо, до догмата као тврде хране не може стићи неко ко није прошао кроз моралну или практичну догматику, и у њој се усталио. Ако умишљено испитујеш нешто свето и неког светог, што Црква не потребује од тебе, а да к томе ти то чиниш неблагочестиво, сам се тада спреми за последице свога несмирења и испразне знатижеље: за кошмаре и психијатрију; па и да ћеш за дуго бити препуштен својој самовољи. Јер, ви сте се стропоштавали овим редом: омаловажавањем Саве, па Максима, па Златоустог, па Павла ... Зауставите се бар овде! Наставите ли даље, ... знате ли кога ћете прозвати на крају?! Христа!

Братољубива молба

Његовој богословској Екселенцији

Поштовани у Господу брате, и саслужитељу, и бивши учитељу!

Мере Отаца су прекорачене! Црквена побожност деце је проблематична, и сада већ, увелико непоуздана, и унакарађена. Убоји по њима грозе да пређу у луте

ране. Немање страха Божјег прети потирању. Душе нечујно вапију за руком помоћи, за гласом доброга пастира и оца. Сабери децу своју, покрени Великог Ти Александрина! Опомени, покарај, предочи! Еда би нам гранула весна ваистину отачког, и смиреног богословствовања и заједницења, од чега нема милијег!!!

Из Твојих руку Господ ће тражити душе Твоје деце.

Тебе моли Твој забринути млађи брат и саслужитељ-убоги архијереј од Крушевца града!

Грдне грешке у корацима

Ни шија ни врат него исти комад

Они који раздвајају етику од онтологије и обрнуто, онтологију од етике, укидају и онтологију, и етику, те остају и без морала, односно доброте, и без онтологије, односно нису више **битни**. Дакле бесмислено је огољавати Христа до бића и битија када је Он Дobar, и Добри Пастир, Који душу своју битијно полаже за своје овце. Он дакле није Добрица и Добрић, него је Дobar, и Добри Пастир Који Јесте. А слику о Њему као таквом чува и показује само Свето Јеванђеље. Оно као једино кадро да и нашем савременом човеку дадне одговоре на **сва** његова питања! Да му расветли све његове недоумице! Тако јесте, а не да оно **само**, *Јеванђеље* (бајаги) *није дорасло проблемима савременог човека?! Какав ли би тај савремени проблематични човек, и његов враг требало да буду па да им Јеванђеље коначно постане dostatно, и по узвишености непревазидиво ?!*

Дакле ултимативно не уважавати и не примењивати хришћанску етику када је неко други у питању а не ти сам, а опет, радикално је укидати када си ти сам у питању као ономотолатра-онтолог?! ... Шта то може друго да значи до фарисејско лицемерство и охолост и охлађену побожност. А и какво би то богословље било које би било само твоје, и када бисте кључеве од његових ризница само ти и твој *алтер его* држали?! И то тако да другима упорно не буде дозвољавано да тамо ступе другачије до само под кључаревим условима?! Ако је то тако, зашто онда ти сам избегаваш да богословствујеш у складу са најчистијим изворима?!

Неки доктори теологије, задојени неокартезијанством и фразеологијом изанђалих *фанариократа* и *атинских еротомана* и *вулгарних дарвиниста* навелико кријумчаре реч онтологија; од ње су они и своју опијум-теологију начинили; па се онда они њоме и наркотизују! А круг око њих, све докле кружница допире засад, све се више и више херметички затвара!

*

Свима њима треба нагласити: Смрт јесте последица греха, но грех није последица смртности! И још им се вели да је одлика неблагочешћа када неко

нечији теолошки исказ или теологуменон протежира толико да га сматра општеобавезујућом догмом!!!

Све и да су људи запали у стање природног битовања преступањем заповести ... једанпут непостојећи па постали, сада као постојећи у времену па подлегли пропадљивости... а како се растачу тако и да бораве у смрти и праху... и по природи као створени ни из чега, у складу са њом истом да су смртни ... (видети.: *О очовечењу Бога Логоса* 4, 15-25, свети Атанасије Велики), ... смртни су они постали делатно и фактички зато што су се огрешили о заповест Божју и уклонили себе од благодати, а не зато што су по природи били створени *ни из чега*.

Зато следи једини могућ закључак: Првостворени човек и човечица Адам и Ева створени су и облагодaћени дахом Господа и Бога Духа Светога. А њихова смртна невоља наступила је по њиховом личном огрешењу о заповест, чиме је тада наступило и њихово уклањање од благодати! Најзад, ту је и постепени, и незаустављиви губитак благодати, те огрешење о Божју заповест, и *улазак смрти у свет* која ће произаћи *завишћу ђавола!* Том тврдњом као нагласком свети Атанасије завршава свој исказ о узајамној вези греха и смрти, но не о узајамној вези смрти и греха! (*Премудрости Соломонове* 2, 23-24). (Упоредити са: ЕПЕ Μέγας Αθανάσιος, ΕΡΓΑ 1, Θεσσαλονήκη, 1973, 235-239, на грчком).

Макар напоследку

Епископу о души

Шта год били наша милост и наш принос на Задушницама по приносу хлеба и кољива, вина, воштанице и уља, дакле поменик и свећа, залагај и кољиво, убрус, вео, покривало или новац, све ће бити знак љубвене енергије која стиже до душе нашег покојника или до сабора упокојених чланова Цркве; и биваће њима на утеху и олакшање, јер им то прослеђује наша љубав коју подржава сама божанска благодат. Тако Господ све њих онда на тајанствен начин закриљује и теши, и баш све ово и овако Му је угодно да чине његова деца у Цркви. Онда и све претходно постаје објашњиво као тајна; тајна о томе како остати жив, и саборан и љубвен, макар био упокојен и уснуо у Господу. Објашњење да са нама бива то да нам смрћу преостаје само један део мозаика Христовог лика и наше уснуле душе, и опет да нам је тада преостао само утишани дах животворног даха Његовог и Духа Светог ... таквих доказа и о томе у историји Цркве има на претек. Само, треба то поштовати, и до тога држати.

Такође о онтологији

Академска теологија код нас, и њен наметани субститут – академска онтологија, не говоре о потреби покајања, нити је изискују. А не изискују је зато што се не баве срцем и душом, због чега је ни не познају, па ју ни не спомињу. Зато је сувишно преподобног Максима Исповедника проглашавати корифејем такве, академске теологије и онтологије; и као наводно таквог беспоговорно га апсолутизовати. Схватимо, њиме није почела, нити се окончала теологија Цркве, него је благодарећи и њему грандиозноме она још једанпут достигла само један од својих зенита, и једну од својих синтеза. Лајт-мотив његове

теологије дакле није искључиво онтологија ума, и притом у огољености од душе и срца, греха, покајања и подвига, него је то љубав коју носи личност, покреће воља а испољава енергија. И то у дефинисаном, логосном систему подвижног покајања. Његово полазно и завршно *вјерују* јесте Логос, али оваплоћен и љубвен и евхаристичан. Његов полазни и завршни став јесте *ко-шта*, и, *како-докле битија*. И опет, стално кружење у загрљају *бића*, *какво-бића* и *докле-бића*. Док је став о битију и бићу овде етосно интониран: *добро-битијем* и *зло(авај)-битијем*, или опет *вечним-добробитијем* и *вечним(авај)-злобитијем*. Једноставније пак речено, наше јестество почиње бићем, у покрету, ка животу у Христу.

*

Да ли би нама било дозвољено да потпуније скицирамо богословски лик црквеног великана, преподобног Максима Исповедника?

Овај наш свети препознатљив је по овом профилу, и по овим богословским дужима: Логоси бића у спрези са природним законима воде нас ка врлинама које нам пружају могућност да се благодаћу крећемо и преображавамо од бића ка добробићу и од добробића ка вечном добробићу, док нас промена логоса бића преко злоупотребе енергије води од бића ка злобићу и од злобића ка вечном злобићу. Христовим оваплоћењем омогућено нам је богоопштење у причешћу Телом, а Крвљу излазак на Суд и нама и свету пре Суда-којег ми Причешћем већ партиципирамо. Штавише, ми смо њиме већ прешли из смрти у живот, па нам само љубав преостаје да се њоме домогавамо будућег блаженства по најпотпунијем благоизвољењу Божјем у вези са нама на којима се пројављују Његових две природе, две воље и две енергије као Једног и јединственог Логоса оваплоћеног, и евхаристијски Сладчајшег јер је Он љубав.

*

Свака врста употребе енергије с наше стране начином којим она, налазећи се претходно у склопу логоса и природе одједампут мења сами свој начин деловања одвешће злоупотреби, или диверзији, или катастрофи. Свака промена словесног и усклађеног начина деловања природе и енергије (*ката фисин*) у начин несловесни (*пара фисин*) и первертовани, учиниће нас бићима ослабљеним и opakљеним. Када у овом правцу размишљамо, ми на видику имамо најпре оне који су огрезли у абортусу и наркоманији, хомосексуализму и ратовању, ...

*

Академска онтологија *per se* није у стању да изнедри исказе вере који би били насушни у нашем спасењу; односно оне који би били кључни за нашу прихватљивост од стране Христа-оваплоћеног Логоса-Који се умилостивљује жртвама љубави и заједницења. Црквеној, хришћанској етици је дато *да јесте*, и *како да јесте*; етици, коју затим у стопу треба да прати и њен академски интерпрет, академска етика; ако ли нам је она недовољно наглашена, и у животу занемарљива категорија, појачајмо је: онто-етиком, и решићемо све

амбигве односно недоумице у вези са њом. А лажна дилема: онтологија или етика, наравно, одмах ће нестати!

Дакле реалног исказа вере ево потврда:

*Поверена ми беше земља живота
из које одсуствова грех,
али ја грех посејав,
и класје лености српом пожњев,
па у рукохват везав снопље мојих починстава
на гумно их покајања не допремих.
Зато Тебе Боже молим
превечног делатника нашег:
Ветром љубоблагоутробија свога
развеј плеву мојих починстава,
и као пшеницу подари
души мојој опроштај,
затварајући ме у Твоју небеску житницу,
и спаси ме.*

(Видети: Посни Триод, Недеља блудног сина, Стихира гласа првог, у Суботу на Вечерњу).

И о пастирствовању

Како некеме приближити нешто што би по природи службе требало да му буде блиско? Установа хорепископа или викарног-помоћног епископа је прастара установа. Сами Христови ученици-Апостоли бејаху Његови, условно речено, по благоизвољењу хорепископи и викари. Њих је Он слао на све стране по два и два да проповедају, подижу од немоћи, исцељују, васкрсавају, изгоне демоне из људи. Апостоли су такође имали своје верне помоћнике: Павле Тимотеја, Луку, Тита, Дионисија, Филимона и Онисима, Аристовула, ... Петар и Варнава Марка, Јован Прохора ... И патријарси и епископи тако поступаху, и поступају до данашњег дана; они имају своје хорепископе, све са циљем потпунијег пастирствовања и лакшег спасавања људи-све до једног.

Установа викарног епископа траје и претрајава у Цркви због потребе изграђивања ње саме, а не ради тога да би једном канонском епископу био потребан *алтер его*. Ако дакле феномен викарног епископа у постојећем стању ствари изазива негодовање, али и помирљивост са чињеницом да је његово постојање неопходно, тада се епископ једне епархије у својој пуноћи налази у тескоби: прво, због немогућности да буде епископ само једнога града – идеал коме теже епископи – и примораности да у Цркви моли за помоћ јер га обавезе и набрекlost живота просто растржу; односно, да он тражи начина да умири своју пастирску савест. С обзиром на овај проблем као на реалан и општи, у Цркви се данас не преза ни од изналажења решења у лику *архијерејског заменика*, колико год тај појам био рогобатан, или апсурдан.

Ако је овде достигнута крајња тачка пастирске растегљивости и икономије, и ако нам то смета, ми можемо благоизолети да се у потпуности реши овај данашњи проблем! Како? Деобом митрополија и епископија по јединицама све до простирања и величине ових саобразно физичким и менталним снагама и способностима сваког од будућих активних митрополита и епархијских архијереја дотичних црквених области!

Чак и до тада, односно до сада све у Цркви благоустројено јест; па онда и у вези са појавом и постојањем службе викара или намештеника. Он иначе не чини ништа без благослова Цркве и мимо свог првог – канонског епископа, него кроз њега, што за нас представља утешну чињеницу. Утешна је чињеница и та да се он везује за еклисионим једне – било које и било када и било где постојеће епархијске или митрополитанске јединице, дијецезе, која баш тако и претрајава, заједно са историјским сећањем на паству: некада постојећу у њеним реалним историјским оквирима, а данас у вези са чињеницом да постојеће становништво, ако не православно, а оно рецимо муслиманско траје, што викару или титуларном епископу пружа могућност да мисионари унутар њега самог. Баш тако је један титуларни епископ, тј. митрополит, инако почасни доктор теологије ПБФ-а у Београду својевремено објаснио оправданост црквеног положаја – викарног – односно у сопственог случају титуларног митрополитства. Он је том приликом правилно нагласио своју спремност да се као митрополит одмах, по датим условима, настани у Пергаму, у свом историјском црквеном средишту. А то би поред руковођења конкретном, са њим придошлом паством, подразумевало и додатни, мисионарски рад међу Турцима; и опет би то подразумевало храбрење криптохришћана Мале Азије да изађу на светло дана.

Наставимо са расуђивањем о установи викарног епископа: он би био црквена, условљена и функционална личност у транзицији, на путу ка свом пуном еклисиолошком идентитету и статусу канонског епископа. Његово опхођење би дакле подразумевало стрпљење попут стрпљења свих око њега, и то до прилике када би он спонтано прешао у свој пуни регуларни статус-статус епархијског архијереја, односно архиепископа или митрополита; зашто не и патријарха?

Иначе, установа викарног епископа се да упоредити са проплазмом у иконографији, без које црквени уметник не може ни да започне, ни да заврши икону коју је намерио да наслика. Он се налази у ситуацији икономисања између овога како јесте у икони и онога како би требало да буде у истини или

стварности; још је он у кретању постигнућа сопственог јединства простора, времена и литургисања.

Црква и у овом дешавању постиже своју чудесну виталност: све преображава и уграђује у себе а да ништа не губи, него још задржава трагове историјских перипетија појединаца и људи; тојест трагове рана од клинова на свом богочовечанском телу.

У Цркви још бива све на хармоничан начин: она се шири или сабира по потреби, и стално. Једнако тако бива и са њеним Типиком, Канонима, проповеђу, Тајнама – све у задатом складу и равнотежи икономије и акривије!

На службу помоћника-викара или титуларног епископа и митрополита требало би сада гледати као на функционалну, службу, са перспективом и намером да ће у једном тренутку доћи до њиховог очекиваног јединства и поклапања времена, простора и службе. А до тога времена нам преостаје да запажамо како се символ и сема, кин и гнома, поента и проплазма, поентилизам и слика-фотографија преображавају у своје идеално стање; да прелазе пут од стања иконе у стање пуне еклисијалне личности која истинује. Једнако тако нам и сами предукус иконе и истине неће остати недоступан и непричесан.

И за то, баш као и за све друго у Цркви неопходни су нам проповед Јеванђеља, расуђивање и поступање по њему; све то опет ради инкултурације њега, Јеванђеља у живо народно ткиво, када се и пуноћа евангелизације постиже.

Народним језиком речено

Не допуштајући могућност да од стране самопрокламованих елитних учењака стигну забране да им нико и никада неће моћи да држи придике и лекције о стварима које, рекло би се по њиховој научењачкој нестрпљивости и насртљивости, само њима припадају, и по превасходству само њима приличе, а да је логореја све што други говоре и пишу, ми поступно закључујемо своја досадашња лична размишљања, запажања и гноме речима и самог народног језика. Јер, тим језиком је давно већ о свему и о свима нама, баш све речено.

Изреке с Метохије

Има памет да те спршти, и срце да те превари.

Не добацшише ни недоучка ни прекоучка.

Као учитељи подбацшише, као учењаци не добацшише.

Гладни кај вуци на просенац.

Испразнили срца, напунили главе.

Не иду мудро, погинуће лудо.

Данас им у око не стаје Павле, сутра им у срце неће стајат Ристос.

Подигли пету, оборили црквени ваган.

Родио си децу а она кај да несу твоја.

Што ли си их рађао кад ти не држеду до имена.

Дају готовину за вересију.

Неко је слика а неко буника.

Свирају, за појас не задевају.

Мајко покри се, дете срами се, попе покај се.

Туђе је на глас, макар и отровно било.

Онај који чини и овако и онако, пуца из празне мартинке.

И Грк иде на добош и у апсу.

Два ока у глави ће ти завадит.

Немиран и на рођењу и на умору, много је.

Дижки руке од онога који све зна, и све каже и све сме, а ништа не прихваћа.

Уведеш га у кућу, а он ти кућу растура.

Врашке мисли врашка посла.

До јучеркена им сметао Бог, данаске им сметају свеци.

Најгрђе је ни наши ни њиови.

Ако ти наука и памет поједу све, неће ти остат ништа за веру.

Не дајте умље за безумље, да не рекну: мртви били по свету.

Бахате се и размећу вером кај својом прћијом.

О Цркво много сам те кудио, о синко много сам те била.

Тешки старци расту.

Све су изели, још Божу кишу.

Брат и брат-Лажа не идеду зајно.

Ти их раниш, они ти гризу руку.

**Шта би премудри Соломон рекао
у вези са нашим садашњим и овдашњим
црквено-народним темама, збивањима
и о неким протагонистима
којима смо покушали да приђемо?**

*Верујемо да би он рекао оно
што је у својим **Причама** казао*

Ево ћу вам изнети изреку даха мога, и научићу вас речи мојој.

Пошто позивах и не послушасте, и продужавах речи и не внимасте, него савете моје отметасте, и на моја избличавања не внимасте, зато ћу се и ја (...) подсмехнути, ...

и када изненада дође на вас метеж, и низвраћење подобно бури када дође, и када вам печал и градоразорење дођу ...

Биће да вас нећу послушати када ме призовете ...

Јер премудрост возненавидесте, и не изабрасте реч

Господњу, нити хтедосте да внимате на моје савете, но се још ругасте моме обличењу (1, 23-30).

&

**Продужетак текста
изнуђен полемиком**

Тешки старци расту

Поука блаженопочившег Патријарха Павла о нашем мирном изношењу ставова, с једне стране, и љутње других због сујете, с друге стране, имала је своју проверу, и показала се тачном. У којој се пак мери пројавила љутња, видимо на изгледу нашег текста, и у коментарисању од стране љутитих, гневних, па и бесних герилаца из медијског подземља. По њиховом диверзанатском акту се проверила још једна изрека другог светог старца наших дана, старца Тадеја: *Какве су ти мисли, такав ти је живот*. Што се нас у овој ствари тиче, треба бити захвалан па рећи: Боље је да наш текст прође онако како је прошао, неголи његов аутор. А како је прошао текст? Напади са свих диверзантских страна, чупање из контекста, уплитање других текстова, такође вађених из њиховог контекста, и са злом намером да се црквеност свих представи невалидном. Како је пак аутор прошао у туђем казненом простору? Све је учињено, чини се, и биће учињено да му се натакну рогови, и да његова сатанизација успе. И све то са знањем неких гуруа и газда, у њиховој режији и са њиховим потезањем канона и лупањем печата. Но овај начин коришћења канона и печатања остаће невалидан, колико год канцелари претендовали на корифејство и колосалност. Једноставно, корифеји и колоси су неки други, и другачији људи!

Дозволићемо ето, најкраћи осврт на небулозу о томе да литург себи дозвољава да се монтажерски односи према Светој Литургији. Сви литурзи и сви филмски монтажери знају да две посебне радње, литургијска и монтажерска не могу једна у другу да се умонтиравају, односно да се преклапају. Говорити о томе насумице, бесмислено је, али зато говорити зналачки, и са искуством, подразумева нешто друго; подразумева харизму, знање и искуство. А докони *себепросветитељи* и докони доушници немају ниједан од поменутих кредибилитета! Зато би наш скромни предлог њима упућен био да се не оглашавају на ту тему јер се могу наћи под ударом древне пословице која гласи: *Што приличи Јупитеру, не приличи волу*.

Срећа ипак никада не напушта човека, макар се радило о њеном трачку, те тако и код *герилца*-сада већ *бомбаша за веру*. Код њих се десио *Коперникански обрт*, и то *за 180 степени*! Ко посумња у ту могућност, и чињеницу, тај нека ишчитава њихов *Јин* и *Јанг*! Тамо стоји да и код њих не може бити све црно, као ни све бело; него, пола црно пола бело! Ових турбулентних дана десила се та јавна исповест да нам је један *герилац*, односно *бомбаш за веру* заиста упутио јавну исповест када нас је стрељао у тексту, збрда-здола скрпљеном пашквилном *против Давида*. Коначно, ево тих речи признања које су му се отргле: да је већина припадника његовог диверзантског одреда (наша одредница) све сами студент Православног богословског факултета СПЦ-е. Зар и то?! Прва мисао која нам је прострујала кроз главу била је: Да ли су ова дечица завршила студије теологије па се одметнула, или су током студија била искључена с богословског факултета због х-у разлога?! Друга наша недоумица тиче се питања њихових испита из предмета *Увода у богословље* и *Хришћанске етике с Аскетским богословљем*. Да ли су деца положила та два испита, или је њихов предавач, наша маленкост, био ригорозни испитивач?! Није ли им што закинуо и тиме их удаљио од матере теолошке школе? Ако јесте, како да им надокнади штету? Ако није, како да му она надокнаде штету због изгубљеног времена које је провео с њима? Да она закажу ванредни испит код њега, или да он закаже редовне испите код њих ...? Још једна недоумица: да ли су њихови гуруи, без чијег цензорства ни једна богословска, књижевна и гео-политичка

реч не може да пролети безваздушним простором *бојишта за веру* знали да ће доћи до ове исповести? Ако није, неко из дружине сносиће одговорност. Ако ли је знао, па то гуруи допустили, онда ће гуруи бити лицемери. Сада наступа расплет у вези са диверзантским пиром *бомбаша за веру*.

Црни досијеи и директори савести

Чињеница је да ко год од нас у Цркви није припадник концептуалне вере, то јест прелетач *Борбе за веру*, тај мора имати црни досије код њих, и треба да гледа како ће се провести; не само у историји, него и у будућем животу. Такав, црни досије, ови *одувек просвећени* исповедници вере сачинили су га и блаженопочившем епископу жичком Хризостому. У том диверзантском чину ликвидације епископа жичког Хризостома много је учесника: један проценат црноризаца, монаха и монахиња *ава* и *ама*, свештеника и ђакона, богослова студената и лаика, грешних Милојица, саветника-канониста (М. П.) и азиланата-егзиланата, јатака, доушника и финансијера *једне једине истине* и раскола. Још једна чињеница је непобитна. Од многих актера овог крвавог пира који је укључивао и њихове режиране испаде, циркуске представе и пренемагања на Светим Литургијама страдавао је опет епископ Хризостом. Самоумишљени и самоовлашћени чистунци вере, исмевачи свете Литургије и спиритисти користили су *народно незнање* да би загадили душевни простор у његовој, али и у неким другим нашим епархијама. А када би им се повремено стануло на реп, они би смеле прозивали за говор мржње. То чине и у овом тренутку. Међутим, како на почетку њихове тираде, тако и сада што се тиче нас ми смо испољавали, и испољаваћемо праведни гнев због њихове хуле и пљувања на Свету Литургију. Тог праведног гнева неће нам мањкати све док буде било потребно! И тако до краја. Срећом, од свих нас тражиће се одговор на Суду за све, па и за то! А тек одговор за душу епископа Хризостома; одговор за Литургије које су му их *самопросвећени гуруи* и њихови васпитаници, *борбаша* за веру – демолирали и скрнавили!!!

Толико о рачуну који су направили они који беспомоћно мантрају и тантрају, и непрестано понављају једно те једно: старотарци – новотарци, конзервативци – модернисти, иконостас и завеса, екуменисти, глобалисти, паписти ... А шта рећи за служење у једном броју римокатоличких и протестантских храмова без иконостаса и завесе широм српске Дијаспоре? Наши тамошњи хришћани знају шта српски храм по логици ствари подразумева, али им животне чињенице приморавају да се повинују постојећем литургичком стању ствари. Да ли су тада по свезнању и по критеријумима православности *бораца за веру* Свете Литургије служене у тим и таквим храмовима истинске, важеће, ...?, или како већ. А са реалним проблемима се мора рачунати! Они остају на снази!

Али, да не разводњавамо страхоту.

Пилатовског прања руку овде нема! Неко је окрвавио своје руке на епископу Хризостому! Пре њега је и јеромонах Давид црноречки, пробуђен за

литургичко благољепије и сузе, о којима инако говори свети Симеон Нови Богослов, платио главом. Ко ће бити следећи, па следећи ...? И ко ће стајати иза тих нових паклених чинова?! Да ли опет све формације бораца за веру или директора туђих савести, који су, опет и опет понављамо, били диригенти чина нестанка епископа Хризостома и јеромонаха Давида из црквеног живота? – Видећемо.

Надамо се да ово позивање бораца за веру или директора савести да лично преузму властити део одговорности за ликвидацију поменутог епископа Хризостома и јеромонаха Давида сада није речено *тешким и замршеним стилем*, него стилем и њима разумљивим. Овде постоји једна противречност, односно недоследност, те и једно питање: ако бранитељи вере од епископа нису разумели тежак и замршен стил његових текстова, како су онда тако лакокрило *крнули* да их *отпочетка* купусају? Ми им можемо предложити да из свога шкрипца излегну на следећи начин: да читају народне пословице садржане у његовом неукрадивом, и неотуђивом тексту!

Што се пак целине текста тиче, он је одсјај ауторовог бића! Или блаже речено, холограм његовог бића. Ето зашто је он неукрадив и неуништив од стране недобронамерних.

Наравно, човек жедан нечије погибије увек има времена да стане, па да процени у ком се то правцу крећу његова кола у пуној брзини. Увек постоји време, само ако се на време крене, за предузимање исправке, избављења од беде.

Што се пак исправке *тешког и замршеног* пута *новотараца за веру* тиче, све док не дође до ње, до исправке, за њих неће бити добродошлице у епархију крушевачку! Недобродошлица ће важити и за богослова бившег Богословског Института СПЦ-е, вероучитеља Ж. П., питомца ванцрквене удруге *Борба за веру*, праунука Саве Перовића из Благаче-Председника Општинског Суда Ђураковачког у срезу источком, кога је Арнауташ Алил (Аљиљ) Ахметовић (Ахметај) из Рудица у Старој Србији или на Метохији искомадао секиром, 17. октобра 1935. године (в.: Политика, 26. јуни 1936).

Лаким дакле и једноставним стилем речено, ниједан старотарац-новотарац који би пожелео да ступи у епархију крушевачку да би по њој вршљао, неће бити добродошао!

Али чин наше добре воље у вези са богословима одметницима, регрутованим у *герилу за веру*, нека буде саопштење још једне поуке блаженопочившег Патријарха Павла: *Добро које није учињено на добар начин и са благословом Цркве, макар и било наизглед добро, није благословено добро!*

Доброжелатељ Давид.

Завршетак полемике

мирним и душепољезним тоновима

Молитвено стање у народу

Било би од насушне важности знати у каквом стању се налази Богом дана умно-срдачна молитва, односно покајаног митара молитва у нас православних Срба? Молитва коју нам је Господ предао као насушну: молитву која се разгранала као рајски крин:

Боже, милостив буди мени грешном.

Господе Исусе Христе, помилуј ме.

Пресвета Богородице, спаси нас.

Свети Анђеле Хранитељу мој, моли Бога за мене грешнога.

Слава Господе Крсту Твоме Часном, и светоме Васкрсењу Твоме.

Преподобни оче Порфирије, моли Бога за нас.

Светитељу оче Саво, моли Бога за нас.

Преподобни оче Павле призренски и београдски, моли Бога за нас.

.....

Треба веровати да би нам и помоћу ових молитава одмах било боље у свакодневном животу, инако преиспуњеном искушењима унутрашњим и спољашњим. Да бисмо помоћу њих савладавали сујету, приљежније вршили заповести Божје, узрастали у смирењу, успоравали епидемију канцера и избављали се од њега. Не кршили проверено правило неупетљавања у све и свашта, него, у зноју лица свога стицали и јели свој насушни хлеб.

На крају, треба се молити за мир, еда би нас мимоишла огњена чаша многих мрзитеља мира око нас, и над нама!

&&

Postscrip

Намеру и одважност да наша размишљања, запажања и гноме изађу на читалачко светло дана и у мњење препознали смо у пориву који се јављао спонтано и дуготрајно; пориву који је обавештавао да би било поштено, и од вајде: да се и сами огласимо на неке од толиких насушних тема; тема које формирају и кодификују нашу српску, народно-црквену свакодневицу.

Тај залогај је вероватно био превелик за наше силе; за моћ прераде и артикулацију мноштва утисака и осведочавања. Но, ако *нужда закон мења*, онда ће се и *нуждавани закону повињавати*, зар не?! У томе је само једно било, и остало битно: Не уплашити се стварности, па ни онда када ће нас она одвести тамо где ће се на нас пуцати; то јест где ћемо бити приморавани да и у сама минска поља залазимо. А управо нас то, укључујући и покушаје киднаповања, ни досад није мимоилазило.

Сада када смо се већ легитимисали, настављамо ход према крају.

Обичај лепог и истрајног читања захтевао би од читаоца да он све написано, пре него што га буде дочекао на један од читалачких уобичајених и расположивих начина, укључујући и презир и оштрицу и нож, ипак прочита и дочита! Овде се, као и у случају сваког другог текста ради да се и текст, баш као свака птица, раскрили, и да узлети. А затим, да јој се допусти лет. Даља судбина текста, односно птице зависила би од посматрача, самог стручњака за праћење лета; дакле од голубара па преко ловаца до њихових оруђа: птичарских замки, стрела, праћи, пушака, крлетки или кавеза.

Наш текст у форми размишљања, запажања и гнома биће проблематичан за нечија ушеса, али проблеми су ту ради решавања. Можда ћемо имати и ситуацију да ће се неко при читању окретати, како би рекли наши Косовци и Метојчани: *као црево на жару*, или: *као да је жар на трбу*, али, ... Ко је до сада успео да изађе на крај са мишљу, речју и текстом?! Изашао је само онај ко је знао да извуче поуку; онај који је при читању запазио и добре намере састављача текста.

Зато ће ово обраћање свим читаоцима: онима добре, као и онима другачије воље бити овакво, све док се у некој другој прилици или неприлици опет сви сусретнемо, и сучелимо.

Буде ли се дешавало да неке читаоце овог текста обузму љутња и бес због овог или оног исказа у размишљањима, запажањима и гномама, па и да им се омакну речи од сувишка језика, њих нека умирује поука блаженопочившег Патријарха Павла:

Ко се љути због нечијег мирног изношење ставова, тај није избегао сујету!

Сачинитељ ових редова пак биће благодаран само оним читаоцима који буду потрошили своје драгоцене време на дочитавању истих, јер су сви они до једнога писани по савести!

Епилог

Ставове личности које су мислима и речима, оглашавањима и наступима испољиле способност посредног или непосредног разарања бића Српског народа, живог ткива Православне Цркве и црквеног високошколства – ми најоштрије осуђујемо! И уопште, све оне који стоје у истом строју са

њима!!! А сада када се о црквеним делатницима и њиховим ставовима ради, ми се бојимо да је део њих усео на Мојсијеву столицу богословља попут фарисеја, књижничара и старешина! При том ми првенствено мислимо на оне који на светом месту православног богословља узрокују мрзост опустошења! Крећући се **у широком луку** од почетка до краја, ми стижемо и да закључимо да најпре сујетни и самопрокламовани хиперправославци не могу бити наша узданица нити људи од нашег пуног поверења! Макар они заузврат, или нама заинат, и мртве васкрсавали!!!

На преподобномученике Саваите

2/20 марта 2019. год.

у Крушевцу.

Епископ крушевачки Давид